

BD CENTER CONSULTING

ul. Lwowska 68
35-301 Rzeszów
Tel. 017 858 12 94
Fax 017 858 12 93

mail: biuro@bdcenter-consulting.pl
www.bdcenter-consulting.pl

NIP: 813-224-42-98
REGON: 180068930

ANALIZA RYNKU PRACY POWIATU LEŻAJSKIEGO

MATERIAŁ DIAGNOSTYCZNY

Rzeszów, luty 2008

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
UWAGI METODOLOGICZNE	6
<i>Główne trudności związane ze sporządzeniem analizy</i>	6
<i>Źródła informacji</i>	7
<i>Układ opracowania</i>	8
1. SYTUACJA GOSPODARCZA POWIATU	9
1.1 PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	9
1.2 BARIERY ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	14
1.3 WNIOSKI Z ANALIZY SEKTOROWEJ GOSPODARKI POWIATU.....	16
2. SFERA SPOŁECZNA	18
2.1 ASPEKTY DEMOGRAFICZNE POWIATU LEŻAJSKIEGO.....	18
2.1.1 <i>Struktura ludności według płci i miejsca zamieszkania</i>	18
2.1.2 <i>Struktura ludności według wieku</i>	23
2.1.3 <i>Struktura ludności według poziomu wykształcenia</i>	26
2.1.4 <i>Ruchliwość przestrzenna</i>	28
2.2 PROBLEMY SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ.....	29
3. CHARAKTERYSTYKA AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ I ZATRUDNIENIA W POWIECIE	31
3.1 CHARAKTERYSTYKA AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ W POWIECIE	31
3.2 ZMIANY W SEKTORZE WŁASNOŚCI	36
3.3 ZMIANY W SEKTOROWEJ STRUKTURZE GOSPODARKI	36
3.4 WYNAGRODZENIA.....	39
4. POZIOM I STRUKTURA BEZROBOCIA	40
4.1 ZMIANY LICZBY BEZROBOTNYCH W CZASIE	40
4.1.1 <i>Liczba bezrobotnych</i>	40
4.1.2 <i>Stopa bezrobocia</i>	41
4.1.3 <i>Bezrobotni z prawem do zasiłku</i>	43
4.1.4 <i>Bezrobocie na wsi</i>	44
4.2.1 <i>Zarejestrowani według płci</i>	46
4.2.2 <i>Bezrobotni według wieku</i>	52
4.2.3 <i>Bezrobotni według wykształcenia</i>	53
4.2.4 <i>Bezrobotni według stażu pracy</i>	55
4.2.5 <i>Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy</i>	56
4.3 BEZROBOTNI BĘDĄCY W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY	58
4.3.1 <i>Bezrobotni długotrwale bezrobotni</i>	58
4.3.2 <i>Bezrobotni do 25 roku życia</i>	63
4.3.3 <i>Bezrobotni powyżej 50 roku życia</i>	67
4.3.4 <i>Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych</i>	70
4.3.5 <i>Bezrobotni niepełnosprawni</i>	80
4.4 ZAWODY DEFICYTOWE I NADWYŻKOWE	84
4.5 OFERTY PRACY	90
4.6 AKTYWIZACJA BEZROBOTNYCH.....	92
4.6.1 <i>Prace interwencyjne</i>	93
4.6.2 <i>Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy</i>	93
4.6.3 <i>Staże</i>	94
4.6.4 <i>Jednorazowe środki na działalność gospodarczą („dotacje”) oraz refundacja kosztów wyposażenia/doposażenia dodatkowego stanowiska pracy</i>	95
4.6.5 <i>Szkolenia bezrobotnych</i>	95
4.6.6 <i>Poradnictwo zawodowe</i>	96

4.6.7 Klub Pracy	96
4.6.8 Projekty własne Powiatowego Urzędu Pracy w Leżajsku współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS)	97
„Kolejny krok do pracy” (Działanie 1.3 SPO RZL).....	98
4.6.9 Współpraca PUP z partnerami w aspekcie realizacji projektów współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego	99
5. POTENCJAŁ I OCENA INSTYTUCJI FUNKCJONUJĄCYCH NA LOKALNYM RYNKU PRACY	102
5.1 LICZBA I POTENCJAŁ INSTYTUCJI RYNKU PRACY	103
5.2 ANALIZA DZIAŁALNOŚCI PUP POD KĄTEM AKTYWNOŚCI PROJEKTOWEJ, WSPÓLPRACY ZE SZKOŁAMI I PRACODAWCAMI Z TERENU POWIATU	104
5.3 RÓŻNORODNOŚĆ OFERT I ICH JAKOŚĆ	107
5.3.1 Projekty adresowane do młodzieży (absolwenci i osoby do 25 roku życia).....	107
5.3.2 Projekty pozostałe, nie adresowane do młodzieży	107
5.3.3 Inne przedsięwzięcia interesujące z punktu widzenia rynku pracy	108
5.4 INICJATYWY	108
5.4.1 Strefy aktywności gospodarczej, parki, inkubatory	108
5.4.2 Inicjatywy okołobiznesowe	109
5.4.3 Pozostałe inicjatywy	109
6. PRZEGLĄD INICJATYW BADAWCZYCH DOTYCZĄCYCH LOKALNEGO RYNKU PRACY	110
7. MOCNE I SŁABE STRONY POWIATU LEŻAJSKIEGO W KONTEKŚCIE RYNKU PRACY	112
PODSUMOWANIE	114
SPIS TABEL	122
SPIS WYKRESÓW	124
SPIS WYKRESÓW	124
LITERATURA I ŹRÓDŁA	127

Wstęp

Powiat leżajski leży w północno-wschodniej części województwa podkarpackiego i graniczy z następującymi jednostkami terytorialnymi: powiatem przeworskim (od południowego-wschodu); łańcuckim (od południowego-zachodu); rzeszowskim (od zachodu); niżańskim (od północy) oraz z należącym do województwa lubelskiego powiatem biłgorajskim (od północnego wschodu). Powiat leżajski został utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej, a jego siedzibą jest miasto Leżajsk.

Rysunek 1 Lokalizacja powiatu leżajskiego w województwie podkarpackim

Źródło: www.wikipedia.pl

Powiat leżajski obejmuje swym obszarem pięć gmin: gmina miejska Leżajsk, gmina miejsko-wiejska Nowa Sarzyna oraz gminy wiejskie Grodzisko Dolne, Kuryłówka oraz Leżajsk.

Teren Gminy Leżajsk dzieli się na dwie części: północną i południową, które są oddzielone od siebie przez inną jednostkę administracyjną – miasto Leżajsk. W części północnej Gminy Leżajsk znajduje się Stare Miasto i Przychojec. Południowa część gminy to znacznie większy terytorialnie obszar. W jego części północno-zachodniej leży wieś Hucisko. Zachodnia część gminy to duży kompleks leśny, w którego centrum leży wieś Brzoza Królewska. Wschodnia część gminy to wsie: Piskorowice, Dębno i Chałupki Dębniańskie.

Największą wsią gminy jest Giedlarowa – położona wzdłuż drogi Leżajsk – Łańcut. Gmina Leżajsk swoim zasięgiem obejmuje dwanaście sołectw.

Gmina Nowa Sarzyna obejmuje swoim zasięgiem miasto Nowa Sarzyna oraz osiem wsi. Administracyjnie dzieli się na miasto Nowa Sarzyna oraz sołectwa: Jelena, Jelena-Judaszówka, Łukownia, Łętownia, Łętownia-Gościeńc, Majdan Łętowski, Rudna Łańcucka, Tarnogóra, Wola Zarczycka, Wólka Łętowska oraz Sarzyna.

Gmina Grodzisko Dolne sąsiaduje od strony: zachodniej z gminą Żołyńca, południowo – zachodniej z gminą Białobrzegi, południowo – wschodniej z gminą Tryńcza oraz północnej z gminą i miastem Leżajsk. Gmina składa się z następujących sołectw: Chodaczów, Grodzisko, Grodzisko Dolne, Grodzisko Górne, Grodzisko Nowe, Grodzisko Podlesie, Leszczyny, Opaleniska, Wólka Grodzka oraz Zmysłówka.

Gmina Kuryłówka zlokalizowana jest w północno-wschodniej części powiatu leżajskiego i jest gminą typowo rolniczą. W skład gminy Kuryłówka wchodzi 10 sołectw: Brzyska Wola, Dąbrowica, Jastrzębiec, Kolonia Polska, Kulno, Kuryłówka, Ożanna, Słoboda, Tarnawiec, Wólka Łamana. Natomiast największymi wsiami gminy są Kuryłówka oraz Brzyska Wola.

Rysunek 2 Gminy powiatu leżajskiego

Źródło: www.gminy.pl

Powiat leżajski należy do jednych z mniejszych jednostek obszaru województwa podkarpackiego (15 lokata na 23 powiaty województwa podkarpackiego). Jego powierzchnia wynosi 58 301 ha, co stanowi 3,25% powierzchni województwa podkarpackiego i 0,02% kraju. Użytki rolne stanowią 84,0% całej powierzchni powiatu leżajskiego (28 223 ha), natomiast lasy zajmują 8,8% powierzchni powiatu. Główną rzeką powiatu leżajskiego jest San dzieląc jego teren na część prawo- i lewobrzeżną. Należy zaznaczyć, iż powiat leżajski wyróżnia się warunkami przyrodniczymi i krajobrazowymi, a na jego obszarze zlokalizowane są obszary prawnie chronione. Szczególnie charakterystycznymi terenami są: Kuryłowski, Brzózniński Obszar Chronionego Krajobrazu, „Brzyska Wola”, Zmysłowskie Obszary Chronionego Krajobrazu oraz liczne rezerwy¹.

Uwagi metodologiczne

Sprawy dotyczące rynku pracy nie mogą być analizowane w oderwaniu od całości kształtu procesów determinujących funkcjonowanie życia gospodarczego, a także kompleksu zastanych uwarunkowań naturalnych, ekonomicznych, historycznych, społecznych i wszelkich innych. Splot tych procesów i uwarunkowań jest tak skomplikowany, że jego całościowe zbadanie z pewnością przekraczałoby ramy niniejszego materiału. Z tego powodu autorzy skoncentrowali się głównie na analizie czynników, które zwykle uznaje się za decydujące o kształcie i dynamice rynku pracy a mianowicie na:

- sytuacji społeczno-gospodarczej i demograficznej,
- sytuacji zatrudnieniowej,
- stanu bezrobocia,
- funkcjonowaniu instytucji rynku pracy.

Główne trudności związane ze sporządzeniem analizy

Autorzy niniejszego materiału starali się o to, by znalazły się w nim możliwie aktualne informacje dotyczące sytuacji na rynku pracy powiatu leżajskiego. Większość zjawisk dotyczących rynku pracy prezentowanych jest zwykle przy wykorzystaniu danych według stanu na koniec roku, co ułatwia porównania w układzie czasowym i przestrzennym. Dlatego też większość zawartych tu danych pochodzi z końca 2006 r. Były to najbardziej aktualne, dostępne dane dotyczące zatrudnienia i zagadnień demograficznych. Należy jednak pamiętać,

¹ *Plan Rozwoju Lokalnego dla powiatu leżajskiego na lata 2004-2006*, Centrum Doradztwa Strategicznego, Kraków 2004.

że specyfiką rynku pracy jest duża dynamika zachodzących na nim procesów, stąd w części dotyczącej bezrobocia, tam gdzie to możliwe podano również informacje najbardziej aktualne - z grudnia 2007 r.

Mimo starań przedstawiany dokument posiada ograniczenia oraz słabe punkty, które z różnych powodów nie mogły zostać wyeliminowane. Wymienić tu należy pewne większe grupy problemów:

- Istnieją braki danych w źródłach statystycznych. Z tego powodu, niektóre części analizy są niekompletne. Szczególnie dotkliwe są braki w aktualnych danych na temat aktywności zawodowej mieszkańców powiatu.
- Niektóre spośród danych prezentowanych w analizie bazują na szacunkach.
- W analizie pominięto wpływ sąsiednich rynków pracy na rynek powiatu leżajskiego (ze względu na znaczne rozszerzenie prac przy utrudnionym dostępie do danych).
- Większość materiału powstała na podstawie materiałów zastanych.
- Istnieje sporo „białych plam”, które bez kompleksowych, zakrojonych na szeroką skalę badań nie da się wypełnić informacjami generowanymi na podstawie analiz źródeł zastanych.

Źródła informacji

Szerszego omówienia wymagają źródła. W niniejszej analizie korzystano przede wszystkim ze źródeł zastanych. Należy tu zaliczyć przede wszystkim materiały urzędowe, sprawozdania, programy, strategie oraz materiały statystyczne. W większości przypadków dotyczą one rynku pracy, który jest przedmiotem stałej obserwacji, a także badań naukowych wielu instytucji rządowych i naukowych. Informacje na ten temat można uzyskać z dwóch podstawowych źródeł: Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) oraz urzędów pracy szczebla powiatowego i wojewódzkiego. Większość informacji statystycznych, z których korzystano w niniejszym opracowaniu pochodzi z bazy regionalnej dostępnej w serwisie internetowym GUS (www.stat.gov.pl).

Do źródeł zastanych, należałoby zaliczyć szereg dokumentów, raportów, analiz i strategii. Pełny wykaz dokumentów znajduje się w bibliografii.

Układ opracowania

Opracowanie składa się z siedmiu rozdziałów i aneksu.

W rozdziale pierwszym dokonano charakterystyki ekonomicznej regionu z uwzględnieniem jego potencjału gospodarczego oraz poziomu i warunków życia mieszkańców.

Rozdział drugi dotyczy społecznych uwarunkowań rynku pracy. Znalazły się tu informacje na temat m.in. struktury demograficznej oraz ruchu naturalnego ludności.

W rozdziale trzecim dokonano charakterystyki aktywności zawodowej w tym zatrudnienia w powiecie leżajskim.

W rozdziale czwartym omówiono problematykę bezrobocia. Omówiono tu jego poziom, natężenie, dynamikę oraz strukturę. Scharakteryzowano tu również działania na rzecz ograniczenia zasięgu tego zjawiska.

Rozdział piąty zawiera ocenę potencjału i ocenę instytucji funkcjonujących na lokalnym rynku pracy.

Rozdział szósty poświęcony jest inicjatywom badawczym dotyczącym lokalnego rynku pracy.

Rozdział siódmy jest próbą określenia słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń dla kształtowania się rynku pracy powiatu leżajskiego.

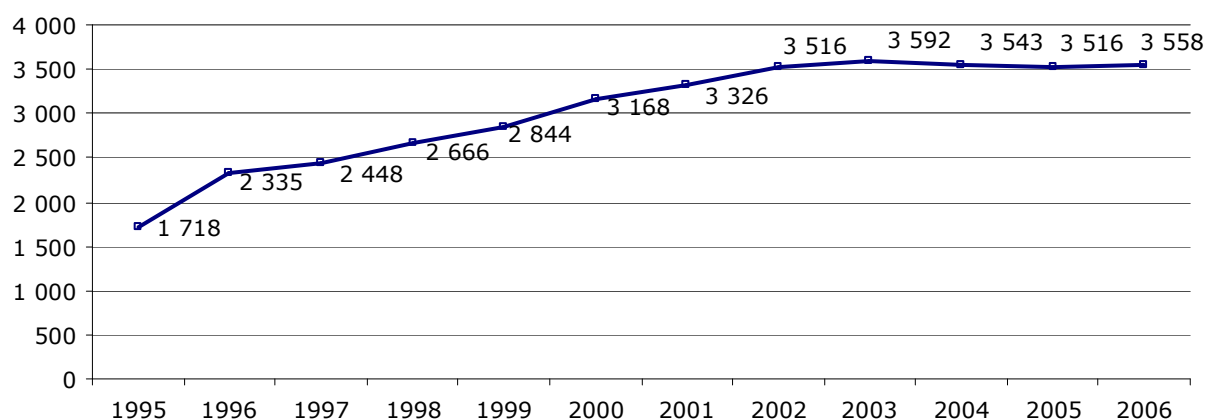
Opracowanie kończy Aneks statystyczno-graficzny zawierający szczegółowe dane dotyczące sfer objętych analizą.

1. SYTUACJA GOSPODARCZA POWIATU

1.1 Podmioty gospodarki narodowej

Podmioty gospodarki narodowej reprezentują stronę popytową rynku pracy. Według stanu na koniec roku 2006 r. w powiecie leżajskim, w rejestrze REGON zarejestrowanych było 3 558 podmiotów gospodarki narodowej.

Wykres 1 Zmiany liczby podmiotów gospodarki narodowej w latach 1995-2006

Przeważająca większość podmiotów gospodarczych (95,0%) należała do sektora prywatnego. Wśród podmiotów z tego sektora 82,9% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W rejestrze REGON zarejestrowanych było również 95 spółek handlowych (2,8%), 135 stowarzyszeń i organizacji społecznych (4,0%), 13 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego (0,4%) oraz 26 spółdzielni (0,8%).

Tabela 1 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sektorów własnościowych. Sektor prywatny wg stanu na koniec 2006 r. w powiecie leżajskim

Sektor prywatny ogółem	W tym:					
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Spółki handlowe	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	Spółdzielnie	Fundacje	Stowarzyszenia i organizacje społeczne
3390	2812	95	13	26	1	135

Źródło: www.stat.gov.pl

Podmioty sektora publicznego (było ich 168) stanowiły 5,0% ogółu zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej. Najwięcej, bo 138 (tj. 82,1%) było tu

państwowych i samorządowych jednostek prawa budżetowego. Na obszarze powiatu według danych z 2006r. nie funkcjonowało żadne przedsiębiorstwo państwowe, ani też żadna spółka handlowa z udziałem kapitału zagranicznego.

Tabela 2 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sektorów własnościowych. Sektor publiczny wg stanu na koniec 2006 r. w powiecie leżajskim

W tym:					
Sektor publiczny	Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	Przedsiębiorstwa państwowe	Spółki handlowe	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze
168	138	0	10	0	2

Źródło: www.stat.gov.pl

Pod względem rozwoju przedsiębiorczości, na tle województwa, powiat leżajski wypada niekorzystnie. Świadczą o tym wskaźniki takie jak podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności, czy też jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności. Według danych za rok 2006, wielkości tych wskaźników lokuje powiat leżajski na 7 i 5 miejscu (zakładając, że pierwszą lokatę zajmuje powiat o najniższej wartości wskaźnika) na 25 powiatów województwa podkarpackiego.

Tabela 3 Przedsiębiorczość w powiecie leżajskim na tle pozostałych powiatów województwa podkarpackiego wg stanu na koniec 2006 r.

Jednostka terytorialna	Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności
POLSKA	954	78	71
podkarpackie	671	54	45
bieszczadzki	930	79	74
brzozowski	499	57	44
dębicki	570	59	39
jarosławski	651	45	37
jasielski	602	52	40
kolbuszowski	485	40	22
krośnieński	595	48	37
leski	941	68	69
leżajski	514	41	35
lubaczowski	466	44	22
łańcucki	649	59	47
mielecki	669	43	36
nizański	524	38	27

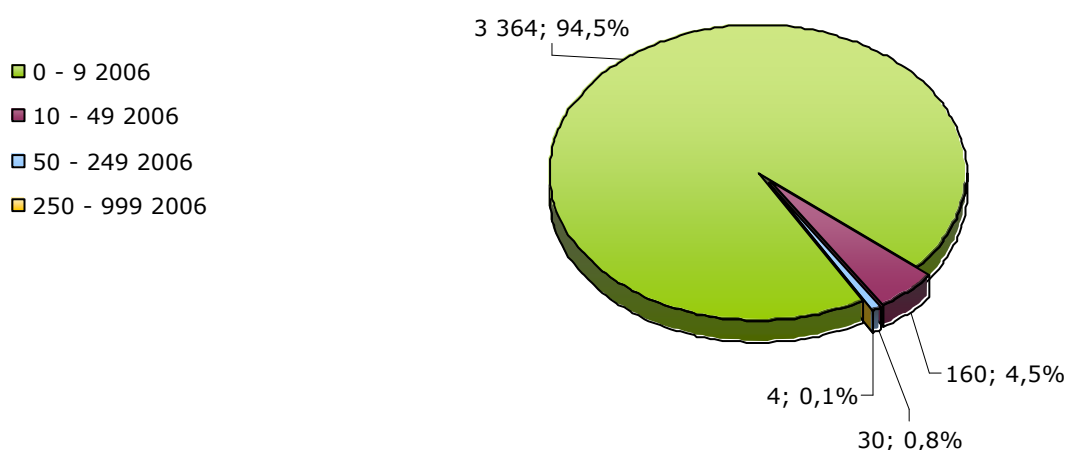
Ropczycko-sędziszowski	552	49	34
rzeszowski	589	54	48
przemyski	474	37	25
przeworski	464	37	24
sanocki	673	54	44
strzyżowski	480	52	34
stalowowski	778	47	44
tarnobrzeski	594	47	38
m.Krosno	1 076	89	79
m.Przemyśl	939	69	73
m.Rzeszów	1 137	89	85
m.Tarnobrzeg	1 047	63	69

Źródło: www.stat.gov.pl

W powiecie leżajskim dominują przedsiębiorstwa małe, czyli tzw. mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 osób. Ich udział w ogóle zarejestrowanych podmiotów kształtował się w 2006 r. na poziomie 94,5%. Podmioty małe, tj. takie, które zatrudniają od 10 do 49 osób, stanowiły w rejestrze REGON odsetek 4,5%. Najmniejszą liczebnie kategorię stanowiły przedsiębiorstwa średnie tj. zatrudniające od 50 do 249 pracowników oraz duże - zatrudniające 250 i więcej osób. Ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów kształtował się odpowiednio na poziomie 0,8% i 0,1%.

Struktura wielkości przedsiębiorstw w powiecie leżajskim nie odbiega od struktury podmiotów zarejestrowanych w innych powiatach województwa.

Wykres 2 Struktura wielkości podmiotów gospodarczych znajdujących się w rejestrze REGON w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2006 r.

Źródło: www.stat.gov.pl

W analizach poziomu rozwoju przedsiębiorczości, ważne jest określenie liczby podmiotów jednoosobowych. Niestety brakuje ogólnodostępnych danych na ten temat, zdecydowano się, zatem zaprezentować kilka informacji o strukturze podmiotów powiatu leżajskiego z raportu przygotowywanego w oparciu o dane z roku 2001 i wcześniejsze². Warto zwrócić uwagę, że struktura podmiotów była wtedy niemal identyczna jak obecnie. Odsetek podmiotów jednoosobowych kształtował się wtedy na poziomie 56,9% ogółu zarejestrowanych. Stanowiły one też 60,2% kategorii mikroprzedsiębiorstw.

Tabela 4 Podmioty gospodarki narodowej według liczby pracujących w powiecie leżajskim w latach 1999-2001

Wyszczególnienie		Ogółem	Podmioty jednoosobowe - samozatrudnienie	Podmioty o liczbie pracujących			
				0-9 (mikro)	10-49	50-249	Ponad 249
Powiat leżajski	1999	2866	1789	2692	135	33	6
	2000	3210	2014	3033	139	32	6
	2001	3304	1879	3119	146	34	5

Źródło: P. Walawender, *Małe i średnie...*, op. cit.

Wspomniany raport zawiera również dane na temat przedsiębiorczości na obszarach wiejskich. W roku 2001 odsetek podmiotów zarejestrowanych na obszarach wiejskich wynosił 48,0%. Wśród nich znajdowało się 57,0% podmiotów jednoosobowych.

Tabela 5 Podmioty gospodarki narodowej na obszarach wiejskich według liczby pracujących w powiecie leżajskim w latach 1999-2001

Wyszczególnienie		Ogółem	Podmioty jednoosobowe - samozatrudnienie	Podmioty o liczbie pracujących			
				0-9 (mikro)	10-49	50-249	Ponad 249
Powiat leżajski	1999	1311	929	1247	62	2	-
	2000	1513	1037	1444	66	3	-
	2001	1587	905	1513	69	5	-

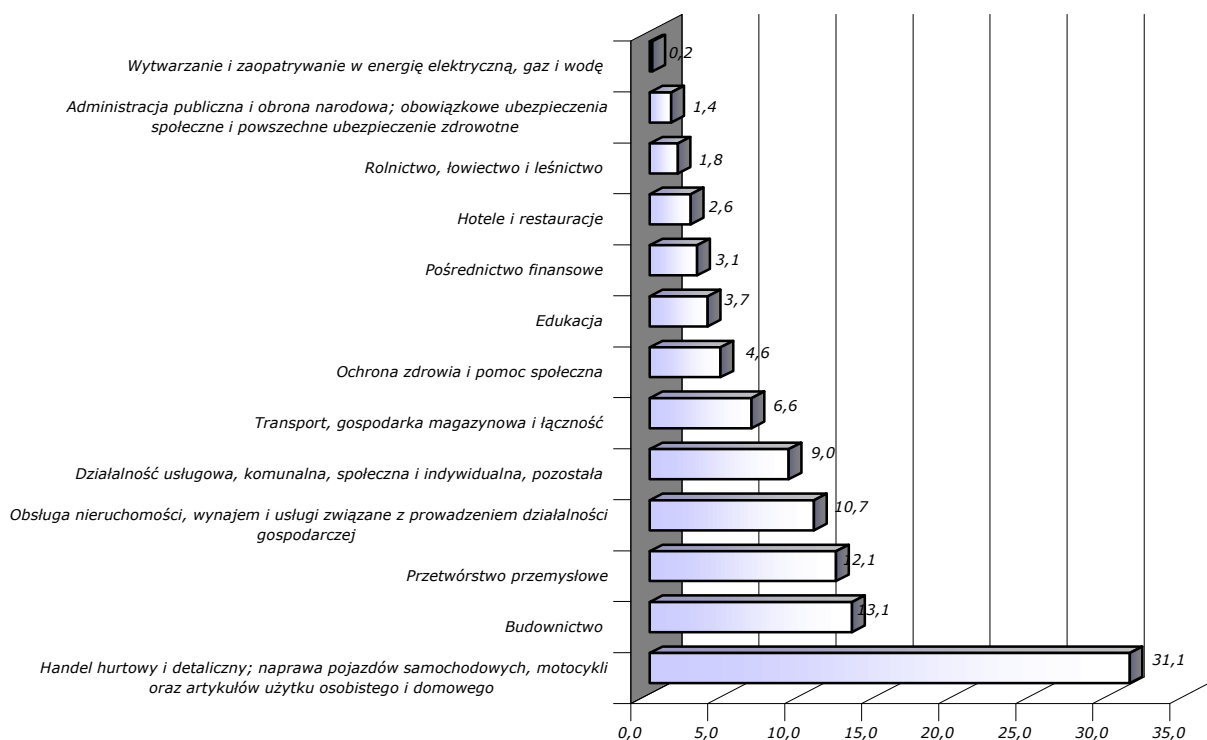
Źródło: P. Walawender, *Małe i średnie...*, op. cit.

Większość podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON na koniec 2006 roku w powiecie leżajskim związanych było ze świadczeniem usług rynkowych (głównie sekcja PKD „Handel i naprawy” – 31,1%) oraz z budownictwem (13,1%). Ten dział gospodarki charakteryzuje się sporym rozmiarem w Leżajsku, miasto jest bowiem wystarczająco dużym rynkiem by funkcjonowało w jego

² P. Walawender, *Małe i średnie przedsiębiorstwa na rynku pracy województwa podkarpackiego*, Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, Rzeszów 2002.

obrębie wiele małych podmiotów usługowych i handlowych³. Przetwórstwem przemysłowym zajmowało się 12,1% podmiotów zarejestrowanych w bazie REGON, zaś 10,7% obsługą nieruchomości, wynajmem i usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Wykres 3 Struktura branżowa podmiotów gospodarczych znajdujących się w rejestrze REGON w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2006 r.

Do największych pracodawców w powiecie leżajskim należą m.in.:

- Browar Leżajsk
- HORTINO Zakład Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego Leżajsk Sp. z o.o.
- Zakłady Chemiczne "Organika-Sarzyna" S.A.
- Fabryka maszyn Leżajsk
- Philip Morris Polska.

³ Plan rozwoju lokalnego dla powiatu leżajskiego na lata 2004-2006, Centrum Doradztwa Strategicznego, Kraków 2004.

1.2 Bariery rozwoju przedsiębiorczości

Autorzy *Raportów o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce* przygotowywanych przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości wskazują na istnienie sześciu głównych barier rozwoju przedsiębiorczości w Polsce:

1. barier rynkowych
2. barier finansowych
3. barier wynikających z polityki państwa
4. barier prawnych
5. barier biurokratycznych
6. barier informacyjnych.

Najpoważniejszą grupę barier rozwojowych sektora MŚP stanowią **bariery rynkowe**.

Kryją się tu takie kwestie jak:

- Silna konkurencja rynkowa, w tym ze strony przedsiębiorstw Unii Europejskiej;
- Występowanie sektora nielegalnego, tzw. „szarej strefy”;
- Brak dostępu do nowoczesnej technologii (wiedzy technicznej, innowacyjnego produktu);
- Niska zdolność do inwestowania i niewystarczające inwestycje w majątek firmy;
- Niskie nakłady na marketing;
- Trudne do osiągnięcia standardy, np.: normy sanitarno-higieniczne i zdrowotne, zasady etykietowania i opakowania obowiązujące w UE;
- Niski popyt krajowy na towary i produkty (zróżnicowany w skali kraju) dla MŚP, które w większości związane są z rynkiem lokalnym lub regionalnym;

Małe i średnie firmy w większym stopniu niż duże przedsiębiorstwa odczuwają brak kapitału.

Poważnym problemem dla nich są **bariery finansowe**. Należy do nich zaliczyć:

- Niedostateczny kapitał własny (na rozpoczęcie i prowadzenie działalności gospodarczej);
- Wysoki koszt kapitału obcego;
- Trudności z zabezpieczeniem kredytu;
- Brak historii kredytowej;
- Wysokie wymagania formalne związane z ogólnymi warunkami kredytowania MSP przez banki;
- Słabo rozwinięta sieć instytucji finansowych poza dużymi ośrodkami miejskimi;

- Restrykcyjna polityka kredytowa dużych przedsiębiorstw, tj. kontrahentów i dostawców sektora MSP;
- Problemy związane z opóźnionymi płatnościami klientów;
- Wysokość wadium przy ubieganiu się o zamówienia publiczne;
- Brak uregulowań prawnych leasingu w prawie cywilnym oraz niejednoznaczność tych przepisów w prawie podatkowym;

Do głównych **ograniczeń wynikających z polityki państwa należą:**

- Wysokie obciążenia fiskalne;
 - podatek dochodowy
 - podatki od pracy (tj. składki na ubezpieczenia społeczne, składki na Fundusz Pracy, składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, składki na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych)
 - podatek od towarów i usług - VAT
- Złożoność i niestabilność systemu podatkowego;
- Brak jasności przepisów podatkowych.

Wśród **barier prawnych** napotykanym przez MŚP wymienić należy:

- Nadmierną zmienność przepisów;
- Niejasność regulacji prawnych (brak precyzyjnych sformułowań);
- Zbyt krótkie *vacatio legis*;
- Długi okres rozpatrywania spraw przez sądy;
- Wysokie koszty postępowania sądowego.

Funkcjonowanie urzędów w Polsce, w kontekście tworzenia możliwości rozwoju sektora MŚP jest przedmiotem krytyki w następującym zakresie:

- Złe przygotowanie zawodowe części urzędników;
- Brak należytej staranności w załatwianiu spraw;
- Długi czas oczekiwania na decyzje.

Wśród obiektywnych zagrożeń związanych z dostępem do informacji niewątpliwie najgroźniejszym jest brak świadomości o znaczeniu informacji dla działalności przedsiębiorcy, głównie w zakresie informacji gospodarczej, prawa oraz źródeł finansowania.

Do najważniejszych barier rozwojowych **w zakresie informacji** należą:

- Brak informacji gospodarczej w zakresie rynków zbytu (w tym rynków zagranicznych) oraz zamówień publicznych;

- Brak informacji na temat potencjalnych kontrahentów, co zwiększa ryzyko prowadzonej działalności;
- Brak systemu monitorowania sektora MSP w Polsce i Regionie, w tym jego wrażliwości na zmiany instrumentarium ekonomiczno-finansowego.

W ramach prac prowadzonych przez Centrum Doradztwa Strategicznego przy opracowywaniu dokumentu Planu Rozwoju Lokalnego zidentyfikowano kluczowe problemy dla sfery gospodarczej. Prezentowany poniżej zapis problemów został ustalony w czasie dyskusji prowadzonych przez uczestników warsztatów, w ramach realizacji projektu PAOW Planowanie Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Leżajskiego⁴. Podczas procesu redakcji poszczególnych zapisów korzystano z materiałów strategicznych dotyczących powiatu.

Wskazano na sześć podstawowych problemów w sferze gospodarczej:

1. Peryferyjne położenie powiatu,
2. Ograniczony rynek doradztwa dla przedsiębiorców,
3. Niska dostępność funduszy zewnętrznych dla przedsiębiorców,
4. Brak zainteresowania banków tworzeniem atrakcyjnych ofert dla MSP,
5. Brak wypracowanych form współpracy małych firm z instytucjami finansowymi,
6. Brak tradycji współpracy w prowadzeniu „wspólnej” działalności gospodarczej (grupy producenckie rolnicze, rzemieślnicy).

1.3 Wnioski z analizy sektorowej gospodarki powiatu

Gospodarka powiatu opiera się o kilka podstawowych branż, w których funkcjonuje najwięcej podmiotów gospodarczych, a także jest najwięcej miejsc pracy. Do najbardziej rozwiniętych w powiecie leżajskim sektorów zalicza się branże: rolno-spożywcza, chemiczną, maszynową oraz włókienniczo-odzieżową. Do nowo rozwijających się dziedzin zaliczyć należy przede wszystkim wikliniarstwo, które prężnie funkcjonuje głównie w mieście i gminie Nowa Sarzyna. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON na przestrzeni ostatnich kilku lat nie ulega znaczącym zmianom i utrzymuje się w granicy 3,5 tys. Przeważająca część tychże przedsiębiorstw (94,5%) to niewielkie zakłady zatrudniające do 9 osób, natomiast przedsiębiorstw dużych gwarantujących pracę dla co najmniej 250 osób jest w powiecie leżajskim jedynie 4. Przedsiębiorstwem, które odgrywa

⁴ *Plan Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Leżajskiego na lata 2004 – 2006*, Centrum Doradztwa Strategicznego Kraków, 2004 r., s. 41.

dużą rolę w kształtowaniu lokalnego rynku pracy, zapewniając nie tylko zatrudnienie, ale również angażując się w działalność na rzecz rozwoju powiatu, jest firma Philip Morris⁵.

Na obszarze powiatu leżajskiego funkcjonuje 11 399 gospodarstw rolnych, z czego praktycznie wszystkie są gospodarstwami indywidualnymi. 10 263 z nich ma powierzchnię mniejszą niż 5 ha. Świadczy to o rozdrobnieniu arealu oraz niskiej opłacalności produkcji rolnej na omawianym obszarze. W sumie zaledwie 12 gospodarstw ma co najmniej 50 ha.

Rolnictwo na omawianym obszarze określić można jako rozdrobnione, średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 2,47 ha. Produkcja rolna skupia się natomiast na tradycyjnych uprawach o charakterze nieprzemysłowym.

⁵ Niniejszy podrozdział zawiera konkluzje z badań instytucji rynku pracy w województwie podkarpackim, jakie przeprowadziło Centrum Doradztwa Strategicznego w ramach projektu „Indeks Gotowości Rynkowej –nowy instrument monitorujący szanse na pracę absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych województwa podkarpackiego (IGR)” finansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środków budżetu państwa, realizowanego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, Działanie 2.1.

2. SFERA SPOŁECZNA

2.1 Aspekty demograficzne powiatu leżajskiego

Na sytuację na powiatowym rynku pracy znaczący wpływ wywierają czynniki demograficzne. Ocena struktury płci i wieku mieszkańców regionu stwarza możliwość oceny potencjału demograficznego danego obszaru, co z kolei umożliwia określenie jego pozycji z punktu widzenia zasobów siły roboczej.

2.1.1 Struktura ludności według płci i miejsca zamieszkania

Obszar powiatu leżajskiego należy do średnio zaludnionych regionów Podkarpacia. W końcu 2006 roku ludność powiatu leżajskiego liczyła 69 202 mieszkańców, tj. około 3,3% mieszkańców województwa. Pod względem liczby ludności, powiat leżajski zajmuje dwunaste miejsce na Podkarpaciu (zakładając, że pierwsze miejsce należy do powiatu, który ma najmniejszą liczbę ludności). Znacznie więcej mieszkańców liczą sąsiednie powiaty: rzeszowski, przeworski i łańcucki. Analizowany powiat przewyższa natomiast liczbą mieszkańców powiat nizański.

Tabela 6 Liczba ludności w powiatach województwa podkarpackiego wg stanu na 31 XII 2006 (wg faktycznego miejsca zamieszkania)

Jednostka terytorialna	Zamieszkali w miastach	Zamieszkali na wsi	Ogółem
podkarpackie	849 937	1 247 627	2 097 564
bieszczadzki	9 467	12 717	22 184
brzozowski	7 705	57 523	65 228
dębicki	51 302	81 188	132 490
jarosławski	46 079	75 993	122 072
jasielski	37 562	77 435	114 997
kolbuszowski	9 171	52 217	61 388
krośnieński	13 132	96 617	109 749
leski	5 808	20 770	26 578
leżajski	20 535	48 667	69 202
lubaczowski	19 588	37 434	57 022
łańcucki	18 124	59 637	77 761
mielecki	64 065	69 093	133 158
nizański	23 891	43 194	67 085
przemyski	0	71 101	71 101
przeworski	20 960	57 677	78 637

ropczycko-sędziszowski	22 178	49 097	71 275
rzeszowski	20 620	149 445	170 065
sanocki	44 361	50 358	94 719
stalowowolski	65 498	43 332	108 830
strzyżowski	8 653	53 252	61 905
tarnobrzeski	12 833	40 880	53 713
m.Krosno	47 723	0	47 723
m.Przemyśl	67 127	0	67 127
m.Rzeszów	163 508	0	163 508
m.Tarnobrzeg	50 047	0	50 047

Źródło: www.stat.gov.pl

Najliczniejszymi gminami powiatu leżajskiego jest gmina Nowa Sarzyna (21,3 tys. osób) oraz gmina wiejska Leżajsk (19,8 tys. osób). Największym miastem na terenie powiatu jest Leżajsk (14,3 tys. osób).

Tabela 7 Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania w powiecie leżajskim wg gmin - stan na koniec 2006 r.

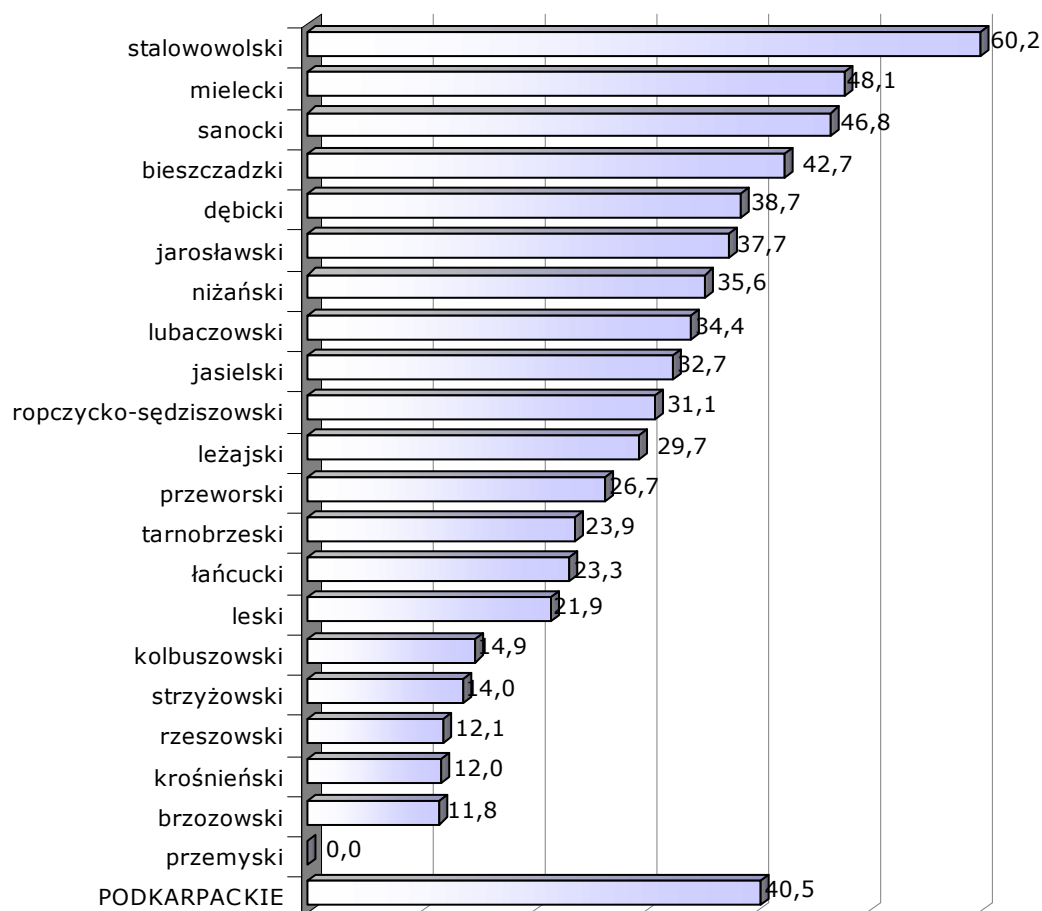
Jednostka terytorialna	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Powiat leżajski	69 202	34 105	35 097
Leżajsk gmina miejska	14 267	6 801	7 466
Grodzisko Dolne gmina wiejska	8 139	4 053	4 086
Kuryłówka gmina wiejska	5 663	2 866	2 797
Leżajsk gmina wiejska	19 834	9 842	9 992
Nowa Sarzyna (gmina miejsko-wiejska)	21 299	10 543	10 756
Nowa Sarzyna - miasto w gminie miejsko-wiejskiej	6 268	3 005	3 263
Nowa Sarzyna - obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej	15 031	7 538	7 493

Wg danych dostępnych za 2006 rok, gęstość zaludnienia powiatu jest równa średniej dla województwa i wynosi ona 118 osób/km². Wśród poszczególnych gmin jedynie miasta charakteryzują się poziomem wyższym – Leżajsk – 693 os. na km², Nowa Sarzyna (część miejska gminy) 685 os. na km² pozostałe gminy zaludnione są w mniejszym stopniu. Najniższy wskaźnik pod względem gęstości zaludnienia odnotowano w gminie Kuryłówka (40 os. na km²).

Tabela 8 Podstawowe wskaźniki demograficzne dla powiatu leżajskiego - stan na koniec 2006 r.

Jednostka terytorialna	Ludność na 1 km ²	Kobiety na 100 mężczyzn	Małżeństwa na 1000 ludności	Urodzenia żywe na 1000 ludności	Zgony na 1000 ludności	Przyrost naturalny na 1000 ludności
POLSKA	122	107	5,9	9,8	9,7	0,1
Podkarpackie	118	105	6,0	9,6	8,3	1,3
Powiat leżajski	118	103	5,6	9,9	7,9	2,0
Leżajsk gmina miejska	693	110	5,7	9,5	6,2	3,3
Grodzisko Dolne gmina wiejska	104	101	3,7	10,0	11,1	-1,1
Kuryłówka gmina wiejska	40	98	7,3	9,1	10,1	-1,0
Leżajsk gmina wiejska	99	102	5,8	10,4	7,4	3,1
Nowa Sarzyna (gmina miejsko-wiejska)	148	102	5,5	9,9	7,8	2,2
Nowa Sarzyna - miasto w gminie miejsko-wiejskiej	685	109	7,5	9,2	5,5	3,7
Nowa Sarzyna - obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej	112	99	4,7	10,2	8,7	1,5

Powiat leżajski należy do średnio zurbanizowanych powiatów na Podkarpaciu. **Współczynnik urbanizacji wynosi tu bowiem 29,7%**. Dla województwa współczynnik ten w roku 2006 wynosił 40,5% co stanowiło najniższą wielkość wśród województw.

Wykres 4 Odsetek zamieszkałych na terenach miejskich w powiatach województwa podkarpackiego wg stanu na koniec 2006 r.

W ogólnej liczbie ludności powiatu leżajskiego **nieznacznie przeważają kobiety, stanowiąc w 2006 roku 50,7% populacji**. W miastach odsetek kobiet wyniósł 52,2% zaś na obszarach wiejskich 50,1%.

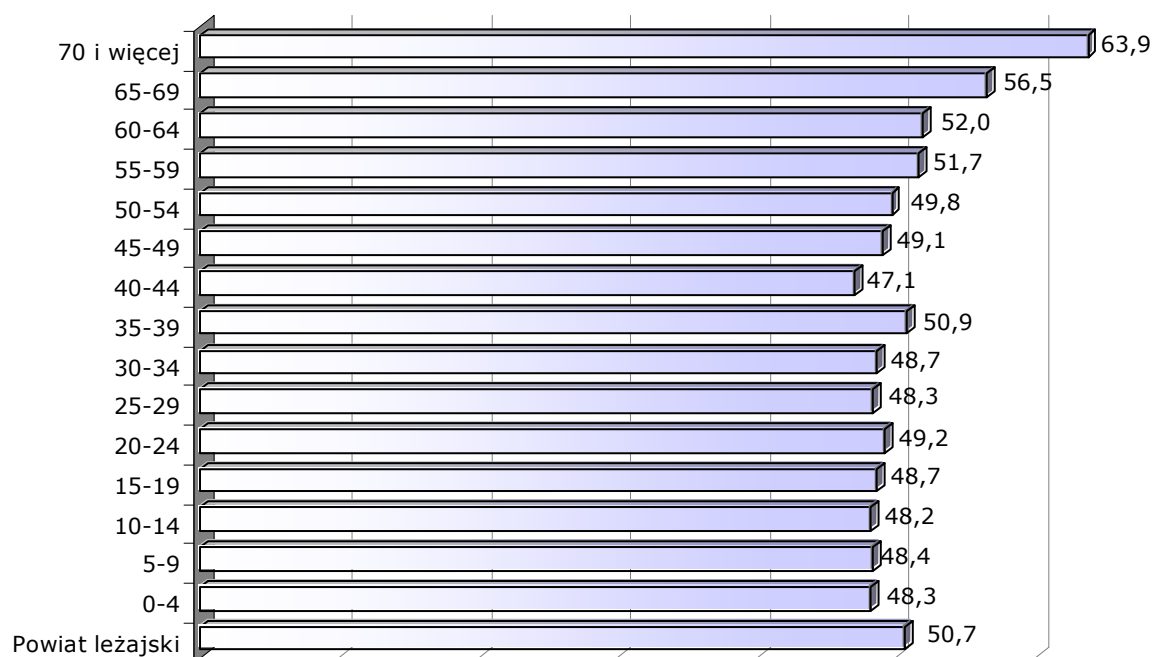
Liczba kobiet na 100 mężczyzn kształtuje się w powiecie na poziomie zbliżonym do wojewódzkiego. Jest on wyraźnie wyższy w Leżajsku (110), natomiast najniższy w Kuryłowce (98). Ostatni wskaźnik wprost wskazuje na zwykłą dla terenów wiejskich sytuację niedoboru kobiet. Podobnie jest w pozostałych gminach wiejskich. Udział kobiet w populacji wskazuje na migrację tej części populacji (bardziej mobilnej części społeczeństwa) głównie do miast. Stąd tak wysoki jego poziom w Leżajsku oraz pozostałych miastach województwa.

Tabela 9 Ludność powiatu leżajskiego według płci - stan na koniec 2006 r.

	Liczebności			w %		
	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
Ogółem	34 105	35 097	69 202	49,3	50,7	100
W miastach	9 806	10 729	20 535	47,8	52,2	100
Na wsi	24 299	24 368	48 667	49,9	50,1	100

Wartość współczynnika feminizacji zmienia się w zależności od grup wieku. Wśród ludności w wieku 0 - 54 lat występuje liczebna przewaga mężczyzn. W grupie powyżej 54 lat proporcje się zmieniają i więcej jest kobiet w stosunku do mężczyzn, przy czym (w związku z wyższą umieralnością mężczyzn) wskaźnik ten znacznie wzrasta w najstarszych rocznikach (np. w grupie wiekowej 70 i więcej lat osiągnął wartość 63,9).

Wykres 5 Wartość wskaźnika feminizacji w poszczególnych grupach wiekowych w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2006 r.

Źródło: www.stat.gov.pl

Liczba zawieranych małżeństw na ogół wskazuje, że młode osoby wiążą swą przyszłość z danym obszarem. Wskaźnik ten jest w powiecie leżajskim niższy (5,6 zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców) niż w przypadku województwa podkarpackiego (6,0). Na tym tle, wyróżniają się jednak dwie gminy wiejskie: Kuryłówka i Leżajsk, gdzie liczba zawieranych małżeństw na 1000 mieszkańców wynosi odpowiednio 7,3 i 5,8. Wskaźnik ten jest przyczyn kulturowych zwykle wyższy właśnie na wsi, gdzie związki małżeńskie zawierane są w młodszym wieku.

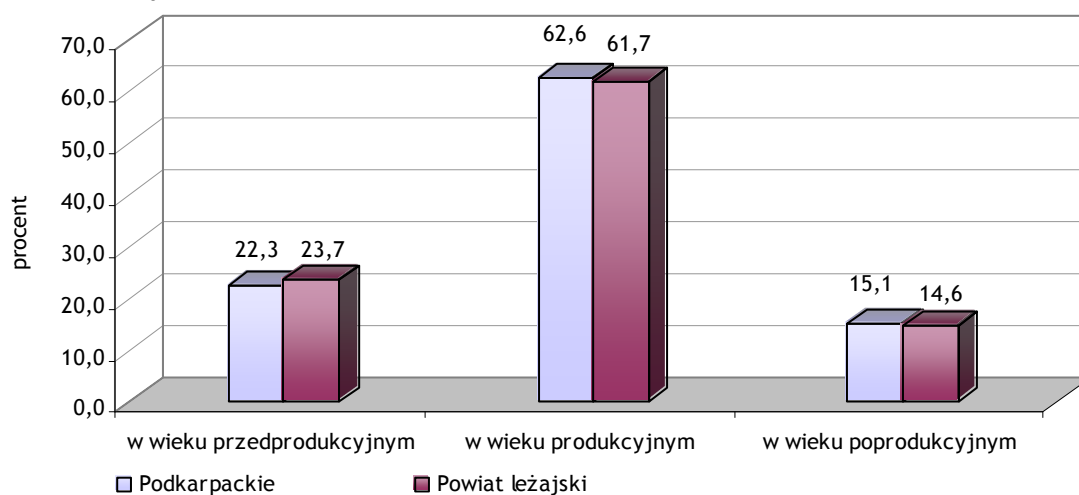
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców wyróżnia powiat w całym województwie. Jego wysoki poziom 2,0 wynika przede wszystkim z sytuacji w gminach wiejskich i miejskich Leżajsk (3,3) oraz Nowej Sarzynie (3,7). Gminy te wyróżniają się również wysokim poziomem urodzeń żywych. Jedynymi gminami, w których odnotowano przewagę zgonów nad urodzeniami jest Kuryłówka (-1,0) i Grodzisko Dolne (-1,1). Słabnący przyrost naturalny na części obszarów wiejskich wynika przede wszystkim z nasilającego się odpływu mieszkańców, zwłaszcza ludzi młodych, w tym kobiet w okresie rozrodczym.

2.1.2 Struktura ludności według wieku

Analiza wieku mieszkańców powiatu wskazuje na korzystny układ w kontekście jakości rynku pracy.

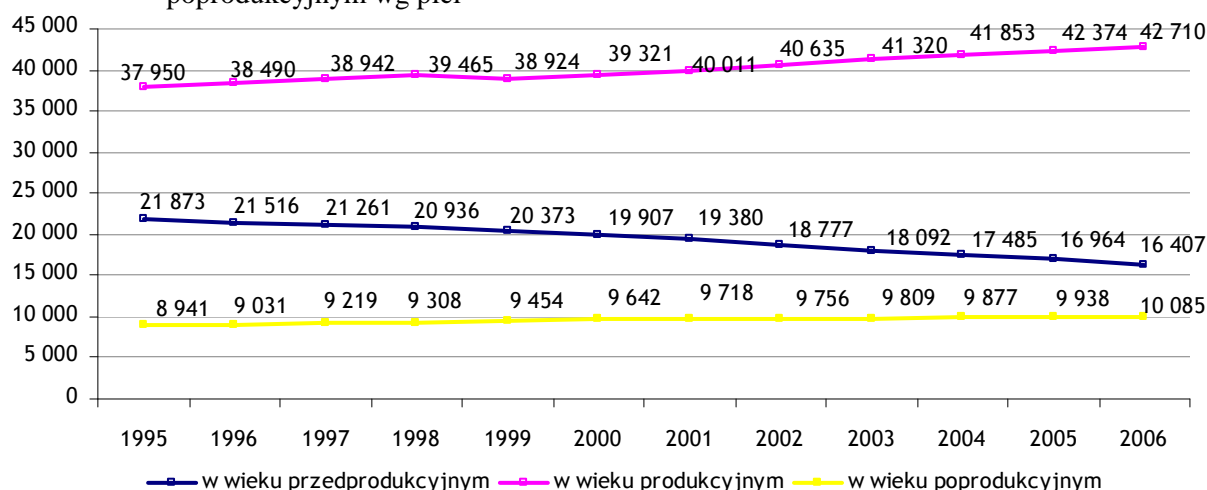
Według stanu na koniec 2006 r. udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w powiecie leżajskim wyniósł 23,7%, udział osób w wieku produkcyjnym 61,72% zaś udział osób w wieku poprodukcyjnym 14,6%. W województwie w tym samym czasie odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym wyniósł 22,3%, w wieku produkcyjnym 62,6% zaś w wieku poprodukcyjnym 15,1%.

Wykres 6 Ludność wg grup wiekowych w 2006 w województwie podkarpackim i powiecie leżajskim

Źródło: www.stat.gov.pl

Struktura wieku mieszkańców powiatu pozwala na określenie go jako młodego. W odniesieniu do danych wojewódzkich udział grupy w okresie przedprodukcyjnym w całości populacji jest wysoki. Grupę tę należy traktować przede wszystkim jako kapitał rozwojowy powiatu. Jednakże koniecznym jest podjęcie zdecydowanych działań zmierzających do zatrzymania grupy młodych osób na ziemi leżajskiej.

Wykres 7 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci

Źródło: www.stat.gov.pl

Aby właściwie przedstawić wielkość potencjału demograficznego badanego obszaru, istotne znaczenie ma porównanie wielkości populacji osób w wieku produkcyjnym, do liczby osób pozostających w grupach wieku nieprodukcyjnego. Relacja ta, po przeliczeniu wartości na 100 mieszkańców, nosi nazwę wskaźnika obciążenia demograficznego. W powiecie leżajskim wyniósł on 62,0, i był wyższy od analogicznego w województwie o 2,2 punktu procentowego.

Tabela 10 Ludność wg wieku oraz wskaźnik obciążenia demograficznego w województwie podkarpackim według powiatów - stan na koniec 2006 r.

Jednostka terytorialna	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym ogółem	w wieku poprodukcyjnym	Wskaźnik obciążenia demograficznego
POLSKA	7 660 567	24 481 670	5 983 242	55,7
podkarpackie	468 683	1 312 640	316 241	59,8
bieszczadzki	4 988	14 243	2 953	55,8
brzozowski	15 825	39 226	10 177	66,3
dębicki	30 907	82 819	18 764	60,0
jarosławski	27 679	76 196	18 197	60,2
jasielski	25 858	71 088	18 051	61,8
kolbuszowski	14 730	37 540	9 118	63,5
krośnieński	25 285	67 131	17 333	63,5
leski	5 827	16 887	3 864	57,4
leżajski	16 407	42 710	10 085	62,0
lubaczowski	12 921	35 023	9 078	62,8
łańcucki	18 075	47 156	12 530	64,9

mielecki	30 234	83 203	19 721	60,0
niżański	15 616	41 550	9 919	61,5
przemyski	17 280	42 993	10 828	65,4
przeworski	18 272	47 573	12 792	65,3
ropczycko-sędziszowski	17 502	43 593	10 180	63,5
rzeszowski	40 167	103 463	26 435	64,4
sanocki	20 610	60 567	13 542	56,4
stalowowolski	22 432	70 750	15 648	53,8
strzyżowski	14 361	37 418	10 126	65,4
tarnobrzeski	11 964	33 978	7 771	58,1
m.Krosno	8 896	31 546	7 281	51,3
m.Przemysł	13 195	43 137	10 795	55,6
m.Rzeszów	29 803	109 589	24 116	49,2
m.Tarnobrzeg	9 849	33 261	6 937	50,5

Źródło: www.stat.gov.pl

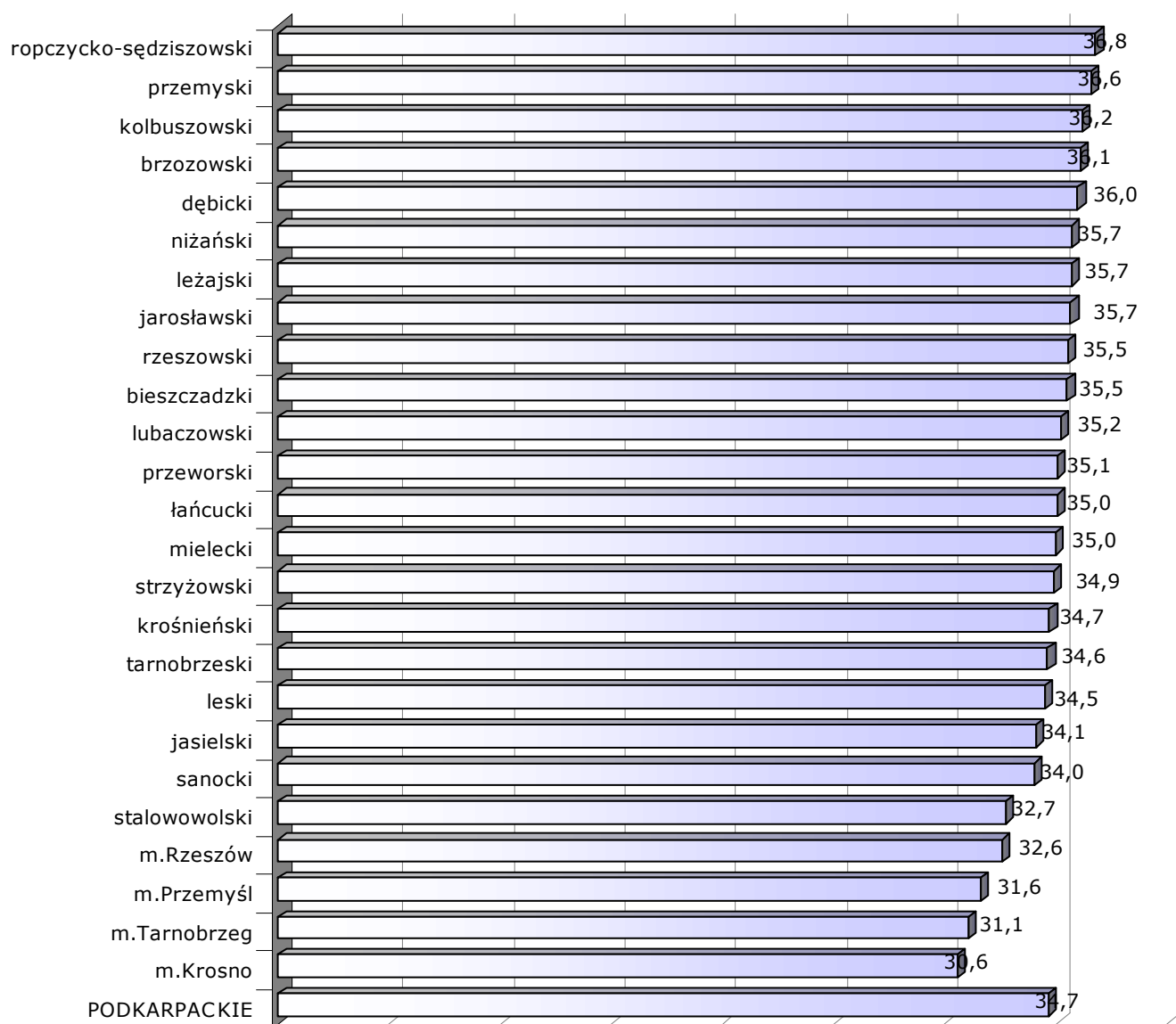
Najwyższy wskaźnik obciążenia demograficznego odnotowano na obszarze wiejskim w Nowej Sarzynie (70,9) oraz Kuryłówce (68,5). Najniższym wskaźnikiem charakteryzują się, podobnie jak na innych obszarach, miasta Nowa Sarzyna (44,7) oraz Leżajsk (49,7).

Tabela 11 Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminach powiatu leżajskiego - stan na koniec 2006 r.

Jednostka terytorialna	Wskaźnik obciążenia demograficznego
Powiat leżajski	62,0
Leżajsk gmina miejska	49,7
Grodzisko Dolne gmina wiejska	66,9
Kuryłówka gmina wiejska	68,5
Leżajsk gmina wiejska	67,9
Nowa Sarzyna (gmina miejsko-wiejska)	62,3
Nowa Sarzyna - miasto w gminie miejsko-wiejskiej	44,7
Nowa Sarzyna - obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej	70,9

Analizując strukturę wieku mieszkańców powiatu leżajskiego, warto zwrócić uwagę, że **powiat ten na tle pozostałych powiatów województwa podkarpackiego charakteryzuje się stosunkowo wysokim wskaźnikiem udziału osób poniżej 25 roku życia w ogólnej liczbie mieszkańców (35,7%).**

Wykres 8 Udział ludności w wieku 0 – 25 lat w ogólnej ludności powiatów województwa podkarpackiego według stanu na koniec 2006 r.

Źródło: www.stat.gov.pl

2.1.3 Struktura ludności według poziomu wykształcenia

Ostatnie dane dotyczące poziomu wykształcenia ludności powiatu leżajskiego pochodzą ze Spisu Powszechnego Ludności, który przeprowadzono w 2002 roku. Dane te pokazały, że **ludność powiatu jest gorzej wykształcona niż przeciętnie ludność Podkarpacia**. Grupa najlepiej wykształconych mieszkańców powiatu, a więc takich, którzy ukończyli uczelnię wyższą, stanowi zaledwie 6,5% populacji osób powyżej 13 r.ż. Najlepiej sytuacja ta prezentuje się w mieście Leżajsk (13,2%) co jest charakterystyczne dla ośrodków

miejskich oferujących miejsca pracy dla osób o wyższym wykształceniu. Na pozostałym obszarze sytuacja wygląda nienajlepiej. Z wyjątkiem gminy Nowa Sarzyna (wpływ zlokalizowanego w niej miasta), na pozostałym obszarze wskaźnik ten jest poniżej 4%. Niższy jest również wskaźnik udziału w populacji osób o wykształceniu średnim – w powiecie 22,7%, a w kraju 28,3%. Wyższy natomiast odnotowano wśród osób, które zakończyły edukację na poziomie policealnym (o 0,2%). Można go traktować jako wymiar aspiracji edukacyjnych, na których przeszkodzie staje dostępność (w sensie między innymi ekonomicznym) szkół wyższych.

Dominują wśród mieszkańców osoby z wykształceniem zawodowym oraz podstawowym. Drugi z wymienionych wskaźników zawyża metodologia, jaką zastosowano w NSP 2002 (brano pod uwagę wszystkie osoby, które ukończyły 13 r.ż.). Jednakże udział drugiej z wymienionych grup jest tak wysoki (34,6%), że przyjąć należy, iż w części są to również osoby dorosłe. Edukację na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej ukończyło 26,9% mieszkańców powiatu (w kraju 23,2%). Wyższy od ogólnopolskiego jest również wskaźnik w zakresie osób z wykształceniem niepełnym podstawowym oraz bez wykształcenia, wynoszący 4,3%.

Prezentowany udział poszczególnych grup ludności wskazuje na konieczność podejmowania zdecydowanych działań zmierzających do poprawy poziomu wykształcenia na terenach wiejskich. Jego poziom wyraża również tendencję odpływową ludności z danego obszaru. Zazwyczaj bowiem na migrację, zwłaszcza do dużych ośrodków miejskich, decydują się osoby lepiej wykształcone.

Tabela 12 Ludność Polski, województwa podkarpackiego i powiatu leżajskiego ze względu na poziom wykształcenia w 2002r.

Wyszczególnienie	Wyższe	Policealne	Średnie			Zasadnicze zawodowe	Podstawowe	Niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego	Nieustalony poziom wykształcenia
			Razem	Ogólnokształcące	Zawodowe				
w %									
Polska	9,9	3,2	28,3	19,7	8,6	23,2	29,8	3,6	2,0
Podkarpacie	7,0	2,6	22,8	6,0	16,8	19,7	26,5	3,3	0,0
Powiat leżajski	6,5	3,4	22,7	6,4	16,2	26,9	34,6	4,3	1,6
Leżajsk	13,2	6,5	34,3	12,0	22,3	18,0	22,8	2,7	2,5
Grodzisko Dolne	3,9	2,5	19,4	4,7	14,7	28,3	37,4	5,1	3,4
Kuryłówka	3,0	1,5	17,7	3,0	14,8	29,7	41,3	5,6	1,2
Leżajsk - gmina	3,8	2,4	18,5	5,0	13,5	29,7	38,7	5,7	1,2
Nowa Sarzyna	6,0	3,1	21,0	5,5	15,5	29,1	36,4	3,5	0,9

2.1.4 Ruchliwość przestrzenna

Mobilność zasobów pracy, czyli proces polegający na zmianie pozycji jednostek lub grup w strukturach społecznych i w przestrzeni w wyniku zmian miejsca pracy oraz pozycji zawodowej pociąga za sobą szereg konsekwencji dla rynku pracy⁶. To właśnie dzięki m.in. dużej mobilności (edukacyjnej, zawodowej, przestrzennej) zasobów pracy zachodnie społeczeństwa (a zwłaszcza społeczeństwo amerykańskie) osiągnęły swój wysoki poziom rozwoju społecznego i gospodarczego.

W roku 2006, 622 osoby przybyły na obszar powiatu leżajskiego oraz migrowały w jego obrębie. Z zagranicy napłynęło 48 osób. Z kolei z obszaru powiatu zanotowano odpływ ludności, który wynosił 752 osoby w ruchu wewnętrznym oraz 95 za granicę. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym dla powiatu od wielu lat jest ujemne i wyniosło w 2006 roku 130 osób. Również ujemne jest saldo migracji zagranicznych, które wyniosło w 2006 roku 47.

Tabela 13 Migracje w powiecie leżajskim na pobyt stały wg typu i kierunku

Rok	Zameldowania		Wymeldowania		Saldo migracji	
	W ruchu wewnętrznym	Zagranica	W ruchu wewnętrznym	Zagranica	W ruchu wewnętrznym	Zagranica
1995	782	20	851	105	-69	-85
1996	769	25	876	24	-107	1
1997	729	24	753	23	-24	1
1998	729	17	758	28	-29	-11
1999	690	23	761	8	-71	15
2000	607	16	687	23	-80	-7
2001	516	19	615	36	-99	-17
2002	595	12	719	61	-124	-49
2003	761	16	843	58	-82	-42
2004	573	28	732	38	-159	-10
2005	547	31	711	18	-164	13
2006	622	48	752	95	-130	-47

Źródło: www.stat.gov.pl

Powyższe dane pochodzą ze źródeł oficjalnych. Trudno jest nawet w przybliżeniu podać wielkość migracji nierejestrowanej.

W regionie podkarpackim odnotowano w 2006 r. przewagę odpływu mieszkańców nad napływem (saldo migracji na 1000 mieszkańców wyniosło -1,9). Proces ten w powiecie leżajskim ma silniejsze natężenie (-2,5). Za szczególnie niepokojącą należy uznać migrację z

⁶ Mobilność zasobów pracy. Analiza i metody stymulacji, pod red. E. Kryńska, IPiSS, Warszawa 2000, s. 9.

miast, która jest na bardzo wysokim poziomie - w Nowej Sarzynie (miasto) nawet 20,4 os. na 1000 mieszkańców. Świadczy to przede wszystkim o wyczerpującym się lokalnym rynku pracy. Obecne wskaźniki, z wyjątkiem dość wysokiej liczby zawieranych w powiecie małżeństw, wskazują na utrzymywanie się tej tendencji – słabego rynku pracy. Jedynie w gminach wiejskich Leżajsk oraz Nowa Sarzyna odnotowano przewagę napływu nowych mieszkańców nad odpływem. Może to wynikać z osiedlania się części osób mieszkających dotąd w mieście na terenach wiejskich.

Tabela 14 Gęstość zaludnienia i migracja na terenie gmin powiatu leżajskiego

Wyszczególnienie	Ludność na km ²	Napływ	Odpływ	Saldo migracji	
				ogółem	na 1000 mieszkańców
Powiat	118	670	847	-177	-2,5
Gmina miejska					
Leżajsk	693	148	213	-65	-4,5
Gmina miejsko-wiejska					
Nowa Sarzyna – miasto	685	74	205	-131	-20,4
Nowa Sarzyna – wieś	112	184	138	46	3,0
Gmina wiejska					
Grodzisko Dolne	104	45	69	-24	-2,9
Kuryłówka	40	50	57	-7	-1,2
Leżajsk	99	169	165	4	0,2

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2006 – WUS w Rzeszowie

2.2 Problemy społeczności lokalnej

Podrozdział dotyczący problemów społeczności lokalnej powiatu leżajskiego został opracowany na podstawie takich dostępnych dokumentów jak: Plan Rozwoju Lokalnego dla powiatu leżajskiego na lata 2004-2006 opracowanego przez Centrum Doradztwa Strategicznego we wrześniu 2004 roku oraz na Analizie jakościowej dotyczącej diagnozy stanu powiatu, jak również na Planach Rozwoju Lokalnego poszczególnych gmin należących do powiatu leżajskiego. Szczególną uwagę zwraca brak aktualnych danych dotyczących problemów społeczności lokalnej analizowanego powiatu, jak również fakt, iż dostępne dane zawierają niezwykle mało informacji dotyczącej tej tematyki. W tej sferze widoczna jest pilna potrzeba nie tylko aktualizacji danych, lecz również głębszych opracowań odnoszących się do problemów społeczności lokalnej w sferze społecznej.

Do głównych problemów dotyczących sfery społecznej występujących w powiecie leżajskim należy zaliczyć przede wszystkim niski poziom dochodów ludności zamieszkującej powiat oraz stosunkowo duży udział osób pozostających bez pracy. Dużą uwagę zwraca

wciąż niski poziom wykształcenie zwłaszcza mieszkańców gmin wiejskich. Sytuacja ta zostaje pogłębiona przez stosunkowo duży odpływ mieszkańców tych gmin do dużych ośrodków miejskich związany między innymi z brakiem możliwości znalezienia satysfakcjonującego zatrudnienia oraz rozwoju osobistego. W powiecie leżajskim zauważalne jest również słabo rozwinięte szkolnictwo (zwłaszcza na poziomie szkół średnich oraz wyższych), sytuacja ta zmusza młodzież chcącą kontynuować naukę do opuszczania terenu gminy lub powiatu, co z kolei może stać się motywem migracji do większych ośrodków miejskich. Na uwagę zasługuje również sytuacja mieszkaniowa oraz niedostateczna ilość mieszkań socjalnych i komunalnych. W analizie sytuacji powiatu związanej ze sferą społeczną zwraca uwagę również utrudniony dostęp mieszkańców do specjalistycznych usług medycznych.

Kluczowe problemy związane ze sferą społeczną mieszkańców powiatu leżajskiego, zostały zarysowane przez uczestników warsztatów prowadzonych w ramach realizacji projektu PAOW Planowanie Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Leżajskiego. W dokumencie przedstawiono osiem najistotniejszych problemów charakterystycznych dla całego powiatu leżajskiego, do których należą⁷:

- Wysoki wskaźnik migracji – charakteryzujący się przede wszystkim odpływem młodych, aktywnych i dobrze wykształconych osób z terenu powiatu,
- Niska aktywność gospodarcza osób powracających z zagranicznych migracji zarobkowych; cechą charakterystyczną dla części z tych osób jest nastawienie na konsumpcję a nie inwestowanie,
- Zbyt niska aktywność gospodarcza społeczności lokalnej w stosunku do oczekiwań przy jednoczesnej wysokiej jakości kapitału ludzkiego i korzystnych uwarunkowaniach instytucjonalno-organizacyjnych,
- Słaba identyfikacja mieszkańców z regionem (Ziemią Leżajską),
- Oddalenie od dużych ośrodków akademickich,
- Istnienie środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym – niepełnosprawni, byli więźniowie, „trudna” młodzież,
- Brak pracy dla młodych absolwentów nieposiadających doświadczenia zawodowego,
- Istniejące, zwłaszcza wśród starszego pokolenia, pasywność i postawy roszczeniowe.

⁷ Plan Rozwoju Lokalnego dla powiatu leżajskiego, ...op. cit.

3. CHARAKTERYSTYKA AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ I ZATRUDNIENIA W POWIECIE

3.1 Charakterystyka aktywności zawodowej w powiecie

Aktywność zawodowa to uczestnictwo w procesie produkcji społecznej, wykonywanie pracy przynoszącej dochód. Ludność aktywna zawodowo to wszyscy pracujący zawodowo (pracodawcy, pracownicy najemni, pracujący na własny rachunek, nieodpłatnie pomagający członkowie rodzin) oraz zarejestrowani bezrobotni. Do ludności aktywnej zawodowo nie zalicza się uczniów odbywających naukę zawodu, gospodyń domowych i osób żyjących wyłącznie z kapitału.

O poziomie aktywności zawodowej decydują czynniki demograficzne oraz społeczno-ekonomiczne. Poziom aktywności zawodowej jest wyrażany współczynnikami aktywności zawodowej, które są obliczane wg płci, różnych przedziałów wieku, dla ludności rolniczej i nierolniczej, miejskiej i wiejskiej. Współczynnik aktywności zawodowej w Polsce oblicza się jako udział ludności aktywnej zawodowo (pracującej i bezrobotnej) w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej.⁸

Niestety odczuwalny jest brak w miarę aktualnych danych na temat aktywności zawodowej w przekroju powiatów województwa podkarpackiego. Bazując na oficjalnych danych z badania aktywności ekonomicznej prowadzonej w ramach Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z roku 2002 zauważamy, że powiat leżajski (57,2%) należy do powiatów o wyższym niż przeciętnie w województwie (54,3%) współczynniku aktywności zawodowej.

Tabela 15 Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w województwie podkarpackim wg powiatów

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej w %	Wskaźnik zatrudnienia w %
		razem	pracujący	bezrobotni				
województwo	1668108	862550	678238	184312	726321	79237	54,3	42,7
bieszczadzki	17556	9282	6270	3012	7602	672	55,0	37,1
brzozowski	50867	26001	19439	6562	23609	1257	52,4	39,2
dębicki	103036	55781	43732	12049	42251	5004	56,9	44,6
jarosławski	96204	49901	39132	10769	43533	2770	53,4	41,9

⁸ Więcej na ten temat: J. Unolt, *Ekonomiczne problemy rynku pracy*, Warszawa 1996 s. 29-31.

jasielski	97795	51045	39390	11655	42518	4232	54,6	42,1
kolbuszowski	47323	25482	19918	5564	18374	3467	58,1	45,4
krośnieński	85796	42664	33902	8762	40390	2742	51,4	40,8
leski	21044	10456	7237	3219	9574	1014	52,2	36,1
leżajski	53839	27394	21002	6392	22279	4166	55,1	42,3
lubaczowski	45273	24026	18082	5944	19378	1869	55,4	41,7
łańcucki	60775	32456	26302	6154	27074	1245	54,5	44,2
mielecki	104634	56830	46933	9897	40999	6805	58,1	48
nizański	52349	25427	19291	6136	22228	4694	53,4	40,5
przemyski	54958	28425	21890	6535	25302	1231	52,9	40,7
przeworski	61878	33462	27167	6295	27173	1243	55,2	44,8
ropczycko-sędziszowski	54751	29857	23882	5975	22373	2521	57,2	45,7
rzeszowski	132383	70653	59161	11492	57435	4295	55,2	46,2
sanocki	75265	36887	27559	9328	34001	4377	52,0	38,9
stalowowolski	89232	42738	33249	9489	39079	7415	52,2	40,6
strzyżowski	48691	25699	20872	4827	21114	1878	54,9	44,6
tarnobrzeski	42786	21466	16891	4575	18914	2406	53,2	41,8
m.Krosno	40074	20223	16083	4140	17953	1898	53,0	42,1
m.Przemysł	55978	27312	19967	7345	26972	1694	50,3	36,8
m.Rzeszów	134612	67973	55171	12802	59002	7637	53,5	43,5
m.Tarnobrzeg	41009	21110	15716	5394	17194	2705	55,1	41

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002

W sumie wśród 53 839 osób powyżej 15 r.ż. 21 002 określiło się jako pracujących, natomiast bezrobotnych było 6 392 os. (dane: maj 2002). Poziom aktywności zawodowej wynosił w poszczególnych gminach od 63,0% w Kuryłówce po 52,6% w Nowej Sarzynie.

Wysoki wskaźnik na obszarze gmin wiejskich Kuryłówka i Grodzisko Dolne wynika przede wszystkim z dominującej roli rolnictwa. Jako pracujące kwalifikowano również osoby, które pomagają w gospodarstwie lub przedsiębiorstwie przynajmniej jedną godzinę tygodniowo, z taką sytuacją najczęściej mamy do czynienia właśnie na wsi. Uwagę zwraca przede wszystkim wysoki poziom bezrobocia. Statystyki są wyższe w odniesieniu do podawanych przez WUP o około 3% do nawet 5%. Wysoka jest również liczba osób biernych zawodowo 22 279 (najniższy w gminach typowo rolniczych, co wynika z długiej aktywności zawodowej na roli). Trudności ze znalezieniem pracy powodują wcześniejsze przechodzenia na emeryturę, rentę itp. Powiat w ten sposób traci znaczną grupę osób, które potencjalnie mogłyby pracować i wytwarzać dochodów.

Tabela 16 Aktywność zawodowa mieszkańców powiatu leżajskiego w 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
		w tysiącach							
Powiat	53839	27394	21002	6392	22279	4166	b.d.	b.d.	b.d.
Leżajsk	11599	5806	4284	1522	4818	975	54,6	40,3	26,2
Grodzisko Dolne	6439	3419	2900	519	2536	484	57,4	48,7	15,2
Kuryłówka	4358	2507	2104	403	1475	376	63,0	52,8	16,1
Leżajsk - gmina	14810	7592	5866	1726	6167	1051	55,2	42,6	22,7
Nowa Sarzyna	16633	8070	5848	2222	7283	1280	52,6	38,1	27,5

Źródło: NSP 2002.

Blisko 60% mieszkańców utrzymuje się z pracy, z czego blisko 16% wyłącznie z rolnictwa. Spośród pracujących poza rolnictwem, 6,8% pracuje na własny rachunek prowadząc firmę i zamieszkuje głównie miasto Leżajsk oraz gminę Nowa Sarzyna (łącznie ponad 62%). Świadczy to przede wszystkim o niskim poziomie przedsiębiorczości w pozostałych gminach wiejskich. W znacznym stopniu jest to jednak spowodowane brakiem, lokalnego rynku, na którym mogłyby zakładane przedsiębiorstwa funkcjonować.

Działalność poza najbliższą okolicą związana jest ze znacznie większymi nakładami finansowymi co, w szczególności przy obecnym poziomie bezrobocia, przekracza możliwości znacznej części lokalnej społeczności.

Tabela 17 Ludność według głównego źródła utrzymania w powiecie leżajskim

Wyszczególnienie	Ogółem	Z pracy			
		Razem	Poza rolnictwem		
			Razem	Najemna	Na rachunek własny lub z dochodów z najmu
Powiat leżajski	69134	41339	34736	31914	2822
Gmina Miejska					
Leżajsk	14305	9118	8990	8089	901
Gmina miejsko-wiejska					
Nowa Sarzyna	21565	12797	11316	10452	864
M. Nowa Sarzyna	6642	4524	4449	4259	190
W. Nowa Sarzyna	14923	8273	6867	6193	674
Gminy wiejskie					
Grodzisko Dolne	8225	4609	3397	3189	208
Kuryłówka	5681	3343	1914	1765	149
Leżajsk	19358	11472	9119	8419	700

Źródło: NSP 2002.

Bierność zawodowa to wciąż poważny problem polskiego rynku pracy. O liczbie i strukturze biernych zawodowo dowiadujemy się dzięki Badaniom Aktywności Ekonomicznej Ludności oraz dzięki Narodowemu Spisowi Ludności z 2002 r. Pod pojęciem „ludności biernej zawodowo” rozumie się osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące (zgodnie z definicją pojęcia „Pracujący (według BAEL i NSP 2002)”), lub bezrobotne (zgodnie z definicją pojęcia „Bezrobotni (według BAEL i NSP 2002)”). Oznacza to, że osoby bierne zawodowo w badanym tygodniu⁹:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były gotowe do jej podjęcia w okresie: wg BAEL w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym, wg NSP 2002 w tygodniu badanym lub następnym,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
 - dłuższym niż 3 miesiące,
 - do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć (dodatkowy warunek w BAEL).

Pojęcie to obejmuje wobec tego osoby posiadające wyłącznie własne niezarobkowe źródło utrzymania lub pozostające na utrzymaniu innych osób.

Wśród ludności biernej zawodowo wyróżnia się następujące kategorie¹⁰:

- osoby otrzymujące emeryturę, rentę, alimenty, stypendium, pomoc opieki społecznej lub posiadające inne niezarobkowe źródło utrzymania,
- uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę na okres nauki i zawodu lub przyuczenie do określonej pracy,
- osoby odbywające czynną służbę wojskową,
- osoby odbywające karę pozbawienia wolności,
- osoby przebywające w domach opieki,
- zakonników i zakonnice,
- osoby uzyskujące dochód, m.in. z dzierżawy, z wynajmu lokali, sprzedaży rzeczy własnych (także otrzymanych z zagranicy itp.), bądź z kapitału,
- osoby przebywające na urlopie wychowawczym, osoby pozostające na utrzymaniu innych osób.

⁹ www.stat.gov.pl

¹⁰ *Leksykon rynku pracy*, Krajowy Urząd Pracy, Warszawa 1997, s. 11.

Wyżej wymienione osoby, o ile pracują równocześnie zarobkowo, zalicza się do ludności aktywnej zawodowo.

Udział biernych zawodowo w populacji ludności w wieku 15 lat i więcej wyniósł na Podkarpaciu w 2005 r. 43,5% podczas gdy w powiecie leżajskim odsetek ten wyniósł 41,4%.

Najwięcej biernych zawodowo legitymowało się w powiecie wykształceniem podstawowym i bez wykształcenia szkolnego (61,8%) oraz osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (18,0%), najmniej zaś z wykształceniem wyższym (2,2%). Poza kategorią osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, większość biernych zawodowo stanowiły kobiety.

Tabela 18 Bierni zawodowo w powiecie leżajskim według wykształcenia w 2002 r.

	Ogółem	W tym			
		Wyższe	Policealne i średnie	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone, nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
Ogółem	22279	490	4013	3837	13778
Mężczyźni	9532	206	1459	2034	5755
Kobiety	12747	284	2554	1803	8023

Źródło: NSP 2000

Rozpatrując strukturę biernych zawodowo pod względem wieku, zauważyć należy przede wszystkim, że we wszystkich kategoriach wiekowych przeważają kobiety.

Najwięcej biernych zawodowo było w dwóch kategoriach wiekowych: od 15 do 24 lat (30,6%) oraz 65 i więcej (30,4%). Najmniej zaś w kategoriach wieku: od 25 do 34 lat (6,4%) oraz od 35 do 44 lat (6,7%).

Tabela 19 Bierni zawodowo w powiecie leżajskim według wieku w 2002 r.

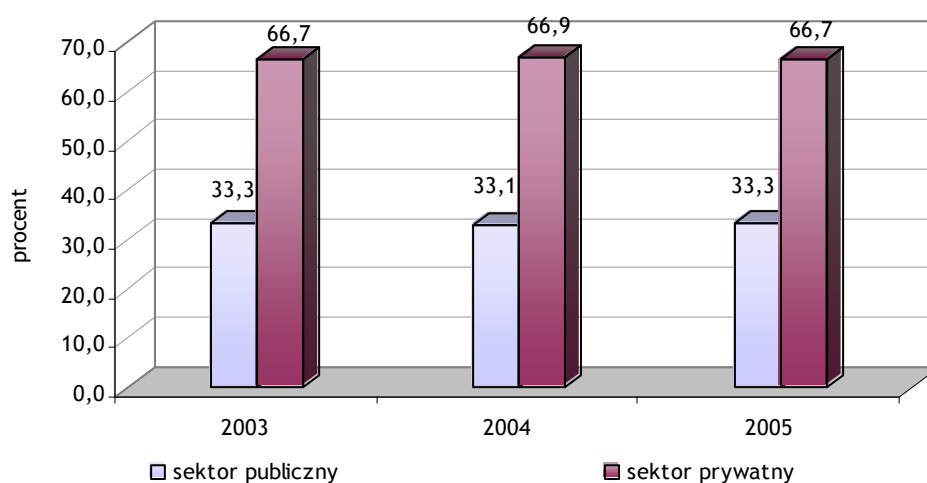
	Ogółem						
	Ogółem	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 i więcej
Ogółem	22279	6824	1429	1498	2464	3285	6779
Mężczyźni	9532	3338	544	675	1065	1410	2500
Kobiety	12747	3486	885	823	1399	1875	4279

Źródło: NSP 2000

3.2 Zmiany w sektorze własności

Istotnym elementem zmian ustrojowych i warunkiem wprowadzania i funkcjonowania mechanizmu rynkowego są przekształcenia własnościowe. Z obserwacji rynku pracy wynika, że od początkowych lat transformacji na obszarach obecnego powiatu leżajskiego, zresztą jak i w całej Polsce, proces przekształceń odbywał się poprzez stopniowe przenoszenie własności i zatrudnienia z sektora publicznego do prywatnego. W końcu 2005 roku pracujący w sektorze prywatnym stanowili w powiecie leżajskim 66,7%.

Wykres 9 Struktura sektorowa własności w powiecie leżajskim w latach 2003-2005

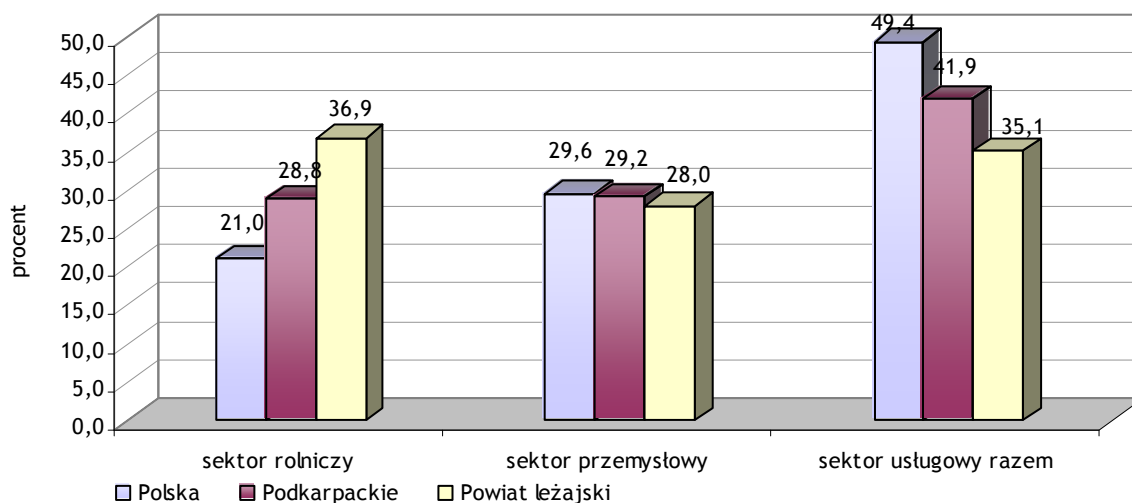
Źródło: www.stat.gov.pl

3.3 Zmiany w sektorowej strukturze gospodarki

Struktura sektorowa powiatu leżajskiego charakterystyczna jest dla regionów rolniczych, o czym świadczy wysoki odsetek pracujących w rolnictwie.

Na koniec 2006 r. w powiecie odnotowano 16 573 osób pracujących, z tego 36,9% pracowało w rolnictwie oraz leśnictwie i łowiectwie wobec 28,8% w województwie podkarpackim i 21,0% w całej Polsce. Odsetek pracujących w przemyśle był niższy w stosunku do średnich dla województwa (28,0%) oraz kraju (29,6%). W powiecie leżajskim wyraźnie gorzej jest też rozwinięta infrastruktura usługowa. Średnio w województwie w usługach pracowało 41,9% (w Polsce 49,4%), z tego w usługach rynkowych jedynie 20,2%, a w usługach nierynkowych 21,8%. W powiecie natomiast w usługach pracowało 35,1%, z tego w usługach rynkowych 14,2%, a w usługach nierynkowych 20,9%.

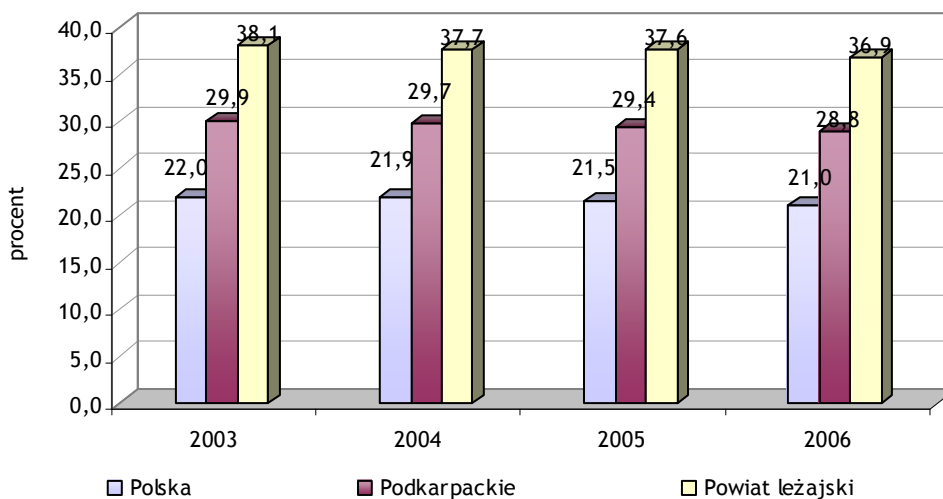
Wykres 10 Pracujący wg sektorów ekonomicznych w Polsce, województwie podkarpackim oraz w powiecie leżajskim w 2006 r. (w %)

Źródło: www.stat.gov.pl

Jeśli przyjrzymy się zmianom pracujących w powiecie na przestrzeni lat 2003-2006 to zauważymy, iż obniżył się odsetek osób pracujących w rolnictwie (z 38,1% w 2003 r. do 36,9% w 2006 r.).

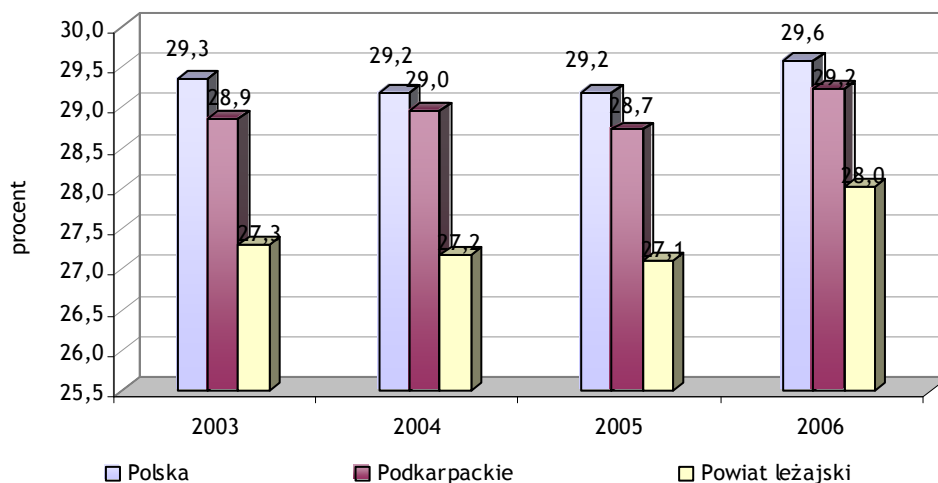
Wykres 11 Zmiany wśród pracujących w rolnictwie w Polsce, województwie podkarpackim oraz w powiecie leżajskim w latach 2003-2006 (w%)

Źródło: www.stat.gov.pl

Wzrósł natomiast odsetek osób pracujących w sektorach: przemysł i budownictwo (z poziomu 27,3% w 2003 r. do poziomu 28,0% w 2006).

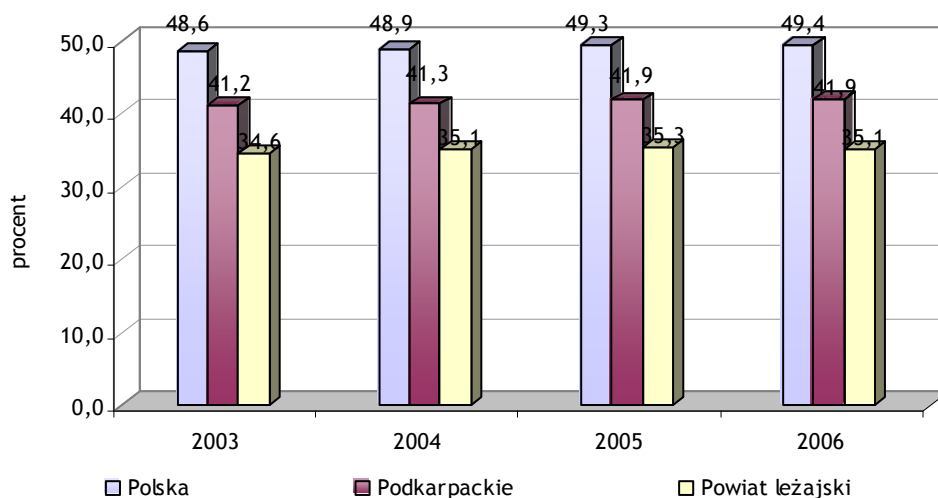
Wykres 12 Pracujący w przemyśle w Polsce, województwie podkarpackim oraz w powiecie leżajskim w latach 2003-2005 r.

Źródło: www.stat.gov.pl

Wzrósł również, choć minimalnie odsetek zatrudnionych w sektorze usług (z poziomu 34,6% w 2003 r. do poziomu 35,1 w 2006 r.).

Wykres 13 Pracujący w usługach w Polsce, województwie podkarpackim oraz w powiecie leżajskim w latach 2003-2006 r.

Źródło: www.stat.gov.pl

3.4 Wynagrodzenia

Przeciętne wynagrodzenie w powiecie leżajskim w roku 2006 wyniosło 2 177,11 PLN. Warto przy tym zwrócić uwagę, że w województwie podkarpackim od wielu lat przeciętne wynagrodzenie jest najniższe w kraju i stanowi ok. 83% średniej płacy krajowej.

Tabela 20 Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w latach 2002-2006 w powiatach województwa podkarpackiego

Jednostka terytorialna	ogółem				
	2002	2003	2004	2005	2006
POLSKA	2 239,56	2 314,66	2 409,69	2 506,93	2 636,81
podkarpackie	1 875,41	1 950,01	2 018,59	2 081,76	2 179,57
bieszczadzki	1 736,13	1 772,54	1 847,82	1 935,38	2 029,72
brzozowski	1 651,43	1 708,36	1 807,55	1 884,41	1 971,16
dębicki	1 849,58	1 941,53	2 046,57	2 104,23	2 157,58
jarosławski	1 774,22	1 855,62	1 895,20	2 019,56	2 156,50
jasielski	1 796,53	1 881,71	1 953,19	2 015,94	2 102,07
kolbuszowski	1 742,39	1 772,30	1 829,12	1 900,33	1 987,62
krośnieński	1 802,43	1 794,75	1 838,91	1 853,29	1 940,57
leski	1 868,64	1 993,50	2 044,95	2 125,58	2 245,66
leżajski	1 931,82	2 045,77	2 025,61	2 060,05	2 177,11
lubaczowski	1 709,40	1 783,36	1 897,86	1 865,88	1 969,42
łańcucki	1 688,74	1 789,23	1 792,52	1 852,10	1 908,26
mielecki	1 850,06	1 944,29	2 078,11	2 089,18	2 230,13
nizański	1 613,55	1 677,53	1 764,88	1 789,27	1 926,57
przemyski	1 659,36	1 750,00	1 815,79	1 915,04	2 003,47
przeworski	1 812,22	1 860,14	1 956,22	1 998,32	2 008,13
ropczycko-sędziszowski	1 811,48	1 856,52	1 915,39	2 002,16	2 069,70
rzeszowski	1 688,71	1 758,13	1 818,78	1 908,72	1 956,73
sanocki	1 809,52	1 914,67	1 961,82	1 982,89	2 085,62
stałowowolski	1 947,06	2 009,03	2 051,05	2 101,73	2 264,72
strzyżowski	1 641,26	1 715,32	1 777,59	1 800,26	1 883,32
tarnobrzeski	1 929,52	2 071,41	2 195,94	2 212,00	2 346,81
m.Krosno	1 826,48	1 869,83	1 886,53	1 904,52	1 968,73
m.Przemyśl	1 882,89	1 953,04	2 008,61	2 060,24	2 132,73
m.Rzeszów	2 102,03	2 199,08	2 292,86	2 416,75	2 522,57
m.Tarnobrzeg	1 860,38	1 883,44	1 923,02	1 987,12	2 065,43

Źródło: www.stat.gov.pl

4. POZIOM I STRUKTURA BEZROBOCIA

Cechy i rozmiary bezrobocia niemal we wszystkich regionach w Polsce sprawiają, że jest ono wiaź uznawane za jeden z najważniejszych i jednocześnie najtrudniejszych do rozwiązania problemów o charakterze ekonomicznym, społecznym i politycznym. Bezrobocie najczęściej definiowane jest jako brak równowagi pomiędzy stroną podaźowa a stroną popytową rynku pracy lub jako sytuacja, w której część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest skłonna podjąć pracę, jednakże nie znajduje zatrudnienia¹¹.

W związku z brakiem części danych, dotyczących bezrobocia według stanu na koniec 2007 r., w niniejszym materiale przy porównaniach powiatu z województwem i Polską odniesiono się do danych z końca 2006 r. Dane aktualne (tj. z końca 2007 r.) odnoszą się do powiatu leżajskiego i województwa podkarpackiego.

4.1 Zmiany liczby bezrobotnych w czasie

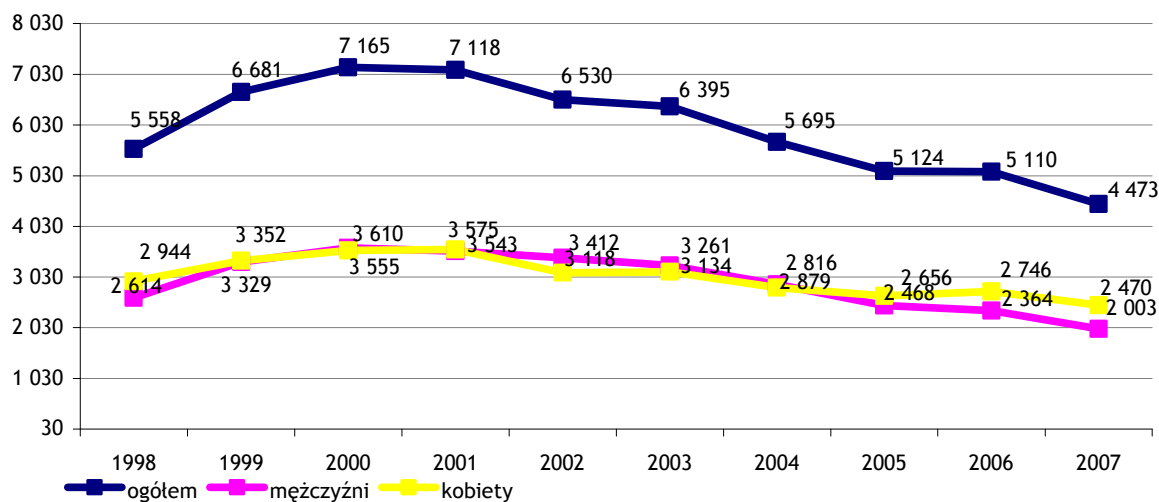
Oceniając liczbę bezrobotnych w powiecie leżajskim należy zwrócić uwagę na następujące kwestie:

- Liczba zarejestrowanych bezrobotnych (liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowych Urzędach Pracy) nie jest dokładnym odzwierciedleniem rzeczywistej skali bezrobocia. Wynika to z różnych przyczyn, m.in.: ze zmian w przepisach; faktu, iż część osób zarejestrowanych jako bezrobotne pracuje w tzw. „szarej strefie”.
- Tereny Polski południowo-wschodniej charakteryzuje jedno z najwyższych w Polsce bezrobocie utajone. Skala tego zjawiska jest trudna do oszacowania.

4.1.1 Liczba bezrobotnych

Na koniec 2007 roku w powiecie leżajskim zarejestrowanych było 4 473 bezrobotnych. W porównaniu do stanu z końca grudnia 2000 r., kiedy to odnotowano najwyższą liczbę bezrobocia od utworzenia powiatu leżajskiego liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 2 692 osób (spadek o 37,6%).

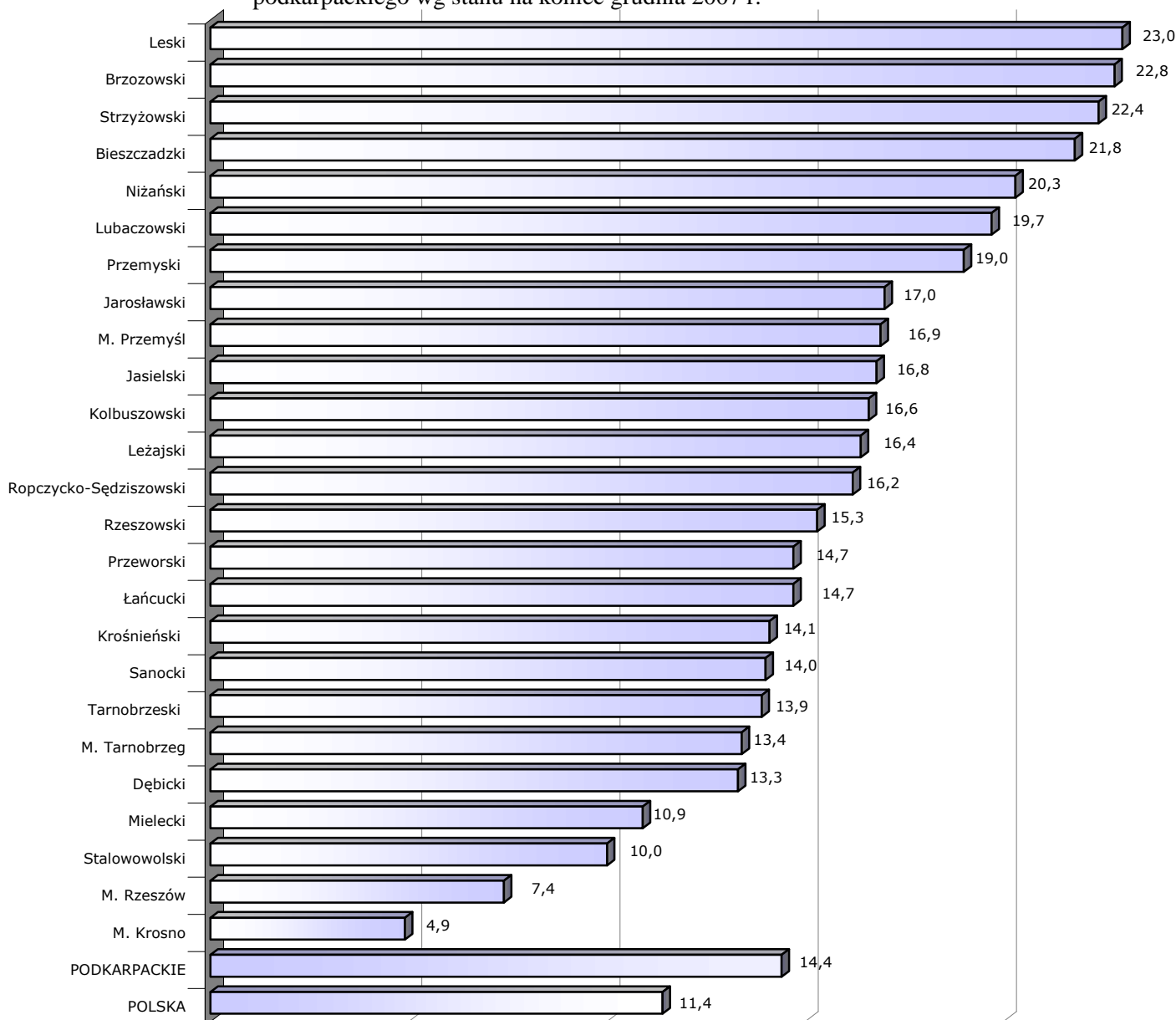
¹¹ M. Mitrega, *Bezrobocie i formy jego łagodzenia*, w: L. Dziewięcka-Bokun, K. Zamorska (red.), *Polityka społeczna. Teksty źródłowe*, Wrocław 2003, s. 133.

Wykres 14 Zmiany liczby bezrobotnych w powiecie leżajskim w latach 1998-2007Źródło: www.stat.gov.pl

4.1.2 Stopa bezrobocia

Powiat leżajski należy do grupy powiatów o wysokiej stopie bezrobocia. Wartość tego wskaźnika charakteryzującego poziom bezrobocia w powiecie leżajskim na koniec grudnia 2007 r. wynosiła 16,4 % i była wyższa od wojewódzkiej o 2,0 pkt. procentowego (w kraju stopa wynosiła 11,4%).

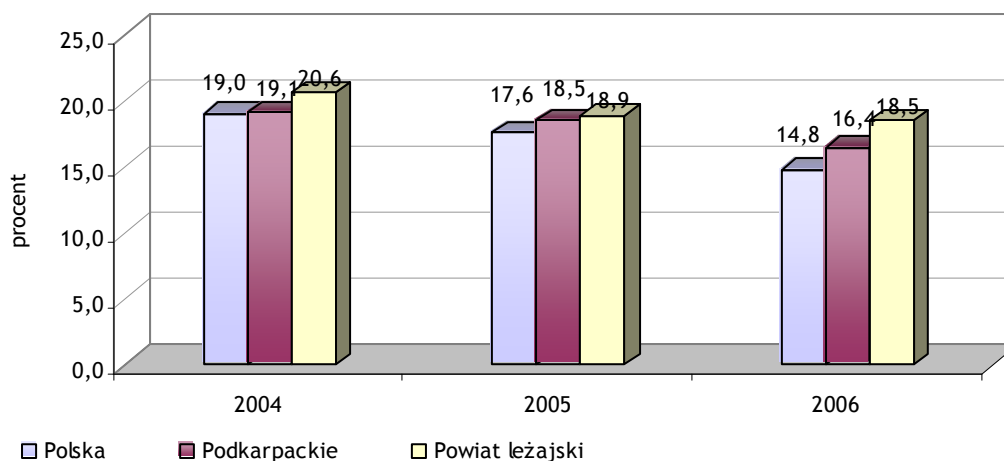
Wykres 15 Stopa bezrobocia rejestrowanego w poszczególnych powiatach województwa podkarpackiego wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Obserwacja rynku pracy w oparciu o wskaźnik, jakim jest stopa bezrobocia pozostaje utrudniona poprzez korekty wprowadzone do statystyk przez GUS związane z aktualizacją osób aktywnych zawodowo. **Stopy bezrobocia w powiecie leżajskim są wyższe od stóp bezrobocia rejestrowanego w województwie i kraju.** W latach 2003-2007 zaobserwowano spadek stopy bezrobocia z poziomu 22,3% do poziomu 16,4%. Należy tu wyjaśnić, że w styczniu 2004 r. w związku z przeprowadzeniem Narodowego Spisu Powszechnego, GUS rozpoczął naliczanie stopy bezrobocia zgodnie z ustaloną liczbą osób aktywnych zawodowo. Spowodowało to objęcie klasyfikacją znacznej liczby osób, które dotąd nie były wykazywane w statystykach. Efektem tych zmian było określenie stopy bezrobocia w powiecie leżajskim

na poziomie 23% (31.01.2004), gdy w grudniu 2003 r. utrzymywała się ona w granicach 17,4%. Tak znaczny wzrost wynikał przede wszystkim z wiejskiego charakteru powiatu charakteryzującego się wysokim bezrobociem ukrytym.

Wykres 16 Zmiany stopy bezrobocia w Polsce, województwie podkarpackim oraz w powiecie leżajskim w latach 2004-2006

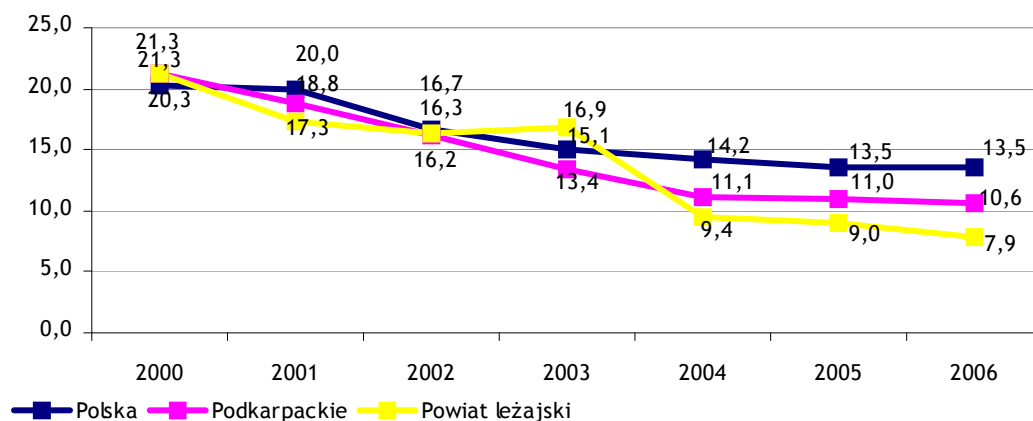

Źródło: www.stat.gov.pl

4.1.3 Bezrobotni z prawem do zasiłku

W ciągu ostatnich kilku lat zaobserwować można **spadek liczby osób uprawnionych do pobierania zasiłku**. Na koniec grudnia 2000 r. w powiecie leżajskim zarejestrowanych było 1529 takich osób, co stanowiło jedną piątą ogółu bezrobotnych (21,3%). Z kolei na koniec grudnia 2006 roku 404 osób posiadało prawo do pobierania zasiłku, co stanowiło jedynie 7,9% ogółu bezrobotnych. Stanowiło to niższy odsetek niż przeciętnie notowano w województwie (10,6%) i Polsce (13,5%).

Wykres 17 Zmiany odsetka pobierających zasiłek dla bezrobotnych w powiecie leżajskim w latach 2000-2006

Zasadniczym powodem zmniejszenia się liczby zasiłkobiorców był coroczny wzrost liczby bezrobotnych, którzy nie spełniali ustawowych kryteriów do przyznania prawa do zasiłku (zasiłki dla bezrobotnych, wypłacane są przez trzy podstawowe okresy, które są uzależnione od stopy bezrobocia na obszarze działania właściwego powiatowego urzędu pracy, w stosunku do przeciętnej stopy bezrobocia w kraju).

Tabela 21 Zmiany liczby pobierających zasiłek dla bezrobotnych w powiecie leżajskim w latach 2005-2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ogółem	1452	1499	1218	1150	619	538	521
mężczyźni	955	1014	814	657	380	346	333
kobiety	497	485	404	493	239	192	188

Źródło: www.stat.gov.pl

4.1.4 Bezrobocie na wsi

Powiat leżajski należy do grupy powiatów o najwyższym w województwie podkarpackim odsetku bezrobotnych zamieszkałych na wsi. Na koniec grudnia 2006 r. w rejestrach urzędów pracy pozostawało 3 823 osób zamieszkałych na terenach wiejskich, co stanowiło 74,8% ogółu bezrobotnych (odsetek dla województwa wyniósł 63,4% a dla Polski 43,5%). Z ogólnej liczby bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich, kobiety stanowiły 52,8% (tj. 2 019).

Tabela 22 Bezrobotni zamieszkali na wsi według stanu na koniec 2006 r.

Jednostka terytorialna	Ogółem Zamieszkali na wsi	Odsetek zamieszkałych na wsi w ogóle bezrobotnych	Mężczyźni Zamieszkali na wsi	Kobiety Zamieszkałe na wsi
POLSKA	1004584	43,5	444693	559891
podkarpackie	92 098	63,4	41 289	50 809
bieszczadzki	1 360	60,8	647	713
brzozowski	6 141	91,2	2 707	3 434
dębicki	5 721	62,4	2 381	3 340
jarosławski	6 107	63,8	3 059	3 048
jasielski	6 766	69,1	2 854	3 912
kołbuszowski	3 734	86,2	1 709	2 025
krośnieński	5 842	89,5	2 352	3 490
leski	2 127	81,5	999	1 128
leżajski	3 823	74,8	1 804	2 019
lubaczowski	3 169	64,7	1 612	1 557
łańcucki	4 287	80,5	2 067	2 220

mielecki	4 173	54,1	1 640	2 533
nizański	3 147	64,4	1 447	1 700
przemyski	5 514	100,0	2 663	2 851
przeworski	3 990	73,0	1 875	2 115
ropczycko-sędziszowski	4 115	73,1	1 803	2 312
rzeszowski	8 575	85,9	3 863	4 712
sanocki	3 377	56,8	1 410	1 967
stalowowolski	2 385	42,1	974	1 411
strzyżowski	5 518	87,6	2 572	2 946
tarnobrzeski	2 227	64,0	851	1 376

Źródło: www.stat.gov.pl

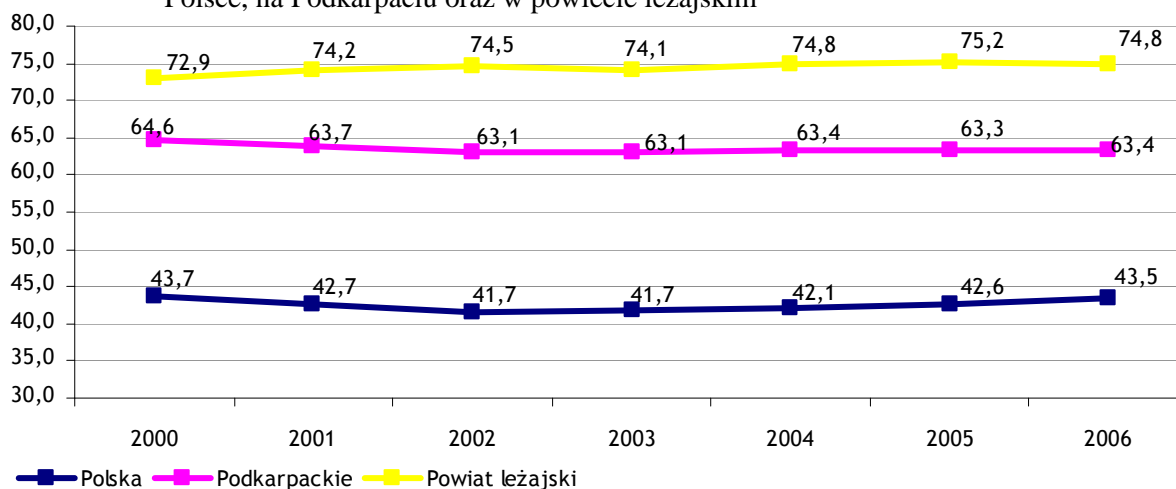
Tabela 23 Zmiany liczby bezrobotnych na wsi w latach 2000-2006 (według stanu na koniec roku) w powiecie leżajskim

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ogółem	5 223	5 281	4 868	4 736	4 260	3 852	3 823
Mężczyźni	2 720	2 715	2 603	2 470	2 211	1 898	1 804
Kobiety	2 503	2 566	2 265	2 266	2 049	1 954	2 019

Źródło: www.stat.gov.pl

Analizując grupę bezrobotnych zamieszkałych na wsi na przestrzeni lat 2000-2006 zauważymy, iż ich udział procentowy w ogólnej liczbie bezrobotnych ulegał tylko niewielkim zmianom, zawsze jednak oscylował w granicach 73-75%. Najwyższy udział tej grupy bezrobotnych można było zauważyć w roku 2005 (75,2%), najniższy zaś w roku 2000, kiedy to udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi wynosił 72,9%.

Wykres 18 Zmiany liczby bezrobotnych na wsi w latach 2000-2006 (wg stanu na koniec roku) w Polsce, na Podkarpaciu oraz w powiecie leżajskim

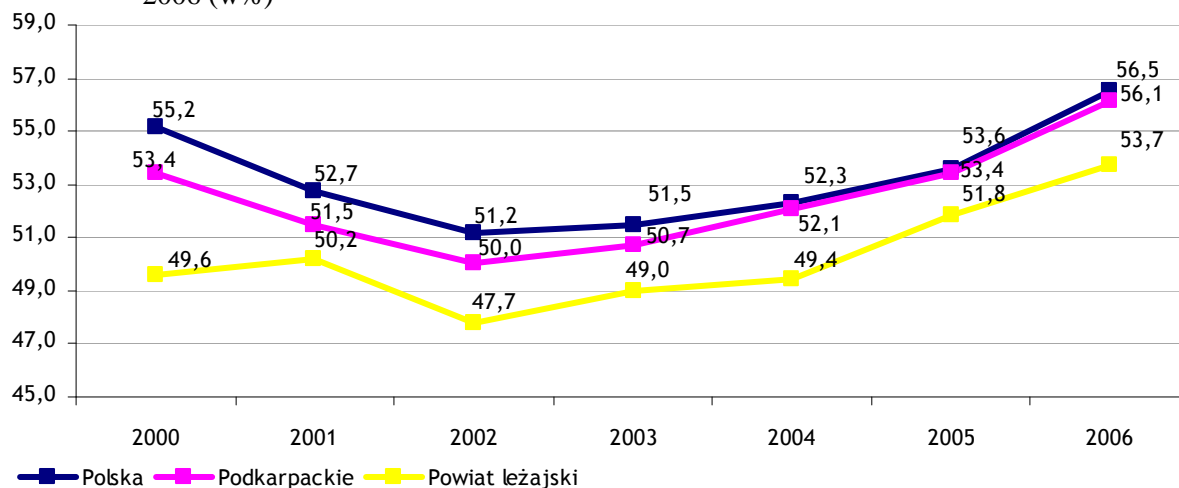

Źródło: www.stat.gov.pl

4.2.1 Zarejestrowani według płci

Analizując zbiorowość bezrobotnych wg płci w powiecie leżajskim **zauważymy, że kobiety stanowią ponad połowę jej ogółu**. Zjawisko to, jest typowe dla niemalże wszystkich powiatów w Polsce. Z ogólnie dostępnych danych GUS wynika jednoznacznie, iż bezrobocie w Polsce panujące wśród kobiet jest wyższe niż wśród mężczyzn. Na przestrzeni ostatnich 6 lat udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych w powiecie leżajskim ulegał zauważalnym wahaniom. W roku 2000 udział ten na obszarze powiatu wynosił 49,6%, w roku następnym wzrósł do poziomu 50,2% by obniżyć się w roku 2002 do poziomu 47,7%. Począwszy od roku 2003, odsetek kobiet w ogóle zarejestrowanych systematycznie wzrastał, by osiągnąć w roku 2006 poziom 53,7%. Należy zwrócić uwagę, że choć odsetek bezrobotnych kobiet wzrósł w omawianym czasie to jednak jest on niższy niż w województwie (56,1%) i Polsce (56,5%).

Wykres 19 Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych w powiecie leżajskim w latach 2000-2006 (w%)

Źródło: www.stat.gov.pl

Według stanu na koniec grudnia 2006 r. na terenie powiatu leżajskiego zarejestrowanych było 5 110 bezrobotnych, w tym 2 364 kobiet (53,7%). Dla porównania: w województwie wskaźnik bezrobocia wśród kobiet wyniósł 56,1% a w Polsce 56,5%. Z kolei na koniec grudnia 2007 r. kobiety stanowiły 55,2% ogółu zarejestrowanych.

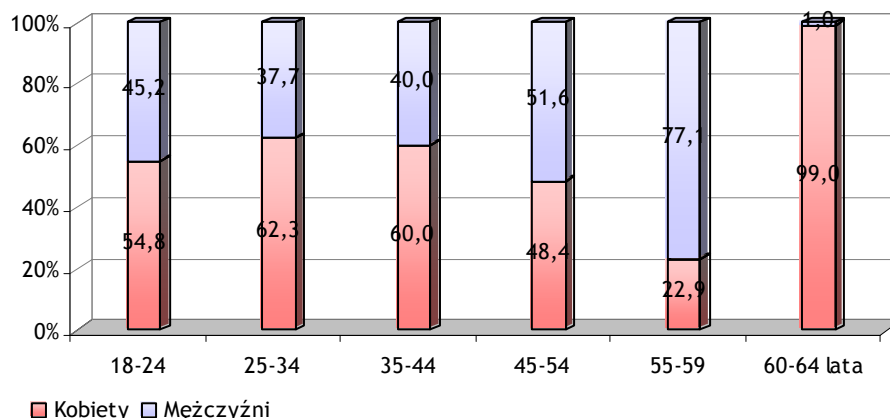
Tabela 24 Zmiany liczby bezrobotnych na wsi w latach 2000-2006 (według stanu na koniec roku) w powiecie leżajskim

Jednostka terytorialna	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Odsetek kobiet
POLSKA	2 309 410	1 003 706	1 305 704	56,5
podkarpackie	145 246	63 756	81 490	56,1
dębicki	9 171	3 738	5 433	59,2
kolbuszowski	4 331	1 949	2 382	55,0
leżajski	5 110	2 364	2 746	53,7
łańcucki	5 324	2 537	2 787	52,3
mielecki	7 717	2 946	4 771	61,8
niżański	4 889	2 098	2 791	57,1
ropczycko-sędziszowski	5 633	2 444	3 189	56,6
rzeszowski	9 978	4 474	5 504	55,2
stalowowolski	5 671	2 150	3 521	62,1
tarnobrzeski	3 480	1 418	2 062	59,3
m.Rzeszów	7 880	3 466	4 414	56,0
m.Tarnobrzeg	3 034	1 225	1 809	59,6
bieszczadzki	2 237	1 056	1 181	52,8
brzozowski	6 733	2 973	3 760	55,8
jarosławski	9 569	4 710	4 859	50,8
jasielski	9 789	4 127	5 662	57,8
krośnieński	6 526	2 615	3 911	59,9
lubaczowski	4 898	2 426	2 472	50,5
przemyski	5 514	2 663	2 851	51,7
przeworski	5 463	2 524	2 939	53,8
sanocki	5 944	2 454	3 490	58,7
strzyżowski	6 297	2 959	3 338	53,0
leski	2 611	1 235	1 376	52,7
m.Krosno	2 165	809	1 356	62,6
m.Przemyśl	5 282	2 396	2 886	54,6

Źródło: www.stat.gov.pl

Wiek bezrobotnych według płci: pod względem liczebności, kobiety stanowią większość w trzech grupach wiekowych: 18-24 lat (54,8%), 25-34 lat (62,3%) oraz 35-44 lat (60,0%). **Im starsza grupa wiekowa bezrobotnych tym odsetek kobiet jest mniejszy.** Mężczyźni stanowią większość wśród bezrobotnych w wieku 45-54 lat (51,6%) oraz co naturalne (wiek emerytalny dla kobiet w Polsce jest niższy niż dla mężczyzn) pow. 55 lat.

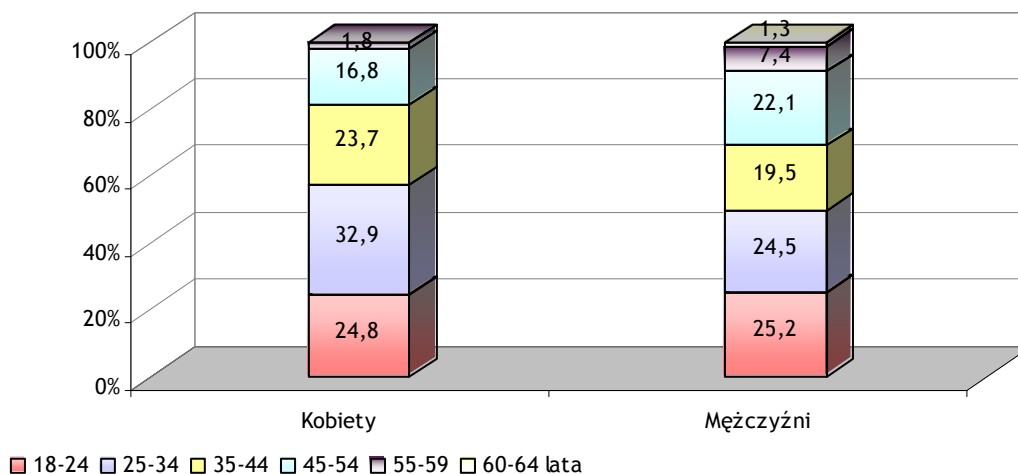
Wykres 20 Bezrobotni wg płci i wieku w powiecie leżajskim według stanu na koniec 2007 r. (procentowanie w obrębie grupy wiekowej)

Źródło: www.stat.gov.pl

W kategorii bezrobotnych kobiet najwięcej jest kobiet w wieku 25-34 lata (32,9%) oraz w wieku 18-24% (24,8%). W strukturze wiekowej mężczyzn, więcej jest osób w wieku niemobilnym niż ma to miejsce w przypadku struktury kobiet.

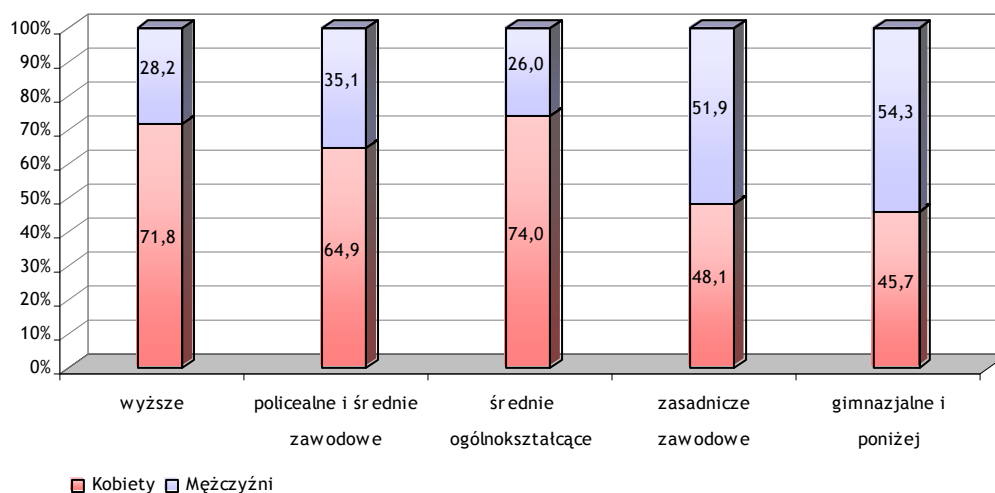
Wykres 21 Bezrobotni wg płci i wieku w powiecie leżajskim według stanu na koniec 2007 r. (procentowanie w obrębie płci)

Źródło: www.stat.gov.pl

Wykształcenie bezrobotnych według płci: Kobiety stanowią większość wśród bezrobotnych z wykształceniem wyższym (71,8%), policealnym i średnim zawodowym (64,9%) oraz średnim ogólnokształcącym (74,0%). Natomiast mężczyźni dominują wśród bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym (48,1%) oraz gimnazjalnym i niższym (45,7%).

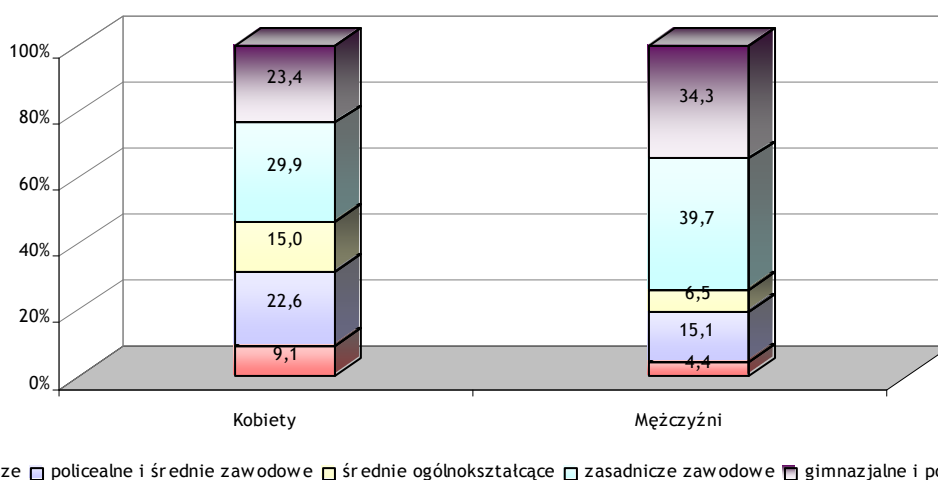
Wykres 22 Bezrobotni wg wykształcenia w powiecie leżajskim według stanu na koniec 2006 r. (procentowanie w obrębie typu wykształcenia)

Źródło: www.stat.gov.pl

Porównując strukturę wykształcenia oddzielnie dla każdej z płci dostrzegamy, iż poziom wykształcenia bezrobotnych kobiet jest zdecydowanie wyższy niż bezrobotnych mężczyzn. Zauważalny jest wśród kobiet, wysoki odsetek osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (22,6%), oraz ogólnokształcącym (15,0%). Wyższy niż w grupie bezrobotnych mężczyzn jest u kobiet odsetek osób po studiach (kobiety - 9,1%, mężczyźni - 4,4%), niższy zaś odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (29,9% w grupie kobiet, 39,7% wśród mężczyzn) oraz gimnazjalnym i niższym (23,4% w grupie kobiet, 34,3% wśród mężczyzn).

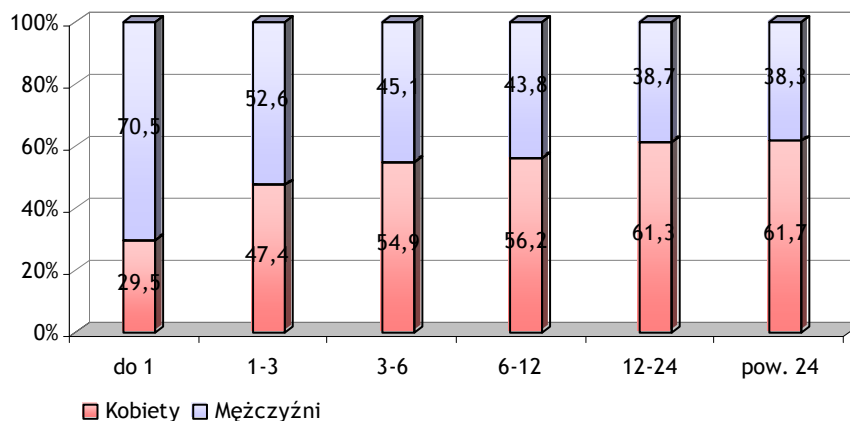
Wykres 23 Bezrobotni wg wykształcenia w powiecie leżajskim według stanu na koniec 2007 r. (procentowanie w obrębie płci)

Źródło: www.stat.gov.pl

Czas pozostawania bez pracy według płci: W strukturze bezrobocia według czasu pozostawania bez pracy widoczna jest prawidłowość polegająca na tym, że **im dłuższy czas pozostawania bez pracy tym większy jest odsetek kobiet**. Wśród bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej dwóch lat, kobiety stanowią aż 61,7% tej zbiorowości (mężczyźni – 38,3%).

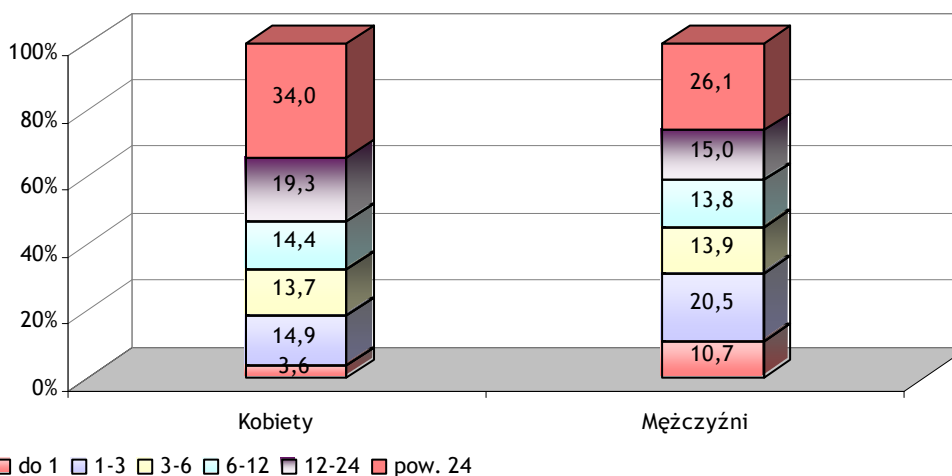
Wykres 24 Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w powiecie leżajskim według stanu na koniec 2007 r.

Źródło: www.stat.gov.pl

Analizując odrębnie zbiorowości bezrobotnych kobiet i bezrobotnych mężczyzn widocznym jest, że **bezrobocie długotrwałe to przede wszystkim problem kobiet**. Świadczą o tym odsetki bezrobotnych kobiet pozostających bez pracy powyżej roku (kobiety – 19,3%; mężczyźni – 15,0%) i dwóch lat (kobiety - 34,0%; mężczyźni – 26,1%).

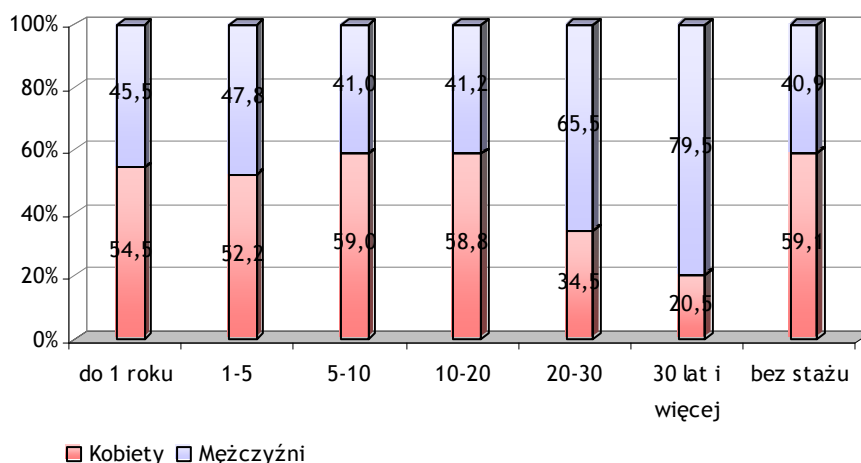
Wykres 25 Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007 r.

Źródło: www.stat.gov.pl

Staż pracy bezrobotnych według płci: W strukturze stażu pracy według płci zwraca uwagę przewaga kobiet w grupie bezrobotnych bez stażu (59,1%) oraz stażem pracy do 1 roku (54,5%). Mężczyźni przeważają liczebnie wśród bezrobotnych z długim stażem pracy (od 20-30 lat – 65,5%; 30 lat i więcej – 79,5%).

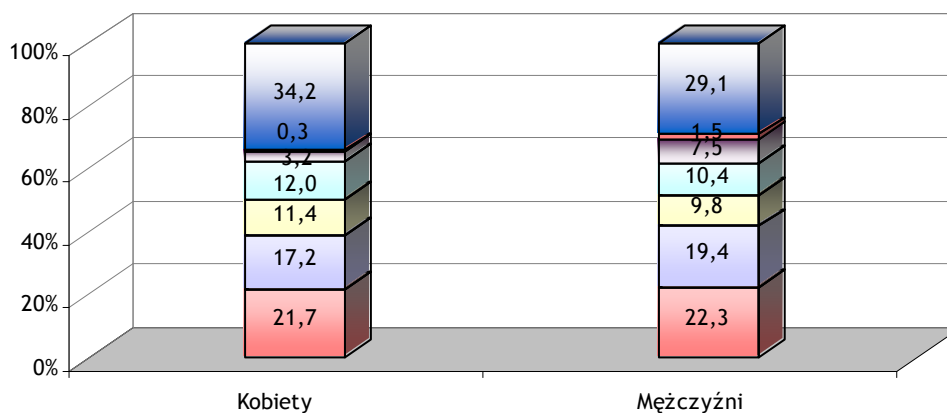
Wykres 26 Bezrobotni wg stażu pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007 r. (procentowanie w obrębie okresu stażu pracy)

Źródło: www.stat.gov.pl

Porównując strukturę stażu pracy oddzielnie dla każdej z płci dostrzegamy, iż struktury te nieco się różnią. Wśród kobiet wyższe są odsetki bezrobotnych bez stażu pracy (kobiety – 34,2%; mężczyźni – 29,1%), osób ze stażem od 10 do 12 lat (kobiety – 12,0%; mężczyźni 10,4%) oraz od 5 do 10 lat (kobiety – 11,4%; mężczyźni – 9,8%).

Wykres 27 Bezrobotni wg stażu pracy w powiecie leżajskim według stanu na koniec 2007 r. (procentowanie w obrębie płci)

■ do 1 roku ■ 1-5 ■ 5-10 ■ 10-20 ■ 20-30 ■ 30 lat i więcej ■ bez stażu

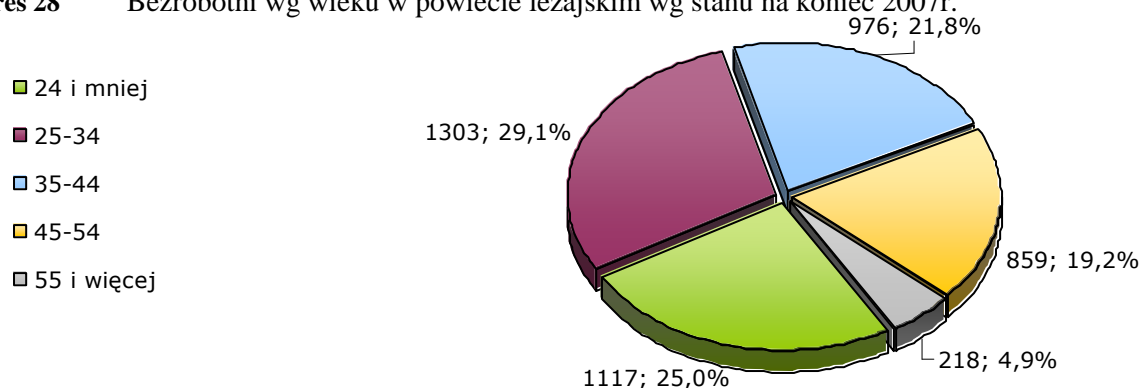
Źródło: www.stat.gov.pl

4.2.2 Bezrobotni według wieku

Istnieje bardzo silny związek między wiekiem a prawdopodobieństwem utraty pracy. Najczęściej tracą ją ludzie z najmłodszych grup wiekowych, podczas gdy osobom z najwyższych grup wiekowych utrata pracy przytrafia się nieporównywalnie rzadziej.

Według danych na koniec grudnia 2007 r. najliczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby w wieku od 25 do 34 lat (29,1%). Natomiast drugą, co do liczebności grupę, osoby w wieku od 18 do 24 lat (25,0%). Łącznie, najmłodsze kategorie wieku bezrobotnych stanowili oni 54,1% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych.

Wykres 28 Bezrobotni wg wieku w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007r.

Należy zwrócić uwagę jak dalece zmieniła się struktura wieku bezrobotnych w powiecie leżajskim na przestrzeni siedmiu ostatnich lat. Zmiany są znaczące: **Zmniejszyło się bezrobocie wśród młodzieży w wieku 18-24 lat z 31,7% w grudniu 2000 r. do poziomu 25,0% w grudniu 2007 (spadek o 6,7%)**. Wzrosło natomiast i to znacząco bezrobocie wśród osób w wieku niemobilnym. Najbardziej wyraźnie jest to widoczne w kategorii wiekowej bezrobotnych między 45 a 54 lat. Wzrost wyniósł tu w omawianym okresie 8,0%.

Tabela 25 Zmiany struktury wieku bezrobotnych w powiecie leżajskim w latach 2000-2006 (w %)

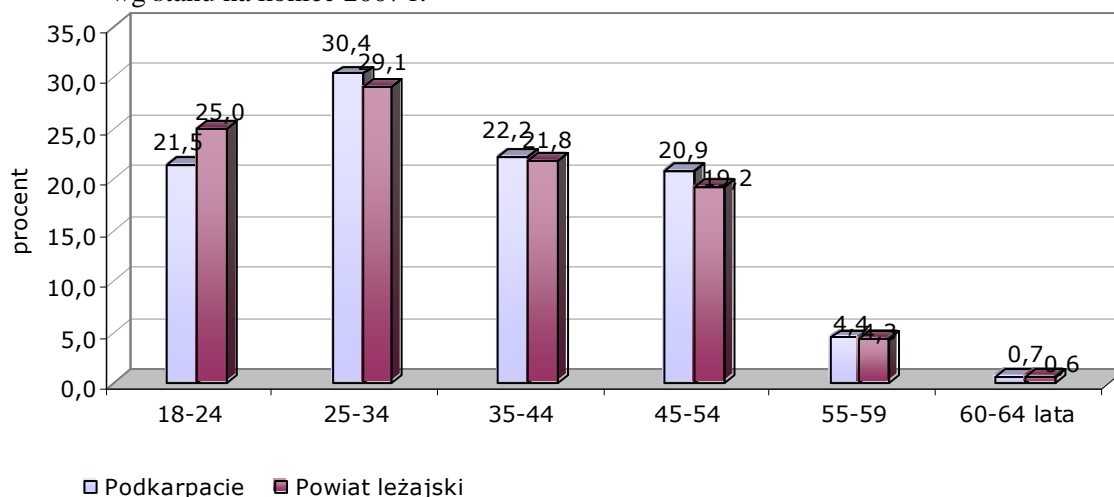
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
24 i mniej	31,7	31,5	29,8	28,5	25,4	26,0	26,3	25,0
25-34	33,2	33,4	33,6	33,3	34,5	32,2	30,3	29,1
35-44	22,8	22,8	22,3	22,7	22,7	22,4	21,7	21,8
45-54	11,2	11,3	13,1	14,0	15,5	16,5	18,1	19,2
55 i więcej	1,0	1,0	1,3	1,5	2,0	2,9	3,6	4,9

Źródło: www.stat.gov.pl, sprawozdanie MIPS-01

Porównując dane dotyczące struktury wieku bezrobotnych w powiecie leżajskim z województwem podkarpackim okazuje się, że wskaźnik osób bezrobotnych w wieku 18-24

jest niższy w powiecie leżajskim niż w województwie (o 3,5%). Z kolei wskaźniki struktury dotyczące bezrobotnych w pozostałych kategoriach są wyższe niż odpowiadające im wskaźniki wojewódzkie.

Wykres 29 Struktura wieku bezrobotnych w województwie podkarpackim i powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007 r.

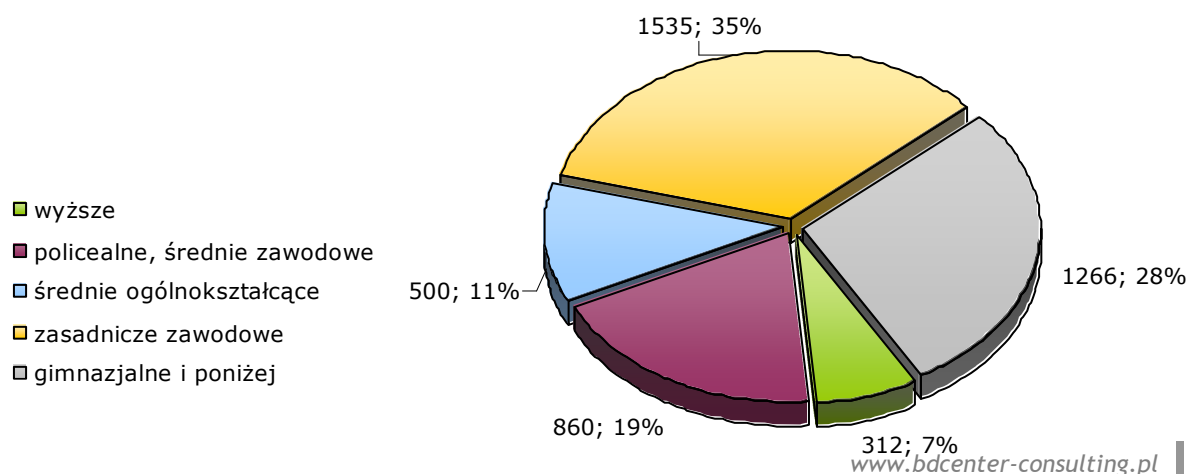

4.2.3 Bezrobotni według wykształcenia

Wykształcenie jest czynnikiem, który jeszcze silniej niż wiek różnicuje sytuację bezrobotnego na rynku pracy. Osoby najslabiej edukacyjnie przygotowane do konkurencyjnego zdobywania o istniejące miejsca pracy mają coraz większe problemy ze znalezieniem zatrudnienia.

Najliczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie leżajskim stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe (34,3%) oraz gimnazjalne i poniżej (28,3%). Łącznie stanowili oni 62,6% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Najmniej z zarejestrowanych bezrobotnych legitymowało się wykształceniem wyższym tj. 7,0% ogółu bezrobotnych.

Wykres 30 Bezrobotni wg wykształcenia w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007 r.

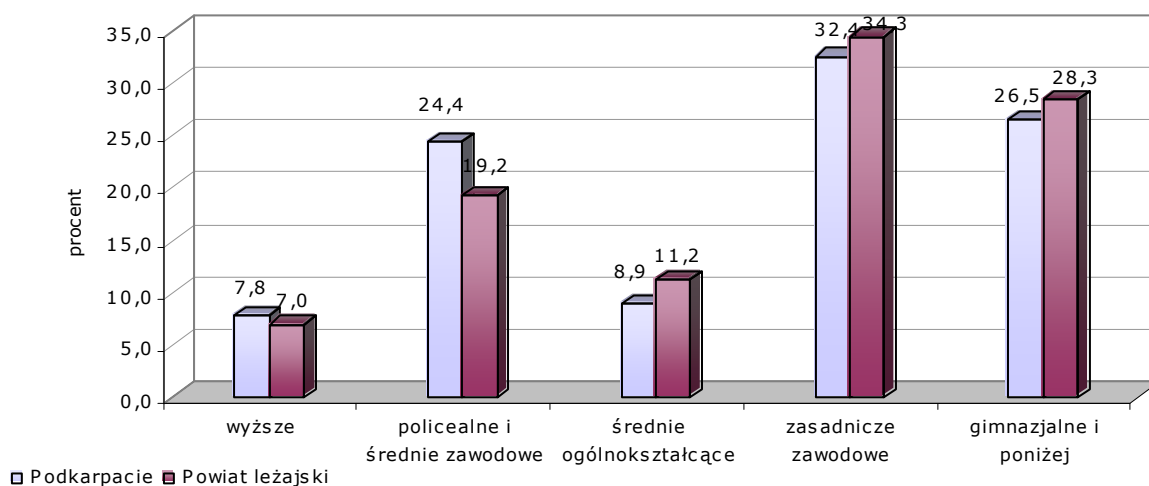
Podobnie jak struktura wiekowa bezrobotnych tak i struktura wykształcenia przeszła również swego rodzaju ewolucję. Zmiany polegają generalnie na tym, że **bezrobotni są coraz lepiej wykształceni**. W stosunku do roku 2000 wzrósł znacząco odsetek osób bez pracy z wykształceniem wyższym (z 2,1% w 2000 r. do 7,0% w 2007 r.) oraz średnim ogólnokształcącym (z 6,1% w 2000 r. do 11,2% w 2007 r.). Spadł natomiast odsetek bezrobotnych posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe (z 45,6% w 2000 r. do 34,3% w 2007 r.).

Tabela 26 Zmiany struktury wykształcenia bezrobotnych w powiecie leżajskim w latach 2000-2007

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Wyższe	2,1	2,7	3,5	4,3	4,2	5,0	6,8	7,0
Policealne, średnie zawodowe	19,5	21,1	21,4	22,5	22,2	22,0	20,6	19,2
Średnie ogólnokształcące	6,1	6,0	5,8	5,7	6,0	7,9	10,4	11,2
Zasadnicze zawodowe	45,6	44,2	42,4	40,9	40,5	37,7	34,8	34,3
Podstawowe i bez wykształcenia/gimnazjalne i poniżej	26,8	26,0	27,0	26,6	27,1	27,4	27,4	28,3

Cechą charakterystyczną powiatu leżajskiego jest niższy niż w przypadku województwa wskaźnik struktury bezrobotnych z wykształceniem policealnym oraz średnim zawodowym (podkarpackie – 24,4%, powiat leżajski – 19,2%) oraz wyższy odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (podkarpackie – 32,4%; powiat leżajski – 34,3%). Wyższy, niż przeciętny w województwie, jest odsetek bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (podkarpackie - 26,5%; powiat leżajski – 28,3%)

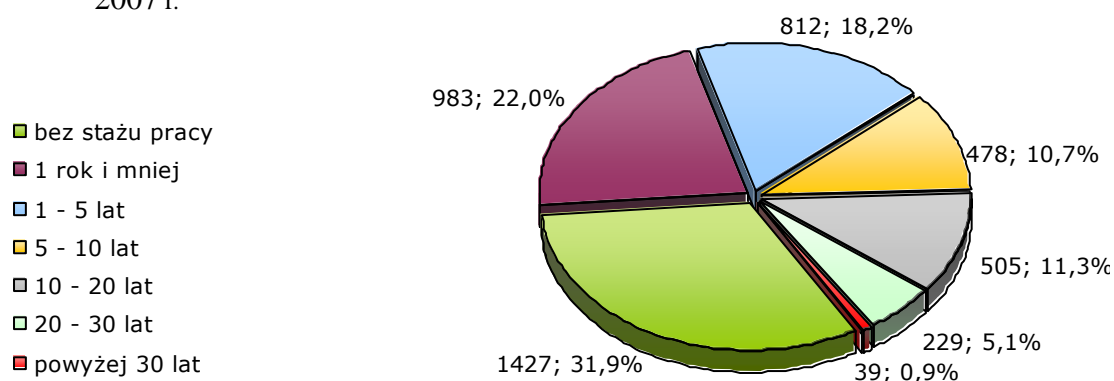
Wykres 31 Struktura wykształcenia bezrobotnych w woj. podkarpackim i powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007r.

4.2.4 Bezrobotni według stażu pracy

W końcu grudnia 2007 r. wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie leżajskim 31,9% nie posiadało dotychczas żadnego udokumentowanego stażu zawodowego; 18,2% stanowiły osoby posiadające staż pracy od 1 roku do 5 lat, a 22,0% staż pracy do 1 roku. Najmniej liczna grupa osób pozostająca w rejestrach powiatowych urzędów pracy posiadała staż pracy powyżej 30 lat (0,9 %).

Wykres 32 Struktura stażu pracy bezrobotnych w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007 r.

Analizując zmiany na przestrzeni ostatnich kilku lat należy zwrócić uwagę przede wszystkim na wzrost odsetka bezrobotnych bez stażu pracy z poziomu 30,6% w roku 2003 do poziomu 33,9% w roku 2007. Zmniejszył się odsetek bezrobotnych ze stażem pracy krótszym niż 1 rok (z 24,9% w 2003 r. do 22,0% w 2006 r.).

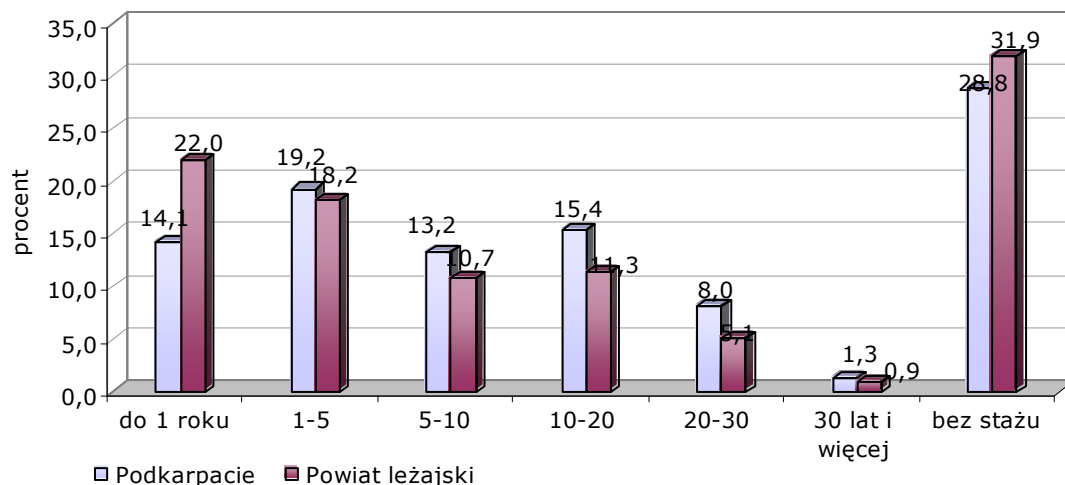
Tabela 27 Zmiany struktury stażu pracy bezrobotnych w powiecie leżajskim w latach 2003-2007

	2003	2004	2005	2006	2007
Bez stażu pracy	30,6	29,6	32,4	33,9	31,9
1 rok i mniej	24,9	24,7	22,1	21,3	22,0
1 - 5 lat	16,8	17,4	17,7	17,0	18,2
5 - 10 lat	10,6	11,3	10,8	10,9	10,7
10 - 20 lat	11,4	11,6	11,3	11,2	11,3
20 - 30 lat	5,4	5,0	5,0	5,0	5,1
Powyżej 30 lat	0,3	0,4	0,7	0,7	0,9

Porównując dane dla powiatu leżajskiego z danymi wojewódzkimi szczególną uwagę zwraca większy niż przeciętnie w województwie odsetek osób nie posiadających stażu pracy

(powiat – 31,9%, podkarpackie – 28,8%). Wyższy niż przeciętny w województwie jest również odsetek osób bezrobotnych posiadających staż pracy do 1 roku (powiat – 22,0%, podkarpackie – 14,1%).

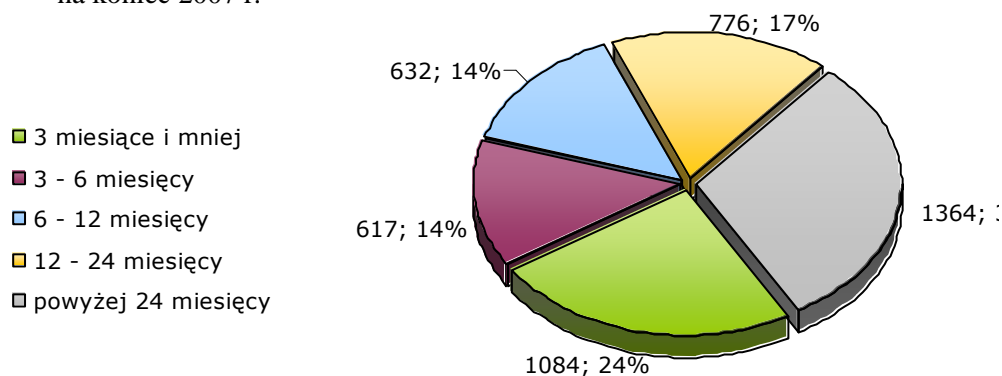
Wykres 33 Struktura stażu pracy bezrobotnych w woj. podkarpackim i powiecie leżajskim według stanu na koniec 2007 r.

4.2.5 Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

Według stanu na dzień 31 grudnia 2007 roku bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowili łącznie 47,8% ogółu bezrobotnych (z tego 30,5% pozostawało bez pracy powyżej 24 miesięcy). Najmniej liczną grupę stanowili bezrobotni, którzy pozostają bez pracy od 6 do 12 miesięcy (14,1% ogółu bezrobotnych).

Wykres 34 Struktura czasu pozostawania bez pracy bezrobotnych w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007 r.

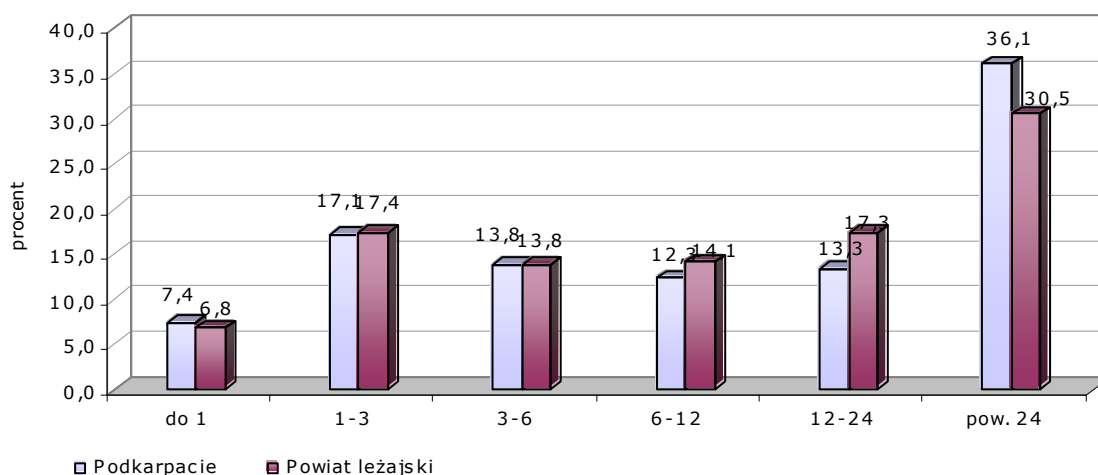
W powiecie leżajskim doszło w ciągu lat 2003-2006 do zmniejszenia się odsetka osób przebywających na bezrobociu dłużej niż 12 miesięcy (z 53,8% w 2003 r. do 47,8% w 2007 r.). W grudniu 2003 r. wśród zarejestrowanych bezrobotnych było 38,0% takich, którzy przebywali na bezrobociu dłużej niż 24 miesiące oraz 15,8% takich, których czas przebywania bez pracy zawierał się w przedziale między 12 a 24 miesiące. W grudniu 2007 r. odsetki te wyniosły odpowiednio: 30,5% dla kategorii osób przebywających powyżej 24 miesięcy oraz 17,3% dla osób między 12 a 24 miesiące. Zmniejszył się więc odsetek przebywających na bezrobociu ponad 24 miesiące, zwiększył się natomiast odsetek bezrobotnych przebywających w rejestrach od 12 do 24 miesięcy.

Tabela 28 Zmiany struktury czasu pozostawania bez pracy bezrobotnych w powiecie leżajskim w latach 2003-2006

	2003	2004	2005	2006	2007
3 miesiące i mniej	19,9	17,9	21,6	23,1	24,2
3 - 6 miesięcy	12,3	10,5	12,0	15,7	13,8
6 - 12 miesięcy	14,1	13,2	13,3	14,4	14,1
12 - 24 miesięcy	15,8	18,5	12,8	12,9	17,3
powyżej 24 miesięcy	38,0	39,9	40,2	33,9	30,5

Porównując strukturę bezrobocia pod względem czasu pozostawania bez pracy w powiecie leżajskim i na Podkarpaciu, możemy zauważyć, że struktury te są podobne dla kategorii przebywających na bezrobociu od miesiąca do 6 miesięcy. W pozostałych kategoriach zauważamy różnice polegające na tym, że w powiecie leżajskim jest wyższy niż przeciętnie w województwie odsetek przebywających na bezrobociu od 6 do 24 miesięcy, niższy zaś odsetek bezrobotnych pozostających bez zatrudnienia dłużej niż 24 miesiące.

Wykres 35 Struktura czasu pozostawania bez pracy bezrobotnych w woj. podkarpackim i powiecie leżajskim według stanu na koniec 2007 r.

4.3 Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Istotą zapisów art. 49 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jest wskazanie grup klientów urzędów pracy, które – z woli ustawodawcy – winny być traktowane priorytetowo ze względu na szczególnie niekorzystny ich status na rynku pracy. Priorytetowe traktowanie polega na umożliwieniu stosowania wobec tych osób większej liczby instrumentów niż w stosunku do ogółu bezrobotnych, przy czym w stosunku do każdej grupy zdefiniowano odrębne instrumenty.

Wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy na koniec 2007 roku, po uwzględnieniu definicji wynikających ze wspomnianej ustawy odnotowano:

- 2936 długotrwale bezrobotnych tj. 65,6 % (w województwie – 64,7%),
- 1117 bezrobotnych do 25 roku życia tj. 25,0 % (w województwie – 21,5%),
- 620 bezrobotnych powyżej 50 roku życia tj. 13,9 (w województwie – 14,6%)%,
- 1537 bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych tj. ok. 34,4 % (w województwie – 23,8%),
- 59 bezrobotnych samotnie wychowujących, co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia tj. ok. 1,3 % ogółu bezrobotnych (w województwie – 2,3%).
- 66 bezrobotnych niepełnosprawnych tj. ok. 1,5 % ogólnej liczby bezrobotnych (w województwie – 2,2%),

Tabela 29 Odsetek bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w woj. podkarpackim oraz powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007 r.

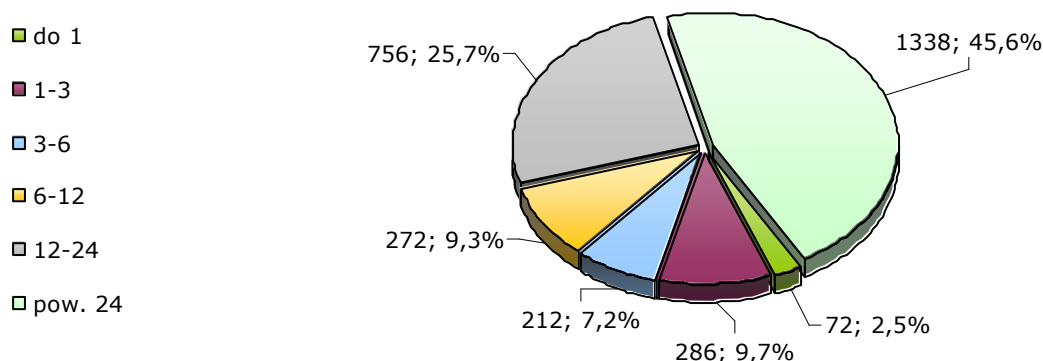
	Długotrwale bezrobotni	Do 25 roku życia	Pow. 50 roku życia	Bez kwalifikacji zawodowych	Samotnie wychowujący dziecko do 7 roku życia	Niepełnosprawni
Podkarpacie	64,7	21,5	14,6	23,8	2,3	2,2
Powiat leżajski	65,6	25,0	13,9	34,4	1,3	1,5

4.3.1 Bezrobotni długotrwale bezrobotni

Bezrobotny długotrwale to osoba, która jest bezrobotną przez 12 miesięcy łącznie w okresie 2 lat; oznacza to, że w posiadaniu statusu bezrobotnego mogły w okresie 2 lat występować przerwy. W rejestrze bezrobotnych według stanu na koniec 2007 r. znajdowało się 2936 długotrwale bezrobotnych tj. 65,6 % ogółu zarejestrowanych. Odsetek bezrobotnych długotrwale wyniósł w województwie 64,7%.

W kategorii bezrobotnych długotrwale, najczęściej osób pozostawało bez pracy dłużej niż dwa lata. Osoby takie stanowiły 45,6% ogółu omawianej kategorii. Jedną czwartą (25,7%) stanowili bezrobotni długotrwalicy, którzy pozostawali bez pracy od roku do 24 miesięcy. Co dziesiąty bezrobotny długotrwale przebywał w ewidencji od miesiąca do trzech (9,7%). Również co dziesiąty (9,3%) bezrobotny długotrwale przebywał od ostatniej rejestracji bez pracy od 6 do 12 miesięcy.

Wykres 36 Struktura bezrobotnych długotrwale według czasu pozostawania bez pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

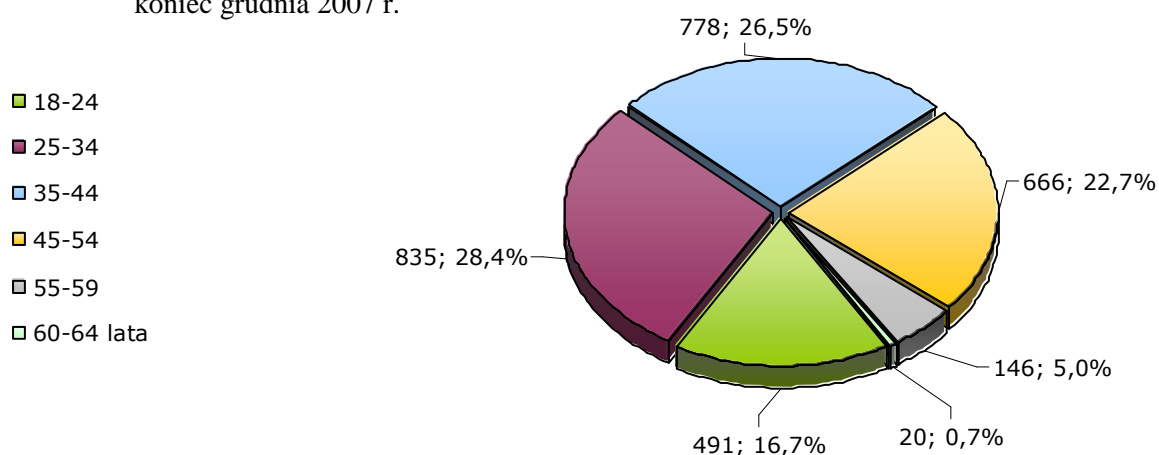
Bezrobotni długotrwale w powiecie leżajskim to w większości kobiety (59,4%). Im dłuższy czas pozostawania bez pracy, tym liczniej są one reprezentowane (wśród przebywających od ostatniego zarejestrowania od 12 do 24 miesięcy jest 61,4% kobiet a powyżej 24 miesięcy – 61,6% kobiet). W porównaniu do średnich wojewódzkich, zwraca uwagę nieco niższy odsetek bezrobotnych przebywających bez pracy powyżej 24 miesięcy (powiat – 61,6%, województwo – 66,5%).

Tabela 30 Struktura bezrobotnych długotrwale według czasu pozostawania bez pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	W tym kobiety	% kobiet	Razem	% z razem	W tym kobiety	% kobiet
Do 1	72	2,5	29	40,3	2309	2,8	1088	47,1
1-3	286	9,7	145	50,7	6272	7,7	3081	49,1
3-6	212	7,2	125	59,0	5595	6,8	3094	55,3
6-12	272	9,3	157	57,7	5676	6,9	3050	53,7
12-24	756	25,7	464	61,4	16626	20,3	10238	61,6
Pow. 24	1338	45,6	824	61,6	45334	55,4	30158	66,5
Razem	2936	100,0	1744	x	81812	100,0	50709	x

W kategorii bezrobotnych długotrwale, najczęściej osób było w wieku od 25 do 34 lat (28,4%) oraz osób w wieku 35-44 lat (26,5%). Co piąty bezrobotny długotrwale w powiecie leżajskim (22,7%) był w wieku 45-54 lat. Najmłodszy bezrobotni, w wieku 18 do 24 lat stanowili 16,7% kategorii bezrobotnych długotrwale.

Wykres 37 Struktura bezrobotnych długotrwale według wieku w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Powiat leżajski charakteryzuje się wyższym, w stosunku do województwa, poziomem bezrobocia osób dotkniętych trwałym bezrobociem wśród najmłodszej kategorii wiekowej osób pozostających bez pracy. W pozostałych kategoriach wiekowych, odsetki bezrobotnych długotrwale kształtują się na podobnym poziomie w województwie i powiecie leżajskim.

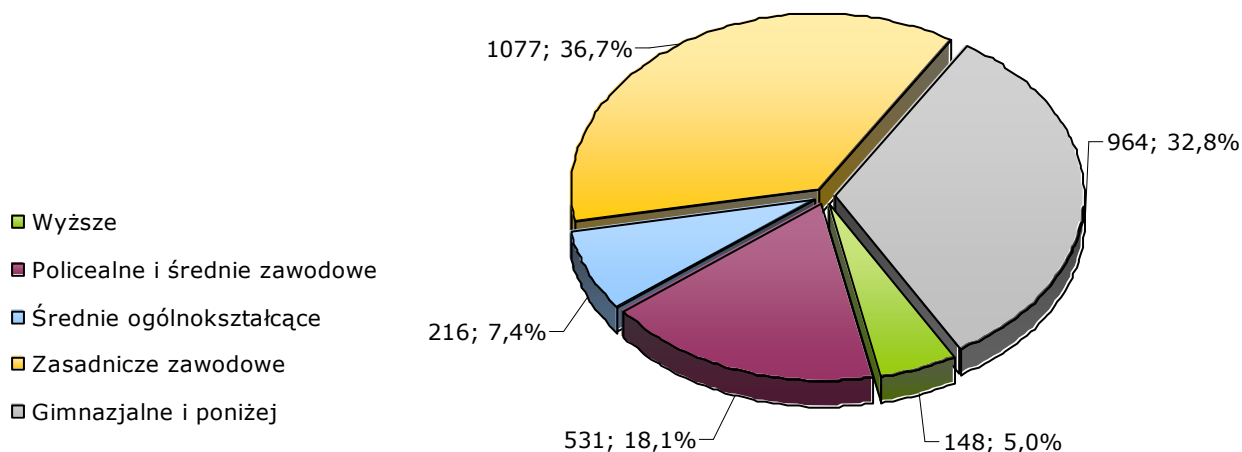
W powiecie leżajskim kobiety dominowały liczebnie wśród bezrobotnych w wieku mobilnym (tj. do 44 roku życia). Niższy niż w przypadku województwa notowany jest odsetek bezrobotnych długotrwale kobiet w kategorii wiekowej 45 do 54 lat.

Tabela 31 Struktura bezrobotnych długotrwale według wieku i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Wiek	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	W tym kobiety	% kobiet	Razem	% z razem	W tym kobiety	% kobiet
18-24	491	16,7	298	60,7	10937	13,4	7237	66,2
25-34	835	28,4	580	69,5	24323	29,7	16968	69,8
35-44	778	26,5	495	63,6	21060	25,7	13861	65,8
45-54	666	22,7	331	49,7	20434	25,0	11115	54,4
55-59	146	5,0	40	27,4	4352	5,3	1528	35,1
60-64 lata	20	0,7	-	-	706	0,9	-	-
Razem	2936	100,0	1744	x	81812	100,0	50709	x

Najlichnieszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych długotrwale w końcu grudnia 2007 roku w powiecie leżajskim stanowiły osoby posiadające niskie kwalifikacje zawodowe tj. wykształcenie zasadnicze zawodowe (36,7% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych długotrwale) oraz gimnazjalne i poniżej (32,8%). Obie te kategorie bezrobotnych stanowią łącznie ponad 2/3 ogółu bezrobotnych. Nieco mniej liczebną kategorią wśród bezrobotnych są natomiast osoby legitymujące się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, stanowią one 18,1% ogółu omawianej tu kategorii bezrobotnych. Osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym to grupa, której udział w populacji bezrobotnych długotrwale wynosi 7,4%. Najmniejszy odsetek wśród bezrobotnych zajmują osoby z wykształceniem wyższym tj. 5,0%.

Wykres 38 Struktura bezrobotnych długotrwale według wykształcenia w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

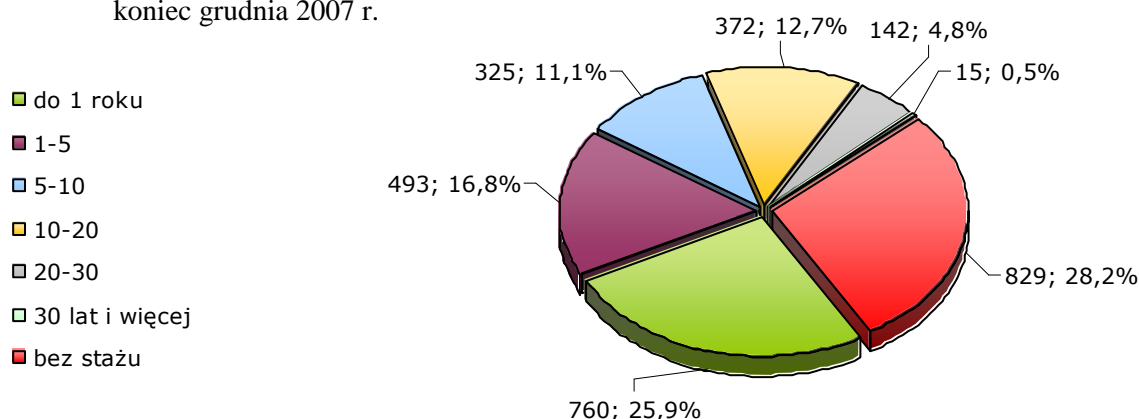
Powiat leżajski posiada niższy w stosunku do województwa odsetek bezrobotnych długotrwale z wykształceniem wyższym, policealnym i średnim zawodowym, gimnazjalnym i poniżej oraz wyższy niż średnio w województwie odsetek bezrobotnych omawianej kategorii z wykształceniem wyższym. Im wyższe wykształcenie tym liczniej reprezentowane są kobiety – to cecha wspólna powiatu i województwa.

Tabela 32 Struktura bezrobotnych długotrwale według wykształcenia i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Wykształcenie	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	W tym kobiety	% kobiet	Razem	% z razem	W tym kobiety	% kobiet
Wyższe	148	5,0	118	79,7	4070	5,0	3001	73,7
Policealne i średnie zawodowe	531	18,1	384	72,3	17896	21,9	13099	73,2
Średnie ogólnokształcące	216	7,4	180	83,3	5838	7,1	4764	81,6
Zasadnicze zawodowe	1077	36,7	585	54,3	28563	34,9	16689	58,4
Gimnazjalne i poniżej	964	32,8	477	49,5	25445	31,1	13156	51,7
Razem	2936	100,0	1744	x	81812	100,0	50709	x

W końcu 2007 roku najliczniejszą grupę spośród bezrobotnych długotrwale stanowiły osoby, które przed zarejestrowaniem się jeszcze nie pracowały (28,2%). Kolejne pod względem udziału w ogólnej liczbie bezrobotnych długotrwale w powiecie leżajskim to kategoria osób, które przepracowały do roku (25,9%) oraz od 1 do 5 lat (16,8%). Co dziesiąty bezrobotny długotrwale (11,1%) legitymował się stażem pracy od 5 do 10 lat. Podobny odsetek (12,7%) stanowiły osoby o stażu pracy od 10 do 20 lat. Najmniejszą kategorię bezrobotnych długotrwale stanowiły osoby posiadające staż pracy powyżej 30 lat - 0,5% oraz od w wieku od 20 do 30 lat - 4,8% .

Wykres 39 Struktura bezrobotnych długotrwale według stażu w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Powiat leżajski odbiega nieznacznie pod względem wskaźników struktury stażu pracy osób długotrwale bezrobotnych od średnich wojewódzkich. Uwagę zwraca o 10,1% wyższy w powiecie niż przeciętnie w województwie odsetek bezrobotnych posiadających staż do 1 roku. Inną zauważalną różnicą jest niższy o blisko 5% niż w województwie odsetek bezrobotnych ze stażem od 10 do 20 lat. Pozostałe wskaźniki struktury dla powiatu leżajskiego są porównywalne z wojewódzkimi.

Tabela 33 Struktura bezrobotnych długotrwale według stażu pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Staż pracy	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	W tym kobiety	% kobiet	Razem	% z razem	W tym kobiety	% kobiet
Do 1 roku	760	25,9	437	57,5	12960	15,8	8447	65,2
1-5	493	16,8	295	59,8	15071	18,4	8802	58,4
5-10	325	11,1	215	66,2	10945	13,4	6830	62,4
10-20	372	12,7	224	60,2	14074	17,2	8761	62,2
20-30	142	4,8	54	38,0	6495	7,9	2829	43,6
30 lat i więcej	15	0,5	2	13,3	631	0,8	102	16,2
Bez stażu	829	28,2	517	62,4	21636	26,4	14938	69,0
Razem	2936	100,0	1744	x	81812	100,0	50709	x

4.3.2 Bezrobotni do 25 roku życia

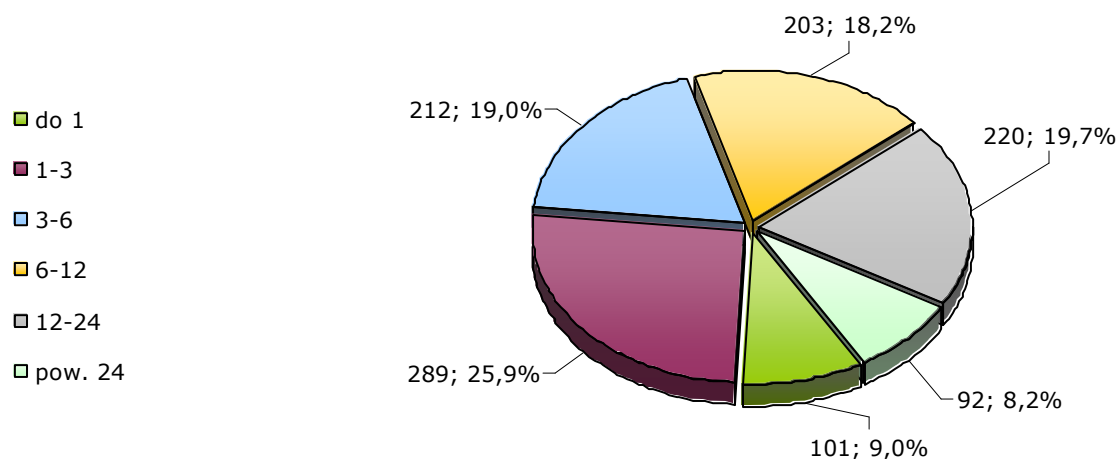
Bezrobotny do 25 roku życia zgodnie z literalnym brzmieniem przepisu oznacza osobę, która w danym roku kalendarzowym nie ukończyła 25 lat. Oznacza to, że w przypadku 25 urodzin przypadających w maju danego roku, już od stycznia tego roku bezrobotny nie może korzystać z form aktywizacji przeznaczonych dla tej grupy bezrobotnych. Jeśli natomiast bezrobotny ukończy 25 lat w 2005 roku, to może on kontynuować staż, na który został skierowany w 2004 roku (skierowanie może mieć miejsce nawet w ostatnich dniach 2004 roku).

Według stanu na koniec 2007 r. w powiecie leżajskim bezrobotni w wieku do 25 roku życia stanowili 25,0% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Dla porównania, w tym samym czasie w województwie podkarpackim odsetek ten kształtował się na niższym poziomie i wynosił 21,5%.

W kategorii bezrobotnych do 25 roku życia w powiecie leżajskim, największą grupę stanowią osoby, które pozostają bez pracy stosunkowo krótko tj. od 1 do 3 miesięcy (25,9%).

Osoby długotrwale bezrobotne (tj. powyżej 12 miesięcy) stanowią 27,9% omawianej kategorii bezrobotnych.

Wykres 40 Struktura bezrobotnych do 25 roku życia według czasu pozostawania bez pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

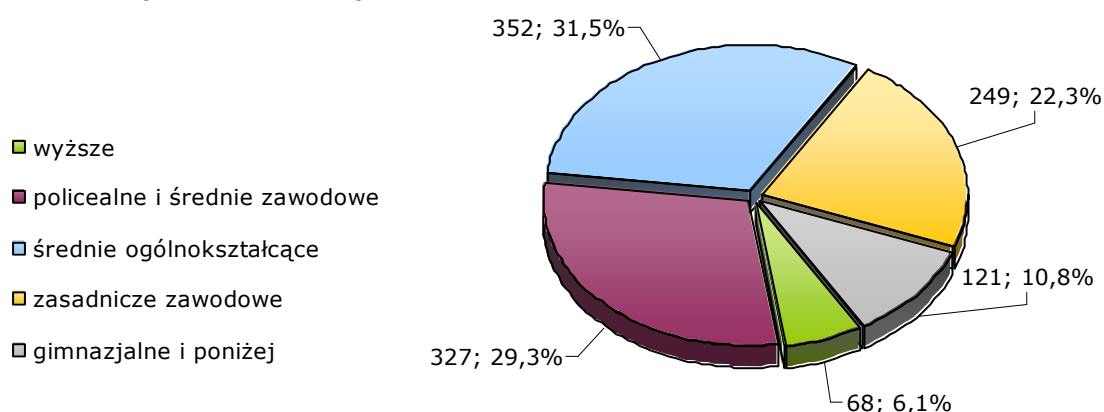
Dostępne dane wskazują, że im dłuższy czas pozostawania bez pracy, tym liczniej wśród bezrobotnych reprezentowane są kobiety. Wśród osób długotrwale bezrobotnych do 25 roku życia dominują kobiety. W porównaniu do średnich wojewódzkich, zwraca uwagę wyższy w powiecie leżajskim odsetek osób pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy (19,7% dla powiatu leżajskiego przy 13,9% dla województwa podkarpackiego) oraz nieco niższy odsetek bezrobotnych przebywających bez pracy powyżej 24 miesięcy (8,2% w powiecie leżajskim i 11,4% w województwie podkarpackim).

Tabela 34 Struktura bezrobotnych do 25 roku życia według czasu pozostawania bez pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	w tym kobiety	% kobiet	Razem	% z razem	w tym kobiety	% kobiet
do 1	101	9,0	26	25,7	2977	11,0	1394	46,8
1-3	289	25,9	137	47,4	7815	28,8	4008	51,3
3-6	212	19,0	117	55,2	5729	21,1	3222	56,2
6-12	203	18,2	120	59,1	3770	13,9	2225	59
12-24	220	19,7	150	68,2	3764	13,9	2567	68,2
pow. 24	92	8,2	62	67,4	3086	11,4	2338	75,8
Razem	1117	100,0	612	x	27141	100,0	15754	x

Wśród bezrobotnych w wieku do 25 lat najwięcej osób legitymuje się wykształceniem średnim ogólnokształcącym (31,5%) oraz policealnym i średnim zawodowym (29,3%). Najmniej bezrobotnych do 25 roku życia zarejestrowanych było wśród osób z wykształceniem wyższym (6,1%).

Wykres 41 Struktura bezrobotnych do 25 roku życia według wykształcenia w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Powiat leżajski posiada niższy niż województwo podkarpackie odsetek osób bezrobotnych do 25 roku życia z wykształceniem wyższym (6,1% w powiecie, 8,5% w województwie), policealnym i średnim zawodowym (odpowiednio 29,3% i 36,3%) oraz gimnazjalnym i poniżej (10,8% i 14,2%). Natomiast wyższy odsetek notowany jest w kategorii osób bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. W powiecie leżajskim wynosi on 31,5% przy 21,4% dla całego województwa podkarpackiego. Można również zauważyć wspólną cechę zarówno dla powiatu leżajskiego jak i dla województwa podkarpackiego. Otóż im wyższe wykształcenie, tym liczniej, wśród osób bezrobotnych reprezentowane są kobiety.

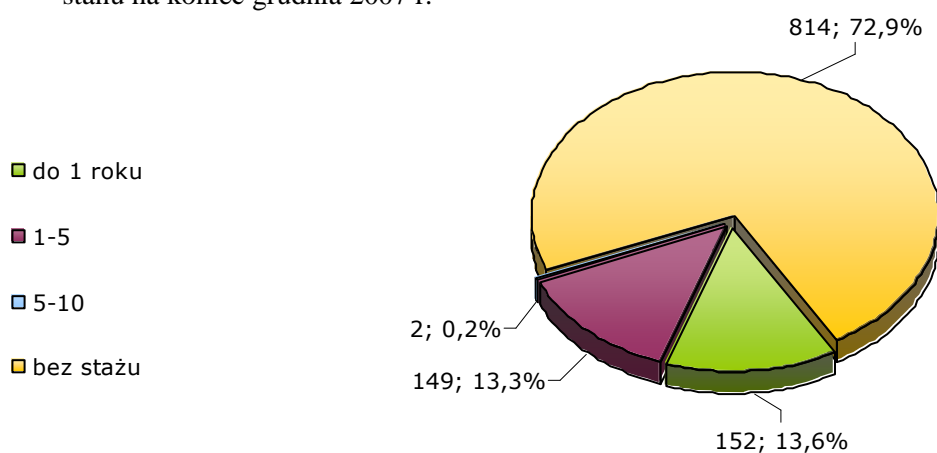
Tabela 35 Struktura bezrobotnych do 25 roku życia według wykształcenia i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Wykształcenie	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	w tym kobiety	% kobiet	Razem	% z razem	w tym kobiety	% kobiet
wyższe	68	6,1	56	82,4	2296	8,5	1752	76,3
policealne i średnie zawodowe	327	29,3	184	56,3	9851	36,3	5752	58,4
średnie ogólnokształcące	352	31,5	244	69,3	5798	21,4	4190	72,3
zasadnicze	249	22,3	84	33,7	5334	19,7	2266	42,5

zawodowe								
gimnazjalne i poniżej	121	10,8	44	36,4	3862	14,2	1794	46,5
Razem	1117	100,0	612	x	27141	100,0	15754	x

W kategorii osób bezrobotnych do 25 roku życia, zdecydowana większość, bo aż 72,9% nie posiada doświadczenia zawodowego. Nieco więcej, niż co dziesiąta osoba (13,6%) posiada staż zawodowy nieprzekraczający 1 roku. Prawie tyle samo legitymuje się stażem pracy od roku do 5 lat (13,3%).

Wykres 42 Struktura bezrobotnych do 25 roku życia według stażu pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Powiat leżajski nie odbiega pod względem szczegółowych wskaźników struktury stażu pracy od średnich wojewódzkich. Uwagę zwraca jedynie znacząco niższy w powiecie niż w województwie odsetek kobiet bezrobotnych do 25 roku życia ze stażem pracy do 1 roku, który wynosi odpowiednio: 43,4% dla powiatu i 56,7% dla województwa.

Tabela 36 Struktura bezrobotnych do 25 roku życia według stażu pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Staż	Powiat leżajski				województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	w tym kobiety	% kobiet	Razem	% z razem	w tym kobiety	% kobiet
do 1 roku	152	13,6	66	43,4	3950	14,6	2241	56,7
1-5	149	13,3	67	45	4177	15,4	2030	48,6
5-10	2	0,2	1	50	170	0,6	79	46,5
bez stażu	814	72,9	478	58,7	18844	69,4	11404	60,5
Razem	1117	100,0	612	x	27141	100,0	15754	x

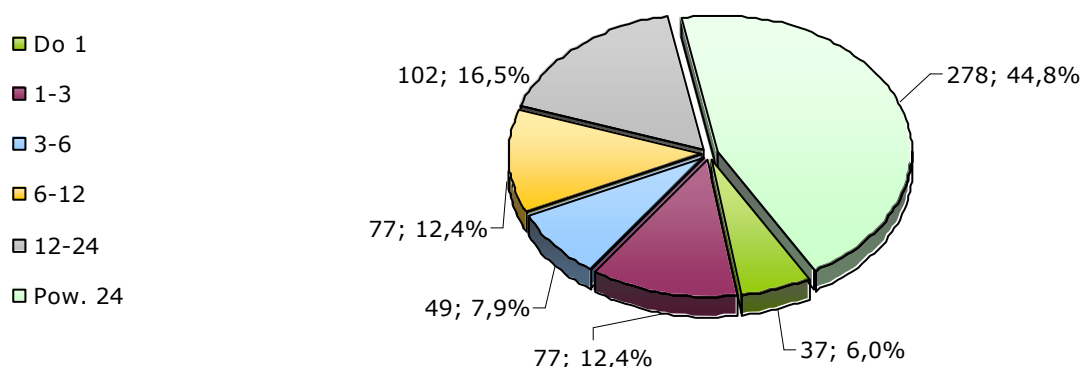
4.3.3 Bezrobotni powyżej 50 roku życia

W myśl ustawy, z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, bezrobotną powyżej 50 roku życia jest osoba, która w roku kalendarzowym zastosowania wobec niej usług lub instrumentów rynku pracy ukończyła co najmniej 50 lat.

Według stanu na koniec 2007 r. w powiecie leżajskim bezrobotni w wieku powyżej 50 roku życia stanowili 13,9% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Dla porównania, w tym samym czasie w województwie podkarpackim odsetek ten kształtował się na poziomie 14,6%.

Wśród bezrobotnych powyżej 50 roku życia zarejestrowanych na obszarze powiatu leżajskiego dominują liczebnie osoby, które pozostają bez pracy powyżej roku (łącznie 61,3%). W analizowanym powiecie dominują, więc osoby długotrwale bezrobotne, przy czym osoby pozostające w ewidencji ponad dwa lata stanowią aż 44,8% omawianej kategorii. Jest to również zjawisko charakterystyczne dla całego województwa podkarpackiego, w którym osób pozostających bez pracy powyżej jednego roku, wśród bezrobotnych powyżej 50 roku życia, (według stanu na koniec 2007 r.) było aż 64,7%.

Wykres 43 Struktura bezrobotnych powyżej 50 roku życia według stażu pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

W powiecie leżajskim, wśród bezrobotnych powyżej 50 roku życia, występuje wyższy niż przeciętnie w województwie poziom bezrobocia długotrwałego, obejmującego pozostawanie bez pracy od 12 do 24 miesięcy. Niemniej jednak wśród omawianej kategorii w powiecie leżajskim występuje niższy niż przeciętnie w województwie poziom bezrobocia chronicznego (powyżej 24 miesięcy) – wynoszący odpowiednio 44,8% oraz 52,4%.

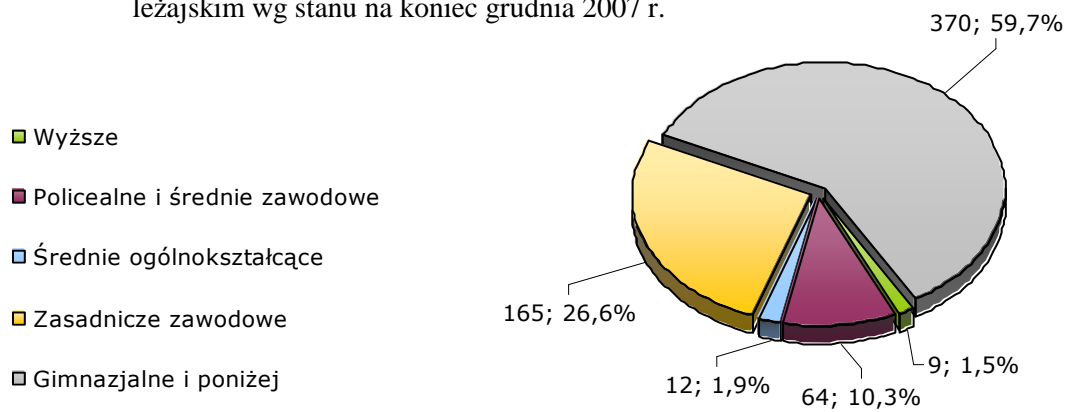
Bezrobocie osób powyżej 50 roku życia, niezależnie od kategorii wyznaczonej czasem przebywania bez pracy pozostaje problemem mężczyzn – zarówno w powiecie leżajskim jak i w województwie podkarpackim.

Tabela 37 Struktura bezrobotnych powyżej 50 roku życia według czasu pozostawania bez pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	W tym kobiety	% kobiet	Razem	% z razem	W tym kobiety	% kobiet
Do 1	37	6,0	10	27,0	980	5,3	313	31,9
1-3	77	12,4	25	32,5	2024	11,0	652	32,2
3-6	49	7,9	13	26,5	1532	8,3	591	38,6
6-12	77	12,4	31	40,3	1990	10,8	746	37,5
12-24	102	16,5	40	39,2	2278	12,3	842	37
Pow. 24	278	44,8	114	41,0	9680	52,4	4533	46,8
Razem	620	100,0	233	x	18484	100,0	7677	x

Wśród mieszkańców powiatu leżajskiego należących do kategorii bezrobotnych powyżej 50 roku życia najwięcej osób legitymowało się wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (59,7%) oraz zasadniczym zawodowym (26,6%). Najmniejszy odsetek bezrobotnych powyżej 50 roku życia posiadał wykształcenie wyższe – jedynie 1,5% ogółu bezrobotnych należących do omawianej kategorii zarejestrowanych w leżajskim urzędzie pracy.

Wykres 44 Struktura bezrobotnych powyżej 50 roku życia według wykształcenia w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Powiat leżajski charakteryzuje się wyższym o 10%, w stosunku do województwa, poziomem bezrobocia wśród osób powyżej 50 roku życia legitymujących się wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. Natomiast w powiecie leżajskim udział osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia legitymujących się wykształceniem wyższym lub policealnym i średnim zawodowym był niższy w stosunku do udziału tej kategorii osób bezrobotnych w województwie podkarpackim odpowiednio o 1,3% oraz 5,2%. Bezrobotni powyżej 50 roku

życia w powiecie leżajskim są więc gorzej wykształceni niż w stosunku do przeciętnej w województwie.

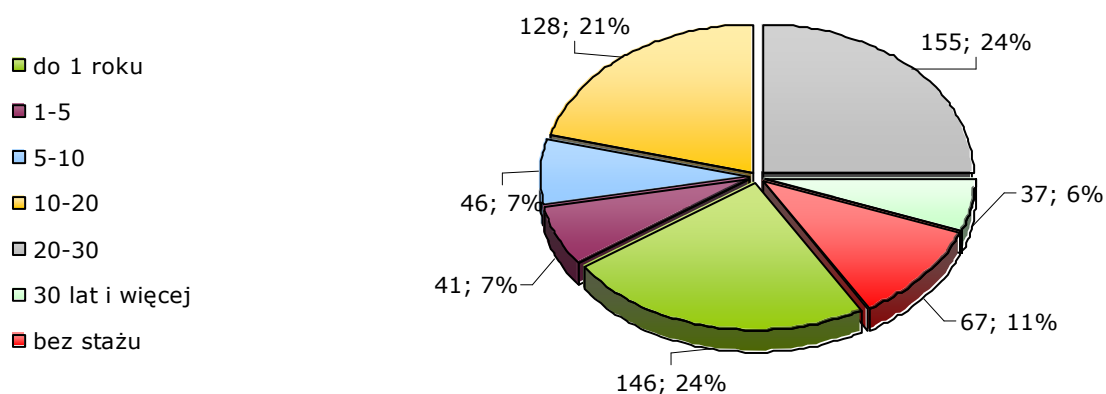
Kobiety dominowały liczebnie wśród dwóch poziomów wykształcenia: średnim ogólnokształcącym oraz policealnym i średnim zawodowym. Uwaga ta dotyczy zarówno powiatu leżajskiego jak i Podkarpacia.

Tabela 38 Struktura bezrobotnych powyżej 50 roku życia według wykształcenia i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Wykształcenie	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	W tym kobiety	% kobiet	Razem	% z razem	W tym kobiety	% kobiet
Wyższe	9	1,5	4	44,4	515	2,8	195	37,9
Policealne i średnie zawodowe	64	10,3	35	54,7	2874	15,5	1550	53,9
Średnie ogólnokształcące	12	1,9	8	66,7	851	4,6	624	73,3
Zasadnicze zawodowe	165	26,6	55	33,3	5061	27,4	1757	34,7
Gimnazjalne i poniżej	370	59,7	131	35,4	9183	49,7	3551	38,7
Razem	620	100,0	233	x	18484	100,0	7677	x

W powiecie leżajskim, co czwarty bezrobotny powyżej 50 roku życia legitymował się stażem pracy od 20 do 30 lat. Częściej, niż co piąty bezrobotny należący do tej kategorii posiadał staż od 10 do 20 lat. Najmniej bezrobotnych legitymowało się stażem dłuższym niż 30 lat (6,0%). Natomiast co dziesiąty bezrobotny w powiecie leżajskim mający powyżej 50 lat nie posiadał żadnego stażu zawodowego.

Wykres 45 Struktura bezrobotnych powyżej 50 roku życia według stażu pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Powiat leżajski odbiega nieznacznie pod względem wskaźników struktury stażu pracy od średnich wojewódzkich. Uwagę zwraca o niemal 13% wyższy niż przeciętnie w województwie odsetek bezrobotnych należących do omawianej kategorii bezrobotnych posiadających staż do 1 roku. Inną zauważalną różnicą jest niższy (o 6%) niż w województwie odsetek bezrobotnych ze stażem od 20 do 30 lat. Pozostałe wskaźniki struktury dla powiatu leżajskiego są porównywalne z wojewódzkimi.

Tabela 39 Struktura bezrobotnych powyżej 50 roku życia według stażu pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Staż	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	W tym kobiety	% kobiet	Razem	% z razem	W tym kobiety	% kobiet
Do 1 roku	146	23,5	58	39,7	1997	10,8	820	41,1
1-5	41	6,6	20	48,8	1450	7,8	541	37,3
5-10	46	7,4	20	43,5	1502	8,1	687	45,7
10-20	128	20,6	63	49,2	4294	23,2	2221	51,7
20-30	155	25,0	44	28,4	5730	31,0	2017	35,2
30 lat i więcej	37	6,0	7	18,9	1540	8,3	363	23,6
Bez stażu	67	10,8	21	31,3	1971	10,7	1028	52,2
Razem	620	100,0	233	x	18484	100,0	7677	x

4.3.4 Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych

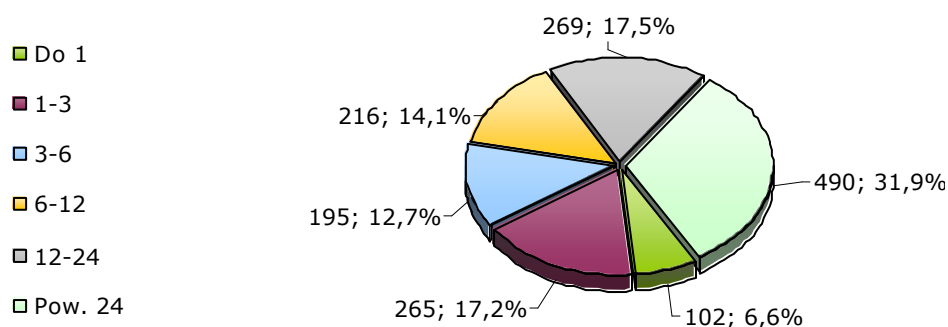
Za bezrobotnego bez kwalifikacji zawodowych uznaje się osobę, która nie posiada kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonych dyplomem, świadectwem, zaświadczeniem instytucji szkoleniowej lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu. Zatem osoba bezrobotna, która ukończyła tylko szkołę podstawową, gimnazjum, liceum ogólnokształcące i nie posiada dokumentu potwierdzającego uprawnienia do wykonywania zawodu powinna być uznana za bezrobotnego bez kwalifikacji¹².

Według stanu na koniec 2007 r. w powiecie leżajskim bezrobotni bez kwalifikacji stanowili 34,4% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Dla porównania, w tym samym czasie w województwie podkarpackim odsetek ten kształtował się na poziomie 23,8%.

¹² Warunki i możliwości podnoszenia kwalifikacji bezrobotnych, MPiPS, Warszawa 2007

Niemal połowa (49,4%) bezrobotnych bez kwalifikacji, zarejestrowanych na obszarze powiatu leżajskiego, pozostaje bez pracy powyżej roku, przy czym osoby pozostające w ewidencji ponad dwa lata stanowią niemal 32% omawianej kategorii. Pomimo, iż w powiecie leżajskim duża część bezrobotnych bez kwalifikacji pozostaje bez pracy dłużej niż jeden rok, to w porównaniu do danych wojewódzkich udział tej kategorii bezrobotnych w powiecie jest niższy.

Wykres 46 Struktura bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych według czasu pozostawania bez pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Na uwagę zasługuje fakt, iż w powiecie leżajskim w porównaniu do statystyk województwa podkarpackiego udział osób chronicznie bezrobotnych, czyli pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy, był niższy o niemal 10%. Natomiast osób bezrobotnych bez kwalifikacji pozostających bez pracy do 6 miesięcy było w powiecie leżajskim więcej o 3% w stosunku do udziału tej kategorii osób w województwie.

Bezrobocie osób bez kwalifikacji trwające dłużej niż jeden rok, zarówno w powiecie leżajskim jak i w całym województwie podkarpackim, pozostaje problemem kobiet. Ich udział wśród tej kategorii bezrobotnych bez kwalifikacji oscyluje wokół 60%. Niemniej jednak sytuacja bezrobotnych kobiet bez kwalifikacji jest lepsza w przypadku obszaru powiatu leżajskiego.

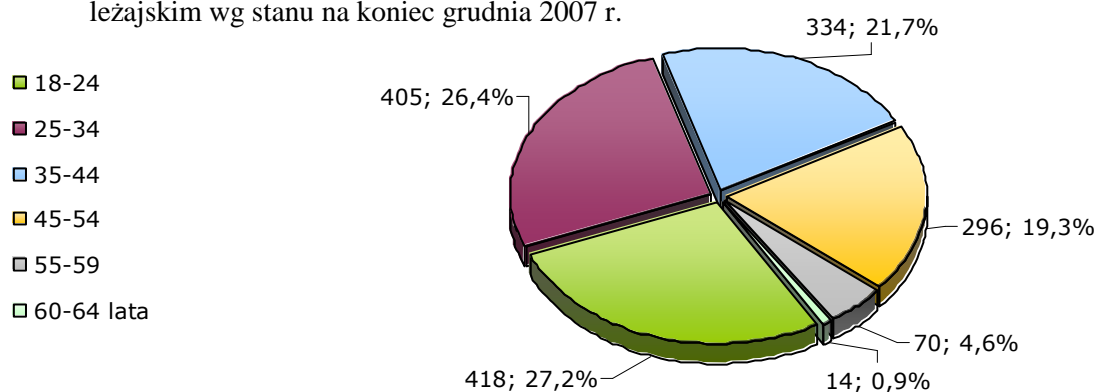
Tabela 40 Struktura bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych według czasu pozostawania bez pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	W tym kobiety	Odsetek kobiet	Razem	% z razem	W tym kobiety	Odsetek kobiet
Do 1	102	6,6	29	28,4	1836	6,1	786	42,8
1-3	265	17,2	123	46,4	4666	15,5	2482	53,2
3-6	195	12,7	103	52,8	3572	11,9	2044	57,2

6-12	216	14,1	120	55,6	3439	11,4	1873	54,5
12-24	269	17,5	161	59,9	3977	13,2	2461	61,9
Pow. 24	490	31,9	293	59,8	12563	41,8	8264	65,8
Razem	1537	100,0	829	x	30053	100,0	17910	x

Wśród kategorii osób bezrobotnych bez kwalifikacji w powiecie leżajskim dominowały osoby młode w wieku do 34 lat. Częściej, niż co druga osoba bezrobotna z tej kategorii należała do tej grupy wiekowej. Najwięcej, bo ponad 27%, bezrobotnych bez kwalifikacji w powiecie leżajskim należy do kategorii wiekowej od 18 do 24 lat. Należy zauważyć, że im młodsza wiekowo grupa osób bezrobotnych tym większy udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych. Najmniejszy odsetek osób bezrobotnych bez kwalifikacji występował wśród osób powyżej 55 roku życia.

Wykres 47 Struktura bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych według wieku w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Powiat leżajski charakteryzuje się wyższym, w stosunku do województwa, poziomem bezrobocia osób bez kwalifikacji wśród najmłodszych kategorii wiekowych bezrobotnych. Osób do 34 roku życia nienależących do kategorii bezrobotnych było w powiecie leżajskim o ponad 8% więcej niż w całym województwie podkarpackim. Natomiast w powiecie leżajskim zauważalny jest mniejszy niż w podkarpackim udział bezrobotnych bez kwalifikacji w grupie wiekowej powyżej 55 lat.

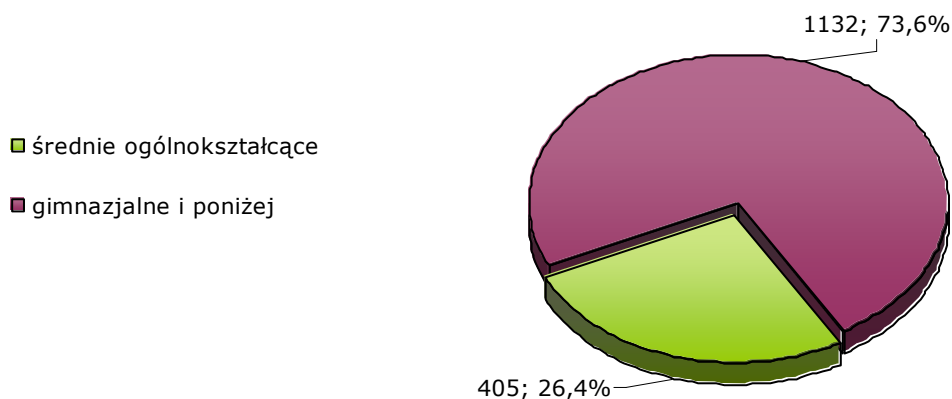
Kobiety dominowały liczebnie wśród niemal wszystkich kategorii wiekowych osób bezrobotnych bez kwalifikacji – jedynie ich udział w kategorii wiekowej powyżej 55 lat był niższy niż udział mężczyzn. Uwaga ta dotyczy zarówno powiatu leżajskiego jak i całego województwa podkarpackiego. Niemniej jednak należy zauważyć, iż udział kobiet bez kwalifikacji we wszystkich kategoriach wiekowych był niższy w powiecie leżajskim niż w województwie.

Tabela 41 Struktura bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych według wieku i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Wiek	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet
18-24	418	27,2	233	55,7	7585	25,2	4931	65,0
25-34	405	26,4	246	60,7	6042	20,1	3710	61,4
35-44	334	21,7	196	58,7	6366	21,2	4033	63,4
45-54	296	19,3	139	47,0	7505	25	4340	57,8
55-59	70	4,6	15	21,4	2204	7,3	896	40,7
60-64 lata	14	0,9	-	0	351	1,2	-	-
Razem	1537	100,0	829	x	30053	100,0	17910	x

Wśród kategorii osób bezrobotnych bez kwalifikacji w powiecie leżajskim dominowały osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Niemal co trzeci bezrobotny w powiecie leżajskim należący do omawianej kategorii legitymował się wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Osoby bezrobotne z wykształceniem średnim ogólnokształcącym w omawianym powiecie stanowili 26,4% ogółu bezrobotnych bez kwalifikacji.

Wykres 48 Struktura bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych według wykształcenia w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Powiat leżajski charakteryzuje się wyższym, w stosunku do województwa, udziałem bezrobotnych legitymujących się wykształceniem ogólnokształcącym w kategorii osób bez kwalifikacji, oraz niższym udziałem w omawianej grupie osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Bezrobotni bez kwalifikacji są więc stosunkowo lepiej wykształceni w powiecie leżajskim niż w całym województwie podkarpackim.

Kobiety, zarówno w powiecie leżajskim jak i w całym Podkarpaciu, dominowały liczebnie wśród bezrobotnych bez kwalifikacji legitymujących się wykształceniem

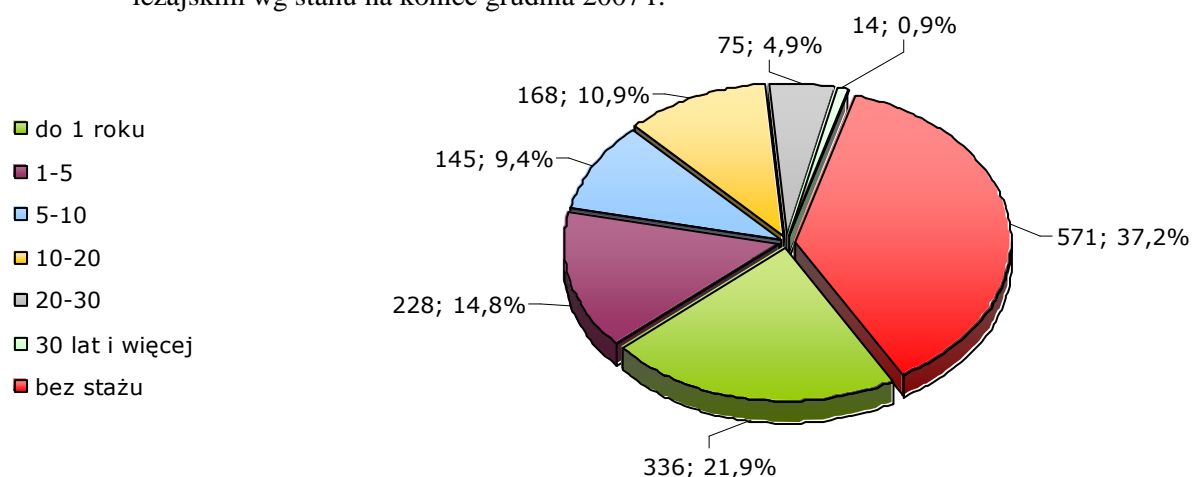
ogólnokształcącym. Około trzy czwarte omawianej grupy bezrobotnych w powiecie leżajskim stanowiły kobiety. W województwie podkarpackim udział kobiet w omawianej kategorii był wyższy i wynosił ponad 80%.

Tabela 42 Struktura bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych według wykształcenia i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Wykształcenie	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet
średnie ogólnokształcące	405	26,4	303	74,8	7125	23,7	5704	80,1
gimnazjalne i poniżej	1132	73,6	526	46,5	22928	76,3	12206	53,2
Razem	1537	100,0	829	53,9	30053	100,0	17910	x

W powiecie leżajskim, częściej, niż co trzeci bezrobotny (37,2%) bez kwalifikacji nie posiadał żadnego stażu pracy. Częściej, niż co piąta osoba należąca do omawianej kategorii legitymowała się stażem trwającym do jednego roku. Niecały jeden procent bezrobotnych bez kwalifikacji w powiecie leżajskim stanowiły osoby ze stażem pracy wynoszącym 30 lat lub więcej. Należy zauważyć, że wraz ze wzrostem stażu wśród bezrobotnych w powiecie leżajskim maleje udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji.

Wykres 49 Struktura bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych według stażu w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Powiat leżajski odbiega nieznacznie pod względem wskaźników struktury stażu pracy od średnich wojewódzkich w przypadku kategorii osób bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji zawodowych. Szczególną uwagę zwraca o niemal 8% wyższy niż przeciętnie w województwie odsetek bezrobotnych należących do omawianej kategorii bezrobotnych

posiadających staż do 1 roku. Inną zauważalną różnicą jest niższy (o 3,6%) niż w województwie odsetek bezrobotnych bez stażu pracy. Pozostałe wskaźniki struktury dla powiatu leżajskiego są porównywalne z wojewódzkimi.

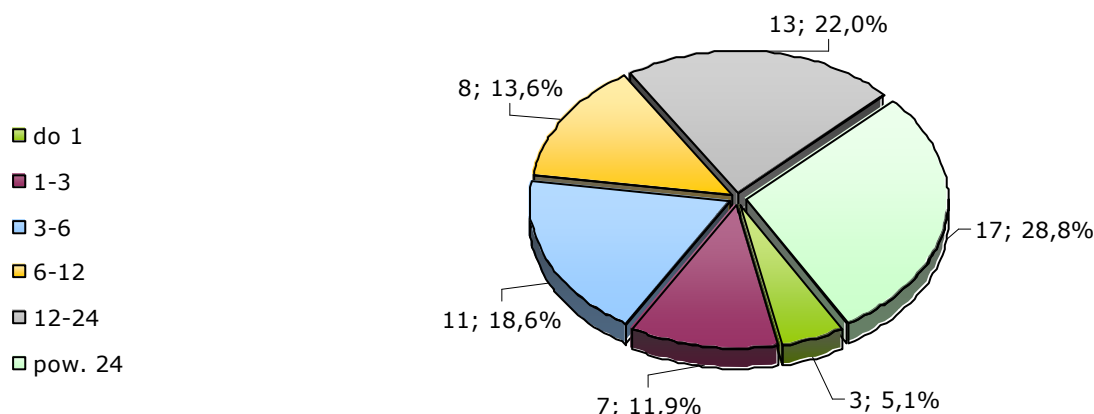
Tabela 43 Struktura bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych według stażu pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Staż	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet
do 1 roku	336	21,9	176	52,4	4241	14,1	2476	58,4
1-5	228	14,8	106	46,5	4128	13,7	2010	48,7
5-10	145	9,4	83	57,2	2909	9,7	1663	57,2
10-20	168	10,9	95	56,5	3943	13,1	2469	62,6
20-30	75	4,9	23	30,7	2168	7,2	1016	46,9
30 lat i więcej	14	0,9	2	14,3	388	1,3	108	27,8
bez stażu	571	37,2	344	60,2	12276	40,8	8168	66,5
Razem	1537	100,0	829	x	30053	100,0	17910	x

W myśl art. 6 ust. 5 Ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, za osobę samotnie wychowującą dziecko uważa się jednego z rodziców albo opiekuna prawnego, jeżeli ta osoba jest panną, kawalerem, wdową, wdowcem, rozwódką, rozwodnikiem albo osobą, w stosunku do której orzeczono separację w rozumieniu odrębnych przepisów. Za osobę samotnie wychowującą dziecko uważa się również osobę pozostającą w związku małżeńskim, jeżeli jej mąż został pozbawiony praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności. Do wyżej wymienionych definicji odsyła art. 2 ust. 1 pkt 19 Ustawy o promocji zatrudnienia. Natomiast art. 49 ust. 5 dokonał zawężenia tej definicji i w jego myśl za osobę samotnie wychowującą dziecko należy uważać osobę wskazaną w art. 6 ust. 5 Ustawy o podatku dochodowym (...), jeżeli wychowuje co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia.

Najwięcej osób bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko pozostaje bez pracy ponad 24 miesiące (28,8% ogółu). Następną pod względem liczebności grupa to osoby bezrobotne od 12 do 24 miesięcy. W sumie, ponad połowa bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko nie posiada pracy od ponad roku.

Wykres 50 Struktura bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko według czasu pozostawania bez pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r. (w miesiącach).

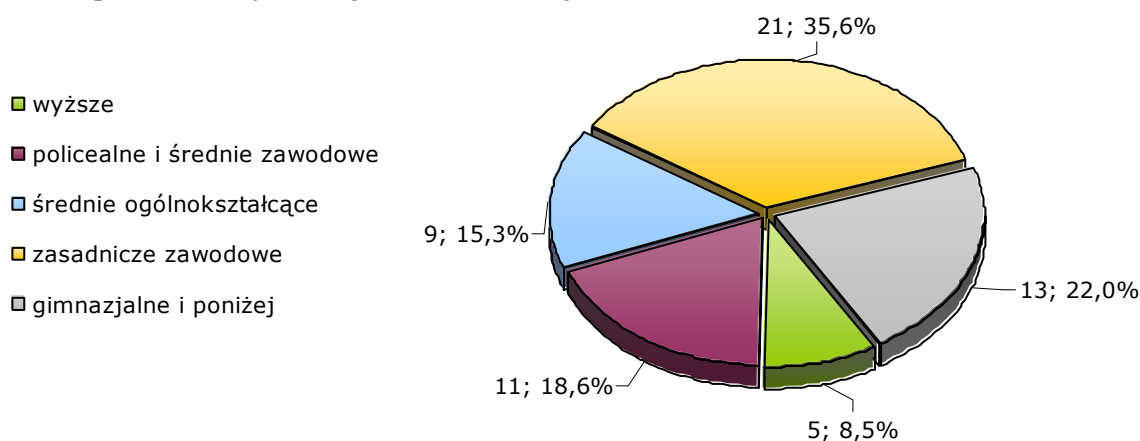

Ze względu na niewielką liczbę osób bezrobotnych, które samotnie wychowują dziecko w powiecie leżajskim, nieuprawniona wydaje się próba porównania szczegółowych statystyk względem województwa podkarpackiego. Ogółem na 59 osób samotnie wychowujących dziecko i pozostających bez pracy w powiecie leżajskim, 49 z nich to kobiety, co stanowi 83,05% ogółu. W całym województwie podkarpackim notowany jest wyższy odsetek w tej kategorii. Kobiet bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko jest tu 2638, co stanowi 92,43%.

Tabela 44 Struktura bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko według czasu pozostawania bez pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet
do 1	3	5,1	2	66,7	138	4,8	117	84,8
1-3	7	11,9	4	57,1	356	12,5	301	84,6
3-6	11	18,6	8	72,7	380	13,3	346	91,1
6-12	8	13,6	7	87,5	409	14,3	379	92,7
12-24	13	22,0	11	84,6	553	19,4	523	94,6
pow. 24	17	28,8	17	100	1018	35,7	972	95,5
Razem	59	100,0	49	x	2854	100,0	2638	x

Wśród bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko najczęściej osób legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym (35,6%) oraz gimnazjalnym i poniżej gimnazjalnego (22%). Najmniej osób pozostających bez pracy, które samotnie wychowują dziecko legitymuje się wykształceniem wyższym – jest to 8,5%.

Wykres 51 Struktura bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko według wykształcenia w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Powiat leżajski posiada wyższy niż województwo podkarpackie odsetek osób bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko z wykształceniem wyższym (8,5% w powiecie, 5,9% w województwie), średnim ogólnokształcącym (odpowiednio 29,3% i 36,3%) oraz zasadniczym zawodowym (35,6% i 28,8%). Natomiast niższy odsetek notowany jest w kategorii osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej gimnazjalnego. W powiecie leżajskim wynosi on 22% przy 32,8% dla całego województwa podkarpackiego.

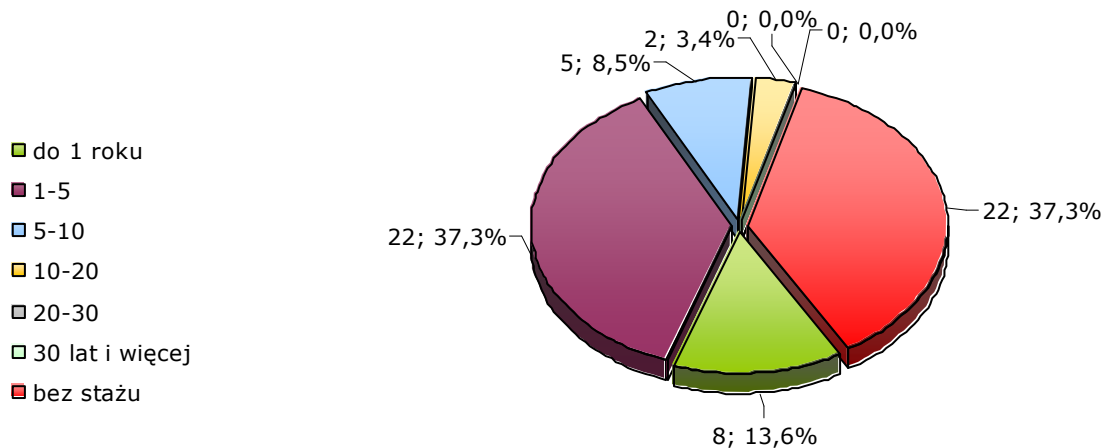
Tabela 45 Struktura bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko według wykształcenia i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

wykształcenie	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet
wyższe	5	8,5	5	100	169	5,9	164	97
policealne i średnie zawodowe	11	18,6	8	72,7	593	20,8	566	95,4
średnie ogólnokształcące	9	15,3	9	100	334	11,7	321	96,1
zasadnicze zawodowe	21	35,6	18	85,7	821	28,8	737	89,8
gimnazjalne i poniżej	13	22,0	9	69,2	937	32,8	850	90,7
Razem	59	100,0	49	83,1	2854	100,0	2638	x

W kategorii osób bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko, bardzo duża grupa, bo aż 37,3% nie posiada doświadczenia zawodowego. Równie duża liczba osób posiada staż

pracy o długości od 1 do 5 lat. Wśród osób bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko w powiecie leżajskim nie ma osób, których staż pracy byłby dłuższy niż 20 lat.

Wykres 52 Struktura bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko według stażu pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Powiat leżajski posiada wyższy niż województwo podkarpackie odsetek osób bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko z doświadczeniem zawodowym od 1 roku do 5 lat (37,3% w powiecie, 25,1% w województwie). Natomiast niższy odsetek notowany jest w kategorii osób pozostających bez pracy, które do tej pory nie miały żadnego doświadczenia zawodowego. W powiecie leżajskim wynosi on 37,3% przy 43,6% dla całego województwa podkarpackiego.

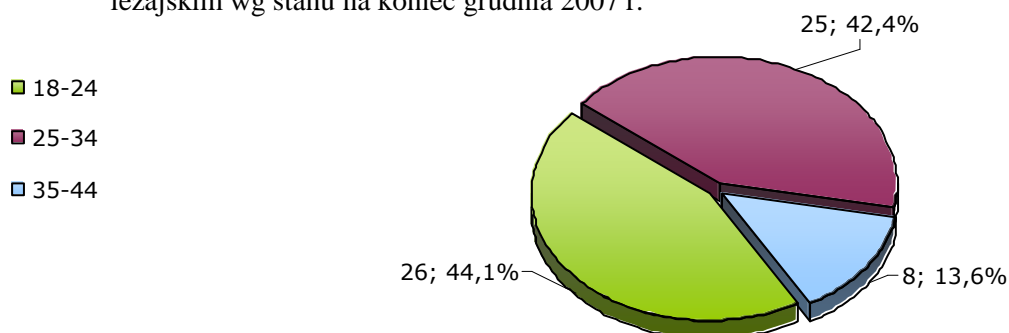
Tabela 46 Struktura bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko według stażu pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Staż	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet
do 1 roku	8	13,6	5	62,5	453	15,9	419	92,5
1-5	22	37,3	19	86,4	717	25,1	643	89,7
5-10	5	8,5	3	60	268	9,4	237	88,4
10-20	2	3,4	2	100	140	4,9	116	82,9
20-30	0	0,0	0	0	29	1,0	23	79,3
30 lat i więcej	0	0,0	0	0	2	0,1	1	50
bez stażu	22	37,3	20	90,9	1245	43,6	1199	96,3
Razem	59	100,0	49	x	2854	100,0	2638	x

Wśród osób bezrobotnych samotnie wychowujących dzieci w powiecie leżajskim największą kategorię stanowią osoby młode, w wieku od 18 do 24 roku życia (44,1%).

Nieznacznie mniej liczna jest grupa osób w wieku 25-34 lata, która stanowi 42,4% ogółu. Najniższy odsetek osób pozostających bez pracy i samotnie wychowujących dziecko występuje wśród osób w wieku od 35 do 44 lat (13,6%).

Wykres 53 Struktura bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko według wieku w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Analizując dane statystyczne dotyczące osób bezrobotnych wychowujących samotnie dzieci dla powiatu leżajskiego oraz województwa podkarpackiego, możemy zauważyć pewne różnice. Powiat leżajski odbiega nieco pod względem szczegółowych wskaźników od średnich wojewódzkich. Uwagę zwraca znacząco wyższy wskaźnik osób w wieku 18-24 lat samotnie wychowujących dziecko w powiecie niż w całym województwie. Wynosi on 44,1% dla powiatu leżajskiego przy 32,2% dla całego województwa podkarpackiego.

Tabela 47 Struktura bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko według wieku i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Wiek	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet
18-24	26	44,1	22	84,6	918	32,2	890	96,9
25-34	25	42,4	20	80	1433	50,2	1316	91,8
35-44	8	13,6	7	87,5	430	15,1	377	87,7
45-54	0	0,0	0	0	69	2,4	55	79,7
55-59	0	0,0	0		3	0,1	0	0
60-64 lata	0	0,0	0	0	1	0,0		0
Razem	59	100,0	0	x	2854	100,0	2638	x

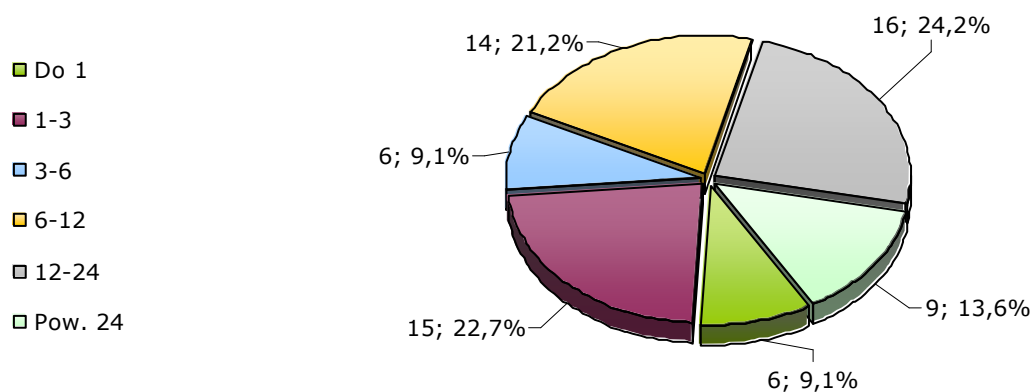
4.3.5 Bezrobotni niepełnosprawni

Bezrobotny niepełnosprawny – oznacza osobę niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie lub służbie. Statusu bezrobotnego nie może mieć ta osoba niepełnosprawna, która nabyła uprawnienia do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty.

Według danych na koniec 2007 r. w powiecie leżajskim bezrobotni niepełnosprawni stanowili 1,5% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Dla porównania, w tym samym czasie w województwie podkarpackim odsetek ten kształtował się na poziomie wyższym i wynosił 2,2%.

W kategorii bezrobotnych niepełnosprawnych w powiecie leżajskim, największą grupę stanowią osoby, które pozostają bez pracy stosunkowo krótko tj. od 1 do 3 miesięcy (22,7%). Osoby długotrwale bezrobotne (tj. powyżej 12 miesięcy) stanowią 37,8% omawianej kategorii bezrobotnych.

Wykres 54 Struktura bezrobotnych niepełnosprawnych według czasu pozostawania bez pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

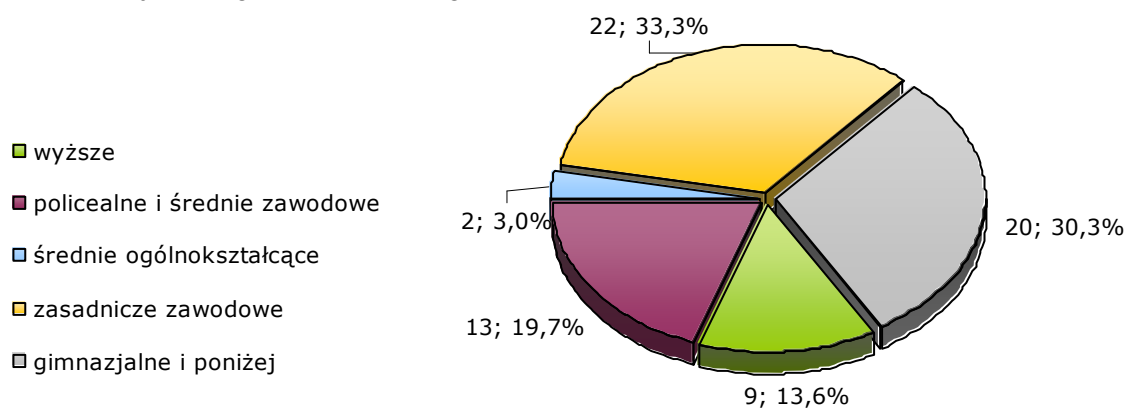

Dostępne dane wskazują, że na podkarpackim rynku pracy wśród osób bezrobotnych nieco lepiej wygląda sytuacja kobiet niż mężczyzn. Jedynie w kategorii osób niepełnosprawnych pozostających bez pracy od 3-6 miesięcy ich odsetek jest nieznacznie wyższy niż mężczyzn i wynosi 50,6%. Wśród osób niepełnosprawnych długotrwale bezrobotnych, pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy dominują mężczyźni. Odsetek ten jest dużo wyższy w powiecie leżajskim, niż średnia w województwie podkarpackim. Kształtuje się na poziomie 68,7% do 77,8% (w zależności od długości pozostawania bez pracy) dla powiatu leżajskiego, a 51,6% do 50,5% dla województwa podkarpackiego.

Tabela 48 Struktura bezrobotnych niepełnosprawnych według czasu pozostawania bez pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet
do 1	6	9,1	2	33,3	247	9,0	116	47
1-3	15	22,7	7	46,7	497	18,1	225	45,3
3-6	6	9,1	6	100	429	15,6	217	50,6
6-12	14	21,2	9	64,3	438	16,0	199	45,4
12-24	16	24,2	5	31,3	395	14,4	191	48,4
pow. 24	9	13,6	2	22,2	738	26,9	365	49,5
Razem	66	100,0	31	x	2744	100,0	1313	x

Wśród bezrobotnych niepełnosprawnych najczęściej osób legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym (33,3%) oraz gimnazjalnym i poniżej gimnazjalnym (30,3%). Najmniej bezrobotnych niepełnosprawnych zarejestrowanych było wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (3,0%).

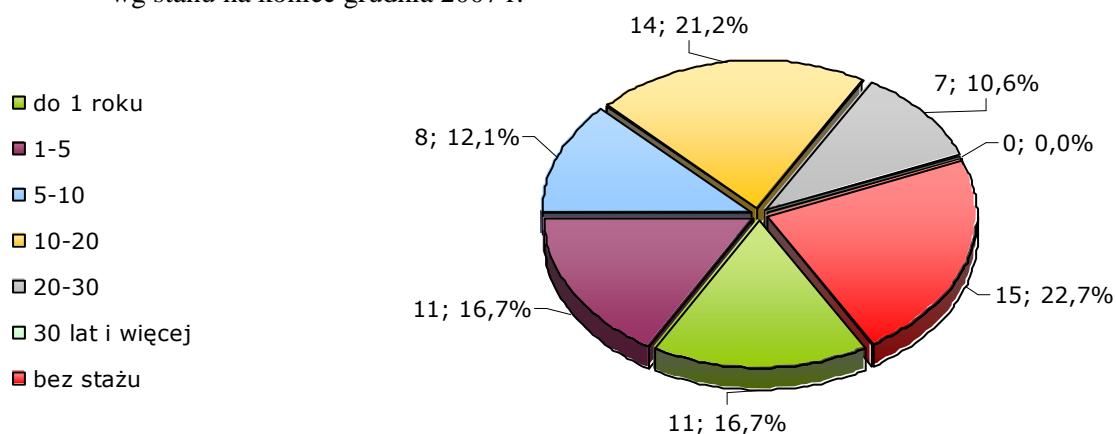
Wykres 55 Struktura bezrobotnych niepełnosprawnych według wykształcenia w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Analizując dostępne dane, możemy zauważyć, że na podkarpackim rynku pracy kobiety w kategorii osób niepełnosprawnych posiadają statystycznie wyższe wykształcenie niż mężczyźni. Wśród osób posiadających najniższy stopień wykształcenia tj. gimnazjalne i poniżej kobiety stanowią 41,5% (a w przypadku powiatu leżajskiego tylko 30%). W porównaniu do średnich wojewódzkich, zwraca uwagę niższy w powiecie leżajskim odsetek kobiet wśród osób niepełnosprawnych z wykształceniem wyższym. Stanowią one 44,4% przy 55,4% w województwie.

Tabela 49 Struktura bezrobotnych niepełnosprawnych według wykształcenia i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Wykształcenie	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet
wyższe	9	13,6	4	44,4	148	5,4	82	55,4
policealne i średnie zawodowe	13	19,7	10	76,9	567	20,7	313	55,2
średnie ogólnokształcące	2	3,0	2	100	213	7,8	136	63,8
zasadnicze zawodowe	22	33,3	9	40,9	989	36,0	439	44,4
gimnazjalne i poniżej	20	30,3	6	30	827	30,1	343	41,5
Razem	66	100,0	31	47	2744	100,0	1313	x

W kategorii osób bezrobotnych niepełnosprawnych, największą kategorię stanowią osoby bez doświadczenia zawodowego, jest ich 22,7%. Kolejna kategoria pod względem liczebności, to osoby z dość dużym doświadczeniem zawodowym, mieszczącym się w przedziale od 10 do 20 lat. Stanowią one 21,2% wszystkich bezrobotnych niepełnosprawnych. Nieco więcej, niż co dziesiąta osoba (10,6%) posiada staż zawodowy dłuższy niż 20 lat.

Wykres 56 Struktura bezrobotnych niepełnosprawnych według stażu pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

W powiecie leżajskim struktura stażu pracy nie odbiega znacząco pod względem szczegółowych wskaźników od średnich wojewódzkich. Uwagę zwraca jedynie znacząco wyższy w powiecie niż w województwie odsetek niepełnosprawnych bezrobotnych kobiet ze

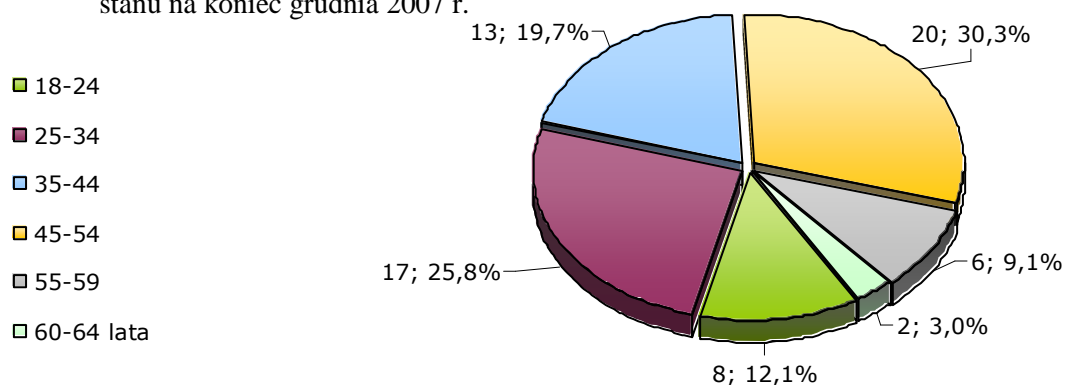
stażem pracy od 5 do 10 lat, który wynosi odpowiednio: 62,5% dla powiatu i 50,9% dla województwa.

Tabela 50 Struktura bezrobotnych niepełnosprawnych według stażu pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Staż	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet
do 1 roku	11	16,7	4	36,4	377	13,7	159	42,2
1-5	11	16,7	4	36,4	413	15,1	173	41,9
5-10	8	12,1	5	62,5	385	14,0	196	50,9
10-20	14	21,2	8	57,1	499	18,2	286	57,3
20-30	7	10,6	3	42,9	407	14,8	182	44,7
30 lat i więcej	0	0,0	0	0,0	69	2,5	21	30,4
bez stażu	15	22,7	7	46,7	594	21,6	296	49,8
Razem	66	100,0	31	x	2744	100,0	1313	x

Wśród osób bezrobotnych niepełnosprawnych w powiecie leżajskim największą kategorię stanowią osoby w wieku od 45 do 54 roku życia (30,3%). Nieco mniej liczna jest grupa osób w wieku 25-34 lata, która stanowi 25,8% ogółu. Najniższy odsetek osób niepełnosprawnych pozostających bez pracy notowany jest wśród osób powyżej 55 roku życia (12,1%).

Wykres 57 Struktura bezrobotnych niepełnosprawnych według wieku w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Analizując dane statystyczne dotyczące osób bezrobotnych niepełnosprawnych dla powiatu leżajskiego oraz województwa podkarpackiego, możemy zauważyć pewne różnice. Powiat leżajski odbiega nieco pod względem szczegółowych wskaźników od średnich wojewódzkich. Uwagę zwraca znacząco wyższy w powiecie niż w całym województwie

wskaźnik bezrobotnych niepełnosprawnych kobiet w wieku 18-24 lata. Wynosi on 62,5% dla powiatu leżajskiego przy 44,9% dla całego województwa podkarpackiego. Podobnie znaczące różnice notowane są w kategorii osób bezrobotnych niepełnosprawnych w wieku 44-54 lata. Stanowią one 35% wszystkich bezrobotnych niepełnosprawnych w powiecie leżajskim oraz 50,4% w województwie podkarpackim.

Tabela 51 Struktura bezrobotnych niepełnosprawnych według wieku i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.

Wiek	Powiat leżajski				Województwo podkarpackie			
	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet	Razem	% z razem	w tym kobiety	Odsetek kobiet
18-24	8	12,1	5	62,5	374	13,6	168	44,9
25-34	17	25,8	9	52,9	649	23,7	316	48,7
35-44	13	19,7	8	61,5	573	20,9	317	55,3
45-54	20	30,3	7	35	901	32,8	454	50,4
55-59	6	9,1	2	33,3	207	7,5	58	28
60-64 lata	2	3,0		0	40	1,5		0
Razem	66	100,0	31	x	2744	100,0	1313	x

4.4 Zawody deficytowe i nadwyżkowe

Rynek pracy powiatu leżajskiego został objęty dwoma projektami badawczymi, których celem było określenie tzw. zawodów deficytowych i nadwyżkowych.

Pierwszy z projektów został zrealizowany przez Instytut Gospodarki Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, natomiast drugi - przez Centrum Doradztwa Strategicznego.

Pewnego wyjaśnienia wymaga terminologia zastosowana w obydwóch badaniach.

Zawód deficytowy rozumiany jest jako zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie, niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Zawód nadwyżkowy to zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie, niż liczba poszukujących pracy w tym zawodzie.

Zawód zrównoważony to natomiast zawód, dla którego popyt i podaż na rynku pracy równoważą się.

W raporcie z badań, zrealizowanych przez Instytut Gospodarki Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie¹³, zamieszczono szczegółowe informacje dotyczące sytuacji na lokalnych rynkach pracy województwa podkarpackiego, w tym również i rynku powiatu leżajskiego. Z raportu wynika, że w latach 2000-2004 w urzędzie pracy powiatu leżajskiego zarejestrowało się łącznie 24825 osób, do których skierowano 6034 ofert pracy. W okresie tym odnotowano więc niedobór 18791 miejsc pracy¹⁴.

W każdym z badanych lat, w powiecie leżajskim występowała zdecydowana nadwyżka podaży siły roboczej, przy czym największa była ona w latach 2000 oraz 2003, najniższa zaś w roku 2002. Nadwyżka podaży siły roboczej występowała w ramach każdej z wielkich grup zawodowych (1-cyfrowy kod PKZiS). Ze względu na wielkość wskaźnika nadwyżki podaży pracy najlepsza sytuacja występowała w przypadku: pracowników biurowych”; „parlamentarzystów, wyższych urzędników i kierowników” oraz „pracowników przy pracach prostych”. Nieco gorsza w przypadku „rolników, ogrodników, leśników i rybaków” oraz „operatorów i monterów maszyn i urządzeń”. Wyraźnie najgorsza w przypadku: osób „bez zawodu”, „specjalistów”, „pracowników usług osobistych i sprzedawców”, „techników i innego średniego personelu” oraz „robotników przemysłowych i rzemieślników”.

Podczas badania ustalono, iż w powiecie leżajskim, aż 522 zawody lub specjalności okazały się nadwyżkowymi (łącznie z grupą „bez zawodu”), natomiast 19 - zawodami określanymi mianem zrównoważonych. Jedynie 39 zawodów lub specjalizacji można uznać w powiecie za deficytowe.

Na czołowych miejscach pod względem wartości nadwyżki podaży siły roboczej w analizowanych latach znalazły się takie zawody lub specjalności (6-cyfrowy kod PKZiS), jak: brak zawodu; ślusarz; technik mechanik; sprzedawca; murarz; krawiec; ekonomista; mechanik samochodów osobowych; robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym; kucharz.

Natomiast najbardziej deficytowymi zawodami w powiecie leżajskim okazały się: pozostali pracownicy do spraw finansowo-statystycznych, stolarz galanterii drzewnej,

¹³ *Podkarpacki Monitoring Zawodów Nadwyżkowych i Deficytowych*, projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego Unii Europejskiej oraz budżetu państwa w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (Działanie 2.1).

¹⁴ Na podstawie: *Analiza lokalnego rynku pracy w powiecie leżajskim*, [w:] *Podkarpacki Monitoring Zawodów Nadwyżkowych i Deficytowych*, Instytut Gospodarki Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, Rzeszów 2006.

kierownik działu marketingu i sprzedaży, bibliotekarz, kierowca autobusu, robotnik placowy, pozostali kasjerzy i sprzedawcy biletów, agent ubezpieczeniowy, woźny oraz pozostałe opiekunki dziecięce”.

Należy zauważyć, iż przeprowadzone analizy wskazują, że w okresie 2000-2004 na leżajskim rynku pracy maleje liczba zawodów deficytowych, rośnie zaś liczba zawodów nadwyżkowych. Stanowić to może wyraźny sygnał o braku dostosowania rynku pracy do zapotrzebowania zgłaszanego przez pracodawców.

Kolejny projekt dotyczący monitorowania zawodów nadwyżkowych i deficytowych, zrealizowany został przez Centrum Doradztwa Strategicznego¹⁵. W efekcie prac nad projektem opracowany został wskaźnik intensywności nadwyżki/deficytu absolwentów w danym zawodzie (WIN/Da).

W analizie przyjęto, że wartość WINa określa stosunek liczby ofert pracy w danym zawodzie zgłoszonych w okresie I półrocza 2006 roku do liczby absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, jacy w 2006 r. ukończyli naukę w tym zawodzie. Tak zdefiniowane informacje odniesiono do poszczególnych powiatów województwa podkarpackiego, przyjmując, że zawody o wskaźniku:

- WINa < 0,9 to zawody nadwyżkowe,
- 0,9 < WINa < 1,1 to zawody zrównoważone,
- WINa > 1,1 to zawody deficytowe.

Zarówno oferty jak i absolwenci przedstawieni zostali w układzie grup średnich klasyfikacji zawodów i specjalności gospodarki narodowej. Symbol cyfrowy zawodu przyjęty w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (absolwenci) jest bowiem zgodny z symbolem cyfrowym zawodu przyjętym w klasyfikacji zawodów i specjalności gospodarki narodowej (oferty) w zakresie pierwszych trzech cyfr. Pierwsza cyfra wskazuje, że zawód został sklasyfikowany w grupie wielkiej, druga cyfra w połączeniu z pierwszą oznacza, że zawód występuje w grupie dużej, podczas gdy trzecia cyfra w połączeniu z dwiema pierwszymi wskazuje, że zawód został sklasyfikowany w grupie średniej.

Powiat leżajski najwyższe wartości wskaźnika WINa uzyskał w przypadku następujących grup średnich zawodów: pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani; średni personel biurowy; robotnicy produkcji wyrobów włókienniczych,

¹⁵ „Indeks Gotowości Rynkowej - nowy instrument monitorujący szanse na pracę absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych województwa podkarpackiego (IGR)” projekt finansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środków budżetu państwa, realizowany w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, Działanie 2.1.

odzieży i pokrewni; formierze odlewniczy, spawacze, blacharze, monterzy konstrukcji metalowych i pokrewni oraz pracownicy archiwów, bibliotek i informacji naukowej. W wymienionych powyżej grupach nie odnotowano jednak napływu absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, którzy ukończyli edukację w roku 2006. Natomiast w grupach zawodów, w których taki napływ zarejestrowano, wskaźnikiem intensywności deficytu odznaczyły się jedynie następujące cztery grupy: sprzedawcy i demonstratorzy, pozostali pracownicy usług osobistych, robotnicy obróbki drewna, stolarze meblowi i pokrewni oraz robotnicy w przetwórstwie spożywczym. W przypadku zawodów nadwyżkowych najniższy wskaźnik WINa uzyskały zawody zgrupowane jako technicy nauk biologicznych i rolniczych, technicy, pracownicy do spraw finansowych i handlowych oraz operatorzy urządzeń przemysłu chemicznego, dla których liczba ofert była nieproporcjonalnie mniejsza w stosunku do liczby absolwentów tychże zawodów.

Tabela 52 Struktura zawodów nadwyżkowych, zrównoważonych i deficytowych w ujęciu grupy średniej zawodów szkolnictwa zawodowego, określana dla absolwentów z 2006 roku w powiecie leżajskim

Nazwa grupy średniej zawodów	Kod cyfrowy grupy średniej zawodów	Oferty pracy	Absolwenci	Wskaźnik WINa	Typ zawodu
Pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	419	195	0	195,00	D
Średni personel biurowy	343	127	0	127,00	
Robotnicy produkcji wyrobów włókienniczych, odzieży i pokrewni	743	37	0	37,0	
Formierze odlewniczy, spawacze, blacharze, monterzy konstrukcji metalowych i pokrewni	721	23	0	23,00	
Pracownicy archiwów, bibliotek i informacji naukowej	348	12	0	12,00	
Sprzedawcy i demonstratorzy	522	114	11	10,36	
Pracownicy usług ochrony	515	10	0	10,0	
Malarze, pracownicy czyszczący konstrukcje budowlane i pokrewni	714	8	0	8,0	
Robotnicy budowlani robót wykończeniowych i pokrewni	713	7	0	7,0	
Pracownicy obrotu pieniężnego	421	4	0	4,00	
Pozostali pracownicy usług osobistych	514	12	4	3,00	
Średni personel ochrony zdrowia (z wyjątkiem pielęgniarek położnych)	322	3	0	3,00	
Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej	346	3	0	3,00	

Pracownicy działalności artystycznej, rozrywki i sportu	347	3	0	3,00	
Monterzy elektronicy i pokrewni	725	3	0	3,00	
Operatorzy maszyn poligraficznych i papierniczo-przetwórczych	825	3	0	3,00	
Agenci biur pomagających w prowadzeniu działalności gospodarczej i pośrednicy handlowi	342	2	0	2,00	
Pracownicy opieki osobistej i pokrewni	513	2	0	2,00	
Górnicy i robotnicy obróbki kamienia	711	2	0	2,00	
Operatorzy pojazdów wolnobieżnych i pokrewni	833	2	0	2,00	
Robotnicy obróbki drewna, stolarze meblowi i pokrewni	742	19	10	1,90	
Robotnicy w przetwórstwie spożywczym	741	10	7	1,43	
Ogrodnicy	621	1	0	1,00	Z
Robotnicy poligraficzni i pokrewni	734	1	0	1,00	
Techniczny personel obsługi komputerów i pokrewni	312	12	13	0,92	N
Pracownicy usług domowych i gastronomicznych	512	32	39	0,82	
Robotnicy budowlani robót stanu surowego i pokrewni	712	11	14	0,79	
Elektrycy	724	11	18	0,61	
Kowale, ślusarze i pokrewni	722	19	37	0,51	
Mechanicy maszyn i urządzeń	723	16	46	0,35	
Operatorzy urządzeń przemysłu chemicznego	815	2	10	0,20	
Pracownicy do spraw finansowych i handlowych	314	21	117	0,18	
Technicy	311	15	176	0,09	
Technicy nauk biologicznych i rolniczych	321	1	22	0,05	

Źródło: Zbiór wyznaczników do kreowania optymalnej oferty kształcenia zawodowego w powiatach województwa podkarpackiego, CDS, Kraków 2007.

Najnowsze dane dotyczące zawodów nadwyżkowych i deficytowych w powiecie leżajskim opracowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku odnoszą się do I półrocza 2006 roku. Według tychże danych na koniec I półrocza 2006 roku zarejestrowanych w leżajskim urzędzie pracy było 4926 bezrobotnych, z czego 4122 osoby (83,7%) posiadały wyuczony zawód. Struktura bezrobocia według kwalifikacji zawodowych w układzie wielkich grup zawodowych wskazuje, że najliczniejsze kategorie stanowiły osoby posiadające zawody z grupy „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” (15,79% ogółu bezrobotnych posiadających zawód) oraz „robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń”

(15,14%). Do tych dwóch grup zawodowych należał niemal co trzeci (30,93%) zarejestrowany bezrobotny. Natomiast do najmniej licznych grup zawodowych reprezentowanych przez osoby bezrobotne należy zaliczyć „kierowników małych przedsiębiorstw” oraz „nauczycieli praktycznej nauki zawodu i instruktorów”, bowiem liczba bezrobotnych zaliczanych do tych kategorii w obu przypadkach wynosiła 2, co stanowiło 0,05% ogółu bezrobotnych posiadających zawód. Najliczniej reprezentowanymi zawodami wśród bezrobotnych w powiecie leżajskim w danym okresie były zawody sprzedawcy (6,25% ogółu bezrobotnych) oraz ślusarza (5,77%). W I półroczu 2006 roku najwięcej rejestrujących się bezrobotnych legitymowało się takimi zawodami, jak: technik mechanik, ślusarz, oraz sprzedawca oraz murarz.

Tabela 53 Zawody najbardziej nadwyżkowe w powiecie leżajskim wg stanu na koniec I półrocza 2006 roku

Zawody i specjalności	Liczba bezrobotnych	Liczba ofert pracy	Nadwyżka bezrobotnych względem ofert pracy
Technik mechanik	199	0	199
Ślusarz	162	17	145
Murarz	98	4	94
Asystent ekonomiczny	95	1	94
Ekonomista	88	1	87
Technik elektronik	53	1	52

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku

Zawody szczególnie nadwyżkowe, to zawody wymagające głównie wykształcenia zawodowego lub średniego. Spośród najbardziej nadwyżkowych zawodów w powiecie leżajskim, tylko jeden (ekonomista) wymagał wykształcenia wyższego.

Tabela 54 Zawody najbardziej deficytowe w powiecie leżajskim wg stanu na koniec I półrocza 2006 roku

Zawody i specjalności	Liczba bezrobotnych	Liczba ofert pracy	Nadwyżka ofert pracy względem bezrobotnych
Pracownik biurowy	17	195	178
Pracownik administracyjny	25	100	75
Robotnik gospodarczy	37	71	44
Robotnik budowlany	20	49	29
Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	63	80	17
Pomoc kuchenna	0	16	16
Bibliotekarz	0	12	12
Bufetowy (barman)	3	13	10
Robotnik naziemny	0	10	10

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku

W powiecie leżajskim w I półroczu 2006 roku, na podstawie analizy danych z urzędu pracy, można wyróżnić jedynie kilkanaście zawodów deficytowych. Najbardziej deficytowym zawodem w analizowanym okresie okazał się być pracownik biurowy. Stosunkowo dużą nadwyżką ofert pracy względem liczby osób bezrobotnych charakteryzowały się zawody takie, jak: pracownik administracyjny, robotnik gospodarczy oraz budowlany.

4.5 Oferty pracy

Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku w ciągu 2006 roku pozyskał 2217 ofert pracy, w tym ponad 1000, czyli około 45%, ofert pracy nie wspieranych środkami finansowymi urzędu. Wśród pozyskanych ofert było ponad 1000 ofert stażowych i przygotowania zawodowego. Dla porównania w 2005 roku do leżajskiego PUP wpłynęło 2027 ofert pracy, z czego ponad 1000 ofert w ramach stażu absolwenckiego oraz przygotowania zawodowego. Ofert nie wspieranych środkami finansowymi było ponad 700.

W 2006 roku na jedną ofertę pracy będącą w dyspozycji leżajskiego urzędu pracy przypadało średnio 28 osób bezrobotnych w porównaniu do 2005 roku jest to o 5 osób mniej.

Analiza ofert pracy zgłoszonych do Powiatowego Urzędu Pracy w Leżajsku w I półroczu 2006 roku wykazała, że 1122 ofert, które spłynęły w analizowanym okresie zdecydowanie nie pokryły zapotrzebowania wynikającego z napływu bezrobotnych, których liczba wyniosła 4926 osób. Najwięcej ofert pracy pracodawcy za pośrednictwem leżajskiego PUP w I półroczu 2006 zaadresowali do pracowników biurowych oraz sprzedawców. Dużym udziałem ofert pracy charakteryzowały się również takie zawody, jak: pracownik administracyjny, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym oraz robotnik gospodarczy.

Tabela 55 Zawody charakteryzujące się największą ilością ofert pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec I półrocza 2006r.

Zawody i specjalności	Liczebność
Pracownik biurowy	195
Sprzedawca	109
Pracownik administracyjny	100
Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	80
Robotnik gospodarczy	71
Robotnik budowlany	49
Magazynier	33
Szwaczka	31
Robotnik placowy	22

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku.

W okresie od 16 sierpnia do 16 listopada 2007 roku firma BD Center Consulting na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie przeprowadziła analizę ofert pracy w województwie podkarpackim¹⁶. Analizie poddano oferty pracy zgłaszane przez pracodawców do podkarpackich Powiatowych Urzędów Pracy oraz ukazujące się w następujących publikatorach:

- prasie a precyzyjniej: w gazetach codziennych Nowiny oraz Super Nowości oraz cotygodniowym dodatku poświęconym pracy w Gazecie Wyborczej-Praca,
- portalach internetowych pośrednictwa pracy (www.praca.onet.pl, www.pracuj.pl),
- stronach internetowych akademickich biur karier (ABK) szkół wyższych na Podkarpaciu: Uniwersytetu Rzeszowskiego, Politechniki Rzeszowskiej, Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania.

Przeprowadzona analiza ofert pracy wykazała, iż w badanym okresie na powiat leżajski przypadło łącznie 548 ofert, co stanowiło 2,7% ogółu ofert kierowanych do określonych powiatów województwa podkarpackiego. Zdecydowana większość ofert pracy przeznaczonych dla terenu powiatu leżajskiego została zgłoszona do Powiatowego Urzędu Pracy. Oferty tam zgromadzone stanowiły 81,4% ogółu ofert dotyczących powiatu. Za pośrednictwem monitorowanych mediów pracodawcy zgłosili zapotrzebowanie na 102 pracowników. Na stronach portali internetowych ukazały się 74 ogłoszenia, natomiast w prasie zostało opublikowanych 24 oferty. Do akademickich biur karier zgłoszono 4 oferty pracy.

Tabela 56 Struktura ofert pracy dla powiatu leżajskiego

	Media		PUP		Ogółem	
	Liczebność	Procent	Liczebność	Procent	Liczebność	Procent
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	10	9,8	5	1,1	15	2,7
Specjaliści	5	4,9	32	7,2	37	6,8
Technicy i inny średni personel	47	46,1	91	20,4	138	25,2
Pracownicy biurowi	8	7,8	96	21,5	104	19,0
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	19	18,6	76	17,0	95	17,3
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy, rybacy	0	0	1	0,2	1	0,2
Robotnicy przemysłowi i	8	7,8	69	15,5	77	14,1

¹⁶ Analiza ofert pracy w województwie podkarpackim, BD Center Consulting, Rzeszów 2007.

rzemieślnicy						
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	5	4,9	16	3,6	21	3,8
Pracownicy przy pracach prostych	0	0	60	13,5	60	10,9
Brak nazwy zawodu	0	0	0	0	0	0
Ogółem	102	100,0	446	100,0	548	100,0

Źródło: Analiza ofert pracy dla województwa podkarpackiego, BD Center Consulting, Rzeszów 2007.

Za pośrednictwem urzędu pracy pracodawcy najczęściej poszukiwali „pracowników biurowych” oraz „techników i innego średniego personelu”. Częściej niż co szósta oferta pracy zgłoszona do Leżajskiego PUP odnosiła się do „pracowników usług osobistych i sprzedawców”.

Prawie połowa ofert pracy dla powiatu leżajskiego opublikowana w monitorowanych mediach adresowana była do „techników i innego średniego personelu”. Natomiast rzadziej, niż co piąta oferta, skierowana została do „pracowników usług osobistych i sprzedawców”. Ogólnie w powiecie leżajskim najbardziej poszukiwanymi pracownikami okazali się być „technicy i inny średni personel”, do tej grupy zaadresowano ¼ ogółu ofert pracy w powiecie. Pracodawcy, w co piątej ofercie pracy, zgłaszali zapotrzebowanie na „pracowników biurowych”.

4.6 Aktywizacja Bezrobotnych

Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku posiada szeroką ofertę zarówno usług związanych z aktywizacją osób bezrobotnych (pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, organizacja szkoleń) jak i instrumentów rynku pracy (przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, staż, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, refundacja wyposażenia/wyposażenia nowych miejsc pracy). Niemal z roku na rok, dzięki pozyskiwaniu dodatkowych coraz większych środków pochodzących głównie z Europejskiego Funduszu Społecznego, PUP znacznie zwiększa liczbę klientów, którym proponuje pomoc.

W 2006 roku Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku aktywnymi formami walki z bezrobociem objął łącznie 2356 osób, przeznaczając na ten cel budżet w wysokości 6 431 tys. zł. Ponad 40% tej kwoty stanowiły budżety projektów realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach których zaktywizowano 1135 osób bezrobotnych¹⁷.

¹⁷ Sprawozdanie z realizacji zadań dotyczących promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej wykonanych w 2006r. przez Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku, PUP Leżajski 2007.

4.6.1 Prace interwencyjne

Prace interwencyjne to aktywna forma przeciwdziałania bezrobociu, za pomocą, której urzędy pracy mogą w sposób skuteczny wpływać na kształtowanie lokalnych rynków pracy. Prace interwencyjne finansowo wspierają pracodawców (poprzez refundację części kosztów zatrudnienia osób bezrobotnych) chcących zwiększyć zatrudnienie w swoich firmach.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz przepisy wykonawcze do tej ustawy, a także przepisy Unii Europejskiej wprowadziły istotne zmiany w zakresie warunków organizacji prac interwencyjnych. Na pracodawców będących przedsiębiorcami, którzy chcą skorzystać z pomocy w formie prac interwencyjnych, tj. refundacji części kosztów wynagrodzenia i składki ZUS, nałożony został obowiązek utrzymania refundowanego stanowiska przez okres:

- lat w przypadku małych i średnich firm,
- lat w przypadku dużych firm.

Skutkiem zmian legislacyjnych było zdecydowanie mniejsze zainteresowanie przedsiębiorców tą formą pomocy na zatrudnienie, a tym samym skromniejsza liczba zgłaszanych przez nich ofert pracy, co odzwierciedlają poniższe dane.

W 2006 roku z prac interwencyjnych skorzystało łącznie 187 osób, w tym skierowanych do pracy w 2006 roku zostało 113 osób. W porównaniu z rokiem 2005 liczba osób objętych pracami interwencyjnymi zwiększyła się o 2 osoby. Natomiast na realizację tej formy Powiatowy Urząd Pracy wydał znacznie mniej środków, aniżeli w latach poprzednich.

4.6.2 Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy

Kolejną ustawową formą aktywizacji, dzięki której urząd pracy może aktywnie kształtować politykę zatrudnieniową na lokalnym rynku pracy jest odbycie przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy oznacza zdobywanie nowych kwalifikacji lub umiejętności zawodowych poprzez praktyczne wykonywanie zadań zawodowych na stanowisku pracy według ustalonego programu uzgodnionego pomiędzy starostą, pracodawcą i bezrobotnym, bez nawiązywania stosunku pracy.

Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy jest formą aktywizacji zawodowej bezrobotnych, która cieszy się dość dużym zainteresowaniem, zarówno ze strony pracodawców jak i samych osób bezrobotnych.

W 2006 roku w ramach przygotowania zawodowego zaktywizowano 472 osoby na łączną kwotę 1116,0 tys. zł. Około 50% osób objętych tą formą zostało skierowanych w ramach projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Spośród osób, które zakończyły przygotowanie zawodowe w 2006 roku, ponad 30% uzyskało zatrudnienie.

Zdecydowana większość wniosków o zorganizowanie przygotowania zawodowego w miejscu pracy pochodziła od pracodawców z sektora publicznego i samorządów.

4.6.3 Staże

Staż u pracodawcy służy nabywaniu umiejętności praktycznych do samodzielnej pracy, dzięki wykonywaniu w miejscu pracy określonych zadań. U pracodawcy odbywany jest staż na podstawie umowy zawartej pomiędzy Powiatowym Urzędem Pracy a pracodawcą. Umowy zawierane są na okres do 6 miesięcy. Staż mogą odbywać osoby do 25 roku życia lub osoby bezrobotne do 27 roku życia, które w okresie 12 miesięcy od dnia określonego w dyplomie, świadectwie lub innym dokumencie ukończyły szkołę wyższą.

W czasie odbywania stażu, stażyście przysługuje stypendium w wysokości 140% kwoty zasiłku dla bezrobotnych oraz zachowuje on status bezrobotnego. Bezrobotnemu odbywającemu staż przysługują 2 dni wolne za każde 30 dni kalendarzowe odbywania stażu. Po zakończeniu stażu na podstawie wpisu w karcie stażu, Powiatowy Urząd Pracy wydaje zaświadczenia o odbyciu stażu.

Wnioski pracodawców, dotyczące zorganizowania stażu, rozpatrywane są przez komisję. Komisja w swoich decyzjach kieruje się kryteriami oceny, z których najważniejszymi są: proponowany Program Stażu, którego realizacja umożliwi osobie bezrobotnej samodzielne wykonywanie zadań na konkretnym stanowisku oraz deklaracja pracodawcy dotycząca zatrudnienia stażysty po zakończonym stażu.

W 2006 roku Powiatowemu Urzędowi Pracy w Leżajsku udało się objąć stażem grupę 963 osób, z czego 69% stanowiły osoby skierowane w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Liczba osób, która ukończyła staż w 2006 roku wyniosła 644. Natomiast liczba osób, które podjęły pracę w trakcie lub po zakończeniu stażu to 196 osób, co stanowiło 30,43%.

4.6.4 Jednorazowe środki na działalność gospodarczą („dotacje”) oraz refundacja kosztów wyposażenia/doposażenia dodatkowego stanowiska pracy

Pracodawcy, który poniósł koszty wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego w ramach tworzonych stanowisk pracy może być przyznana refundacja tych kosztów do wysokości określonej w uprzednio zawartej umowie, nie wyższej jednak niż 500% przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu zawarcia umowy. Koszty mogą być zrefundowane pod warunkiem utrzymania stanowiska pracy i zatrudniania na nim skierowanego bezrobotnego przez okres, co najmniej 24 miesiące (w przypadku małych i średnich firm) lub 36 miesięcy (w przypadku dużych przedsiębiorstw) w pełnym wymiarze czasu pracy.

W 2006 roku Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku zrefundował koszty wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy na łączną kwotę 692 tys. zł, w ramach których pracodawcy utworzyli aż 72 miejsca pracy.

Bezrobotny zamierzający podjąć własną działalność gospodarczą może złożyć do Powiatowego Urzędu Pracy (właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu, albo ze względu na miejsce prowadzenia działalności) wniosek o przyznanie jednorazowo środków na jej podjęcie, w tym kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa dotyczących tej działalności w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 5-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu zawarcia umowy. Przyznawanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej ma na celu aktywizację osób bezrobotnych w kierunku samozatrudnienia.

W 2006 roku 105 bezrobotnych uzyskało dotacje na podjęcie własnej działalności gospodarczej. Jest to trzykrotnie więcej osób, niż w latach poprzednich.

4.6.5 Szkolenia bezrobotnych

Szkolenia stanowią kolejną aktywną formę przeciwdziałania bezrobociu. Służą pomocą bezrobotnym mającym trudności ze znalezieniem zatrudnienia ze względu na zbyt niskie lub niedostosowane do potrzeb obecnego rynku pracy kwalifikacje zawodowe, jak również rosnące wymagania pracodawców.

Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku mając świadomość, iż pracodawcy poszukują pracowników o aktualnych i najlepszych kwalifikacjach, przywiązuje dużą wagę do organizacji szkoleń oraz podnoszenia ich jakości. Urząd pracy odpowiadając na indywidualne potrzeby zarówno pracodawców jak i osób bezrobotnych koncentruje się na szkoleniach zgodnych z ich potrzebami, przede wszystkim w oparciu o umowy trójstronne.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Leżajsku średnio w co roku około 5100 osób spełnia kryteria ustawowe. W roku 2006 leżajski urząd pracy skierował na szkolenia 396 osób. Liczba osób przeszkolonych w trybie indywidualnym wyniosła 128, w tym w ramach umów trójstronnych 61 osób. Liczba osób, które podjęły prace w trakcie lub po zakończeniu szkolenia wyniosła 122 osoby. Efektywność zorganizowanych szkoleń pod względem zatrudnienia wyniosła ponad 30%. Budżet szkoleń w 2006 roku wyniósł 325 tys. zł, czyli o 41,2 tys. zł. więcej niż w roku poprzednim.

Organizowane szkolenia, jak w latach poprzednich cieszyły się dużym zainteresowaniem ze strony klientów urzędu. Tematyka szkoleń, zorganizowanych w roku 2006, była bardzo różnorodna: począwszy od instruktora pływania, samodzielnego księgowego i kosmetyczki, po operatora wózków widłowych czy spawacza.

4.6.6 Poradnictwo zawodowe

Poradnictwo zawodowe jest to proces, w którym doradca zawodowy pomaga klientowi w osiągnięciu lepszego zrozumienia siebie samego w odniesieniu do środowiska pracy, aby umożliwić mu realistyczny wybór lub zmianę zatrudnienia lub też osiągnięcie właściwego dostosowania zawodowego.

W leżajskim urzędzie pracy klientów obsługuje dwóch doradców, którzy swoją pomocą służą osobom bezrobotnym, poszukującym pracy oraz pracodawcom. Osobom bezrobotnym jak i poszukującym pracy doradcy dostarczali informacji oraz udzielali porad zawodowych z zakresu zmiany kwalifikacji zawodowych, doboru szkolenia, doradztwa personalnego oraz technik aktywnego poszukiwania pracy. Natomiast pracodawcom umożliwili prawidłowy dobór kandydatów do pracy na wymagane stanowisko.

W ciągu całego 2006 roku z porad indywidualnych u doradcy zawodowego skorzystało prawie 600 osób, natomiast 217 osób skorzystało z indywidualnych informacji zawodowych.

4.6.7 Klub Pracy

Klub Pracy w rozumieniu obowiązujących przepisów prawnych to „zajęcia” dla bezrobotnych w celu nabycia umiejętności poszukiwania i uzyskania zatrudnienia. W znaczeniu potocznym Klubem Pracy nazywamy miejsce, w którym osoby poszukujące pracy, pod kierunkiem i nadzorem lidera Klubu, nabywają umiejętności pomocne w znalezieniu pracy oraz aktywnie jej poszukują. W ramach leżajskiego Klubu Pracy organizowane są trzytygodniowe warsztaty szkoleniowe z dostosowaniem programu zajęć do

potrzeb uczestników. Warsztaty te mają na celu naukę praktycznych umiejętności niezbędnych przy poszukiwaniu pracy. Zajęcia prowadzone są według ściśle określonego harmonogramu złożonego z 20 sesji pod kierunkiem lidera Klubu Pracy. W ramach Otwartego Klubu Pracy uczestnicy szkolenia mogą skorzystać z indywidualnych konsultacji z liderem i uzyskać pomoc w wytyczeniu indywidualnego planu działania.

W 2006 roku Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku przeprowadził dwie edycje szkoleń w ramach Klubu Pracy w wynajętym na zewnątrz lokalu. Dzięki uczestnictwu w zajęciach, osoby bezrobotne uczyły się metod skutecznego poszukiwania pracy. Klub Pracy jest bowiem miejscem kształtowania pozytywnego myślenia oraz budowania motywacji i poczucia własnej wartości.

4.6.8 Projekty własne Powiatowego Urzędu Pracy w Leżajsku współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS)

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) to jeden z Funduszy Strukturalnych, który powołany został w celu wspierania wspólnotowej polityki społecznej. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich. Ze środków tego funduszu finansowane są głównie szkolenia zawodowe, stypendia, praktyki zawodowe, doradztwo zawodowe i pośrednictwo pracy oraz analizy i badania dotyczące rynku pracy.

Do projektów własnych realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku należy zaliczyć takie projekty jak: „Pierwszy krok do pracy”; „Kolejny krok do pracy” oraz „PUP kompetentnym liderem i partnerem w rozwoju zasobów ludzkich w powiecie leżajskim”.

„Pierwszy krok do pracy” (Działanie 1.2 SPO RZL)

Powyższy projekt wdrażany był od marca 2006 do października 2007 roku. Zasięgiem projektu objęto młodzież do 25 roku życia pozostającą bez pracy w okresie do 24 miesięcy. Liczba uczestników projektu wyniosła 650 osób. Do głównych celów projektu należały: nabycie umiejętności samodzielnego i efektywnego poszukiwania pracy, dostosowanie kwalifikacji zawodowych młodzieży do potrzeb rynku pracy, zdobycie lub aktualizacja doświadczenia zawodowego oraz uzyskanie wiedzy i nabycie niezbędnych kwalifikacji w zakresie prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Do najważniejszych podjętych działań w ramach omawianego projektu można zaliczyć: usługi pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego, organizację szkoleń i staży oraz przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Najważniejszymi rezultatami realizacji

projektu były: wzięcie udział w zorganizowanych szkoleniach przez 106 osób, zdobycie doświadczenia zawodowego w ramach stażu przez 528 osób oraz rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej przez 27 beneficjentów. Całkowity budżet projektu wyniósł 2 480 700 zł. (z czego dofinansowanie z EFS to 1 984 000 zł.).

„Kolejny krok do pracy” (Działanie 1.3 SPO RZL)

Projekt „Kolejny krok do pracy” to przedsięwzięcie wdrażane przez leżajski PUP od marca 2006 do października 2007 roku. Adresatami projektu byli bezrobotni powyżej 25 roku życia zarejestrowani w urzędzie do 24 miesięcy. Liczba uczestników projektu wyniosła 362 osoby. Do najważniejszych celów projektu należały: zwiększenie umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemu braku pracy przez osoby bezrobotne, dostosowanie kwalifikacji osób długotrwale bezrobotnych do potrzeb rynku pracy, aktywizacja zawodowa poprzez przywrócenie kontaktu z pracą oraz zwiększenie zainteresowania wśród osób bezrobotnych prowadzeniem własnej działalności gospodarczej. Najważniejszymi rezultatami realizacji projektu były: wzięcie udziału w zorganizowanych szkoleniach przez 195 osób, nabycie praktycznych umiejętności wykonywania zawodu w ramach przygotowania zawodowego w miejscu pracy przez 117 osób, podniesienie umiejętności poruszania się po rynku pracy przez 299 beneficjentów oraz rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej przez 67 uczestników. Całkowity budżet projektu wyniósł 1 400 200 zł (z czego z EFS 1 068 000 zł).

„PUP kompetentnym liderem i partnerem w rozwoju zasobów ludzkich w powiecie leżajskim” (Działanie 1.1 SPO RZL)

Projekt pod nazwą „PUP kompetentnym liderem i partnerem w rozwoju zasobów ludzkich w powiecie leżajskim” jest realizowany od sierpnia 2006 do marca 2008 roku. Ostatecznymi beneficjentami projektu są pracownicy Powiatowego Urzędu Pracy w Leżajsku. Głównym celem projektu jest zdiagnozowanie a następnie podniesienie poziomu kompetencji pracowników leżajskiego PUP. Do najważniejszych rezultatów projektu należą: przeprowadzenie audytu kompetencyjnego dla 53 pracowników, opracowane opisy 17-stu stanowisk pracy, wytyczenie ścieżki rozwoju zawodowego dla pracowników, podniesienie kwalifikacji w ramach szkoleń dla 42 pracowników oraz podniesienie poziomu wiedzy u 17 osób w ramach studiów podyplomowych. Całkowity budżet projektu wynosi 856 110,48 zł.

4.6.9 Współpraca PUP z partnerami w aspekcie realizacji projektów współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Leżajski Powiatowy Urząd Pracy nie tylko realizował lub realizuje projekty własne, ale również współpracuje z innymi partnerami (także jako instytucja partnerska). Do projektów partnerskich realizowanych w ramach SPO RZL należą: „Aktywna kobieta w powiecie leżajskim”; „Szansa na powrót”; „Aktywność szansą na zatrudnienie”. Należy również zaznaczyć, iż PUP w Leżajsku w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL uczestniczył w projekcie „Czas na pracę - praca na czas”.

„Aktywność szansą na zatrudnienie” (Działanie 1.4 SPO RZL)

Projekt „Aktywność szansą na zatrudnienie” opierał się na integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Projekt ten funkcjonował w okresie od 15 kwietnia 2005 do 31 grudnia 2006 roku i skierowany był do grupy 30 osób o znacznym oraz umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z terenu Powiatu Leżajskiego. Liderem przedsięwzięcia było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku, natomiast funkcje partnera pełniły Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku i Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju.

W ramach projektu realizowane były następujące działania:

- warsztaty psychologiczno-zawodowe dla osób niepełnosprawnych,
- indywidualne doradztwo psychologiczne i prawne,
- doradztwo zawodowe oraz spotkania informacyjno-promocyjne z pracodawcami,
- giełda pracy dla niepełnosprawnych i pracodawców,
- wydanie informatora dla osób niepełnosprawnych,
- pośrednictwo pracy.

Do twardej rezultaty projektu należy zaliczyć: znalezienie zatrudnienia przez 15% beneficjentów ostatecznych projektu, udział 15 osób w warsztatach psychologicznych oraz skorzystanie z poradnictwa psychologicznego i zawodowego przez wszystkich uczestników projektu. Całkowita kwota dofinansowania to 404 365,40 zł (jest to jednocześnie całkowity budżet projektu).

„Aktywna kobieta w powiecie leżajskim” (Działanie 1.6 SPO RZL)

Projekt „Aktywna kobieta w powiecie leżajskim” jest projektem partnerskim, realizowanym przez Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku, Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju oraz Stowarzyszenie „Kobiety Razem”. Projekt wdrażany był od listopada 2005 do października 2007. Adresatkami inicjatywy były kobiety w wieku 35-55 lat, bezrobotne, bierne zawodowo, które w przeszłości pracowały i posiadają zawód umożliwiający

świadczenie różnego rodzaju usług. Grupę ostatecznych uczestniczek projektu stanowiło 50 kobiet. Do najważniejszych działań podjętych w ramach omawianego projektu należą: realizacja indywidualnego poradnictwa zawodowego dla 15 uczestniczek projektu, zrealizowanie szkoleń zawodowych oraz szkoleń z prowadzenia działalności gospodarczej, udzielenie dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz zorganizowanie przygotowania zawodowego w miejscu pracy. Budżet projektu wyniósł 633 398,93 zł, z czego 491 522,05 zł to dofinansowanie ze środków EFS.

„Szansa na powrót” (Działanie 1.5 SPO RZL)

Projekt „Szansa na powrót” koncentrował się na pomocy 60 osobom w wieku 25 – 50 lat, pozostającym bez pracy powyżej 24 miesięcy i korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej. Inicjatywa była realizowana przez Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej w Nowej Sarzynie oraz Kuryłówce. Projekt realizowano od 1 września 2005 do 31 lipca 2007 roku. Celem strategicznym projektu było zapobieganie wykluczeniu społecznemu wśród bezrobotnych klientów Opieki Społecznej powiatu leżajskiego. Projekt miał więc za zadanie ponowną integrację zawodową i społeczną bezrobotnych klientów ośrodków pomocy społecznej. Cel ten miał zostać osiągnięty poprzez podniesienie kwalifikacji pracowników instytucji biorących udział w projekcie, polepszenie współpracy między nimi oraz przygotowanie planu utworzenia oraz funkcjonowania Centrum Integracji Społecznej (CIS). Wśród ogółu działań realizowanych w ramach projektu na rzecz osób bezrobotnych należy wymienić: warsztaty aktywizujące (60 osób), przygotowanie zawodowe (60 osób), szkolenia zawodowe (20 osób). Natomiast wśród działań na rzecz instytucji (uczestników projektu) należy wymienić: specjalistyczne szkolenia dla pracowników, konferencje oraz działania związane z przygotowaniem projektu utworzenia Centrum Integracji Społecznej. Budżet projektu wyniósł łącznie 616 127,38 zł (z czego dofinansowanie z EFS to 489 133,01 zł.).

Inicjatywa Wspólnotowa Equal – Partnerstwo na rzecz rozwoju „Czas na pracę – praca na czas”

Projekt „Czas na pracę – praca na czas” jest realizowany od 1 lipca 2005 w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. Projekt będzie realizowany do 31 marca 2008. Organizacją Zarządzającą projektem jest Stowarzyszenie Promocji Przedsiębiorczości w Rzeszowie. Z terenu powiatu leżajskiego partnerami są Powiatowy Urząd Pracy oraz Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju. Celem Partnerstwa jest opracowanie systemu wspierającego zatrudnienie na zasadach pracy tymczasowej. Adresatami projektu są osoby

dyskryminowane na rynku pracy, wyłonione z pięciu grup: osób powyżej 45 roku życia narażonych na utratę pracy, młodzieży do 24 roku życia, osób z niskimi kwalifikacjami, mieszkańców obszarów wiejskich oraz bezrobotnych kobiet. Rolą Powiatowego Urzędu Pracy w Leżajsku w związku z realizacją projektu jest: pomoc w zidentyfikowaniu grupy docelowej na terenie powiatu leżajskiego, promocja projektu, udział w tworzeniu stanowisk roboczych podlegających standaryzacji oraz udział w spotkaniach Partnerstwa na szczeblu krajowym i ponadnarodowym. Budżet projektu zabezpieczony przez leżajski PUP wynosi 55 544,15 zł.

5. POTENCJAŁ I OCENA INSTYTUCJI FUNKCJONUJĄCYCH NA LOKALNYM RYNKU PRACY

Niniejszy rozdział oparto o wyniki badań instytucji rynku pracy w województwie podkarpackim, jakie przeprowadziło Centrum Doradztwa Strategicznego w ramach projektu „Indeks Gotowości Rynkowej – nowy instrument monitorujący szanse na pracę absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych województwa podkarpackiego (IGR)” finansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środków budżetu państwa, realizowanego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (Działanie 2.1)¹⁸.

Celem badań było uzyskanie wiedzy na temat potencjału jaki posiadają instytucje wpływające na powiatowe rynki pracy, ich przewag konkurencyjnych, kierunków rozwoju oraz pożądanych zmian. Ocenie poddano wybrane aspekty, ze szczególnym uwzględnieniem działań skierowanych do młodzieży i absolwentów.

Do opracowania analizy posłużyły informacje, których pozyskanie opierało się o wykorzystanie trzech podstawowych sposobów gromadzenia danych, do których należały:

- ankieta e-mailowa skierowana do blisko 80 instytucji rynku pracy funkcjonujących w województwie podkarpackim;
- indywidualne wywiady pogłębione (IDI) przeprowadzone z 63 ekspertami lokalnymi;
- analiza źródeł zastanych.

Całość badań przeprowadzona została w okresie od lutego do grudnia 2006 roku.

Do oceny poszczególnych powiatów w zakresie potencjału instytucji rynku pracy, zbudowano tzw. całościowy wskaźnik potencjału instytucji rynku pracy (PIRP). Uwzględniono tu następujące aspekty:

- liczba i potencjał instytucji rynku pracy;
- analiza działalności Powiatowych Urzędów Pracy;
- różnorodność i jakość oferty projektowej;
- inicjatywy.

Należy zaznaczyć, iż dane opracowane na podstawie raportu z badań Centrum Doradztwa Strategicznego mogą się różnić od danych wcześniej przedstawionych w analizie

¹⁸ Raport z badań instytucji rynku pracy w województwie podkarpackim, Centrum Doradztwa Strategicznego, Kraków 2007.

uzyskanych ze strony Powiatowego Urzędu Pracy w Leżajsku. Niemniej jednak poniższe dane o zrealizowanych projektach zostały przedstawione zgodnie z raportem, gdyż to na ich podstawie został oceniony potencjał instytucji wpływających na powiatowe rynki pracy województwa podkarpackiego, w tym i powiatu leżajskiego.

5.1 Liczba i potencjał instytucji rynku pracy

W powiecie leżajskim aktywnie działa (obok Powiatowego Rynku Pracy) kilka instytucji zajmujących się w sposób bezpośredni lub pośredni rynkiem pracy. Do najaktywniejszych instytucji w tej dziedzinie można zaliczyć:

1. Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju – funkcjonujące od 1993 (do 2001 roku istniejące pod nazwą Leżajskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych) i założone przez osoby reprezentujące zarówno władze publiczne jak i lokalnych przedsiębiorców. Usługi świadczone przez Stowarzyszenie obejmują różne formy działań mających na celu wspieranie lokalnego rozwoju, przedsiębiorczości i społeczności powiatu. Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju koordynuje między innymi takie przedsięwzięcia jak: Punkt Konsultacyjny dla przedsiębiorców, Centrum Doradczo Szkoleniowe, Fundusz Poręczeniowy, Fundusz Pożyczkowy, Fundusz Lokalny, Biuro Prac Krótkoterminowych, Punkt Informacji o UE oraz Technikum Zawodowe dla Dorosłych. Należy nadmienić, iż Stowarzyszenie jest realizatorem szeregu projektów finansowanych ze środków zewnętrznych, a nawet samo pełni funkcję Lokalnej Organizacji Grantowej w ramach programu „Działaj Lokalnie”. Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju uznane zostało za najprężniej działającą organizację powiatu leżajskiego, jak również za jedną z najistotniejszych organizacji pozarządowych działających w województwie podkarpackim. O znaczeniu powyższego Stowarzyszenia świadczyć może również fakt posiadania przez nie filii w powiatach łańcuckim i nizańskim oraz Punktów Konsultacyjnych działających w Przeworsku i Łąncucie.
2. Stowarzyszenie „Kobiety Razem” - pozarządowa organizacja non profit, która została powołana do życia w 2002 roku. Celem powyższej instytucji jest podejmowanie i wspieranie ważnych społecznie, wielopłaszczyznowych działań na rzecz kobiet. Do działań tych należą m.in.: poprawa szans kobiet na rynku pracy, wspieranie kobiet samotnych, w trudniej sytuacji życiowej i niepełnosprawnych, eliminowanie stereotypowego traktowania kobiet itp. Stowarzyszenie realizuje swoje działanie poprzez współpracę z lokalną społecznością, aktywizację zawodową kobiet w postaci kursów i

- szkoleń, bezpłatne poradnictwo prawne i psychologiczne, promowanie aktywnych kobiet regionu oraz edukację kobiet z dziedziny integracji Polski z Unią Europejską.
3. Stowarzyszenie Nasza Mała Ojczyzna – działające w Nowej Sarzynie i założone w 2003 roku. W ramach swojej działalności instytucja ta: organizuje imprezy kulturalne, inspirowane do podejmowania działalności gospodarczej, inwestycyjnie i turystycznie promuje środowisko lokalne oraz od 2006 roku wydaje biuletyn informacyjny „Nasze Strony”.
 4. Stowarzyszenie Dobry Dom – również działające na terenie Nowej Sarzyny. Instytucja została założona w 1998 roku przez osoby niepełnosprawne, które za cel postawiły sobie tworzenie osobom niepełnosprawnym warunków sprzyjających wyrównaniu szans życiowych poprzez rozwijanie samodzielności i aktywności społecznej. Do jednych z najistotniejszych inicjatyw podjętych przez to Stowarzyszenie należy stworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej w Nowej Sarzynie, w którym osoby niepełnosprawne znajdują pracę w trzech warsztatach – wikliniarskim, stolarskim oraz rzemiosł różnych.
 5. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – jednostka budżetowa powiatu, która realizuje zadania samorządu powiatowego z zakresu pomocy społecznej. Centrum ma na celu stworzenie odpowiednich warunków i możliwości służących zaspokajaniu potrzeb osób wymagających pomocy.

Eksperti z Centrum Doradztwa Strategicznego, na bazie zaproponowanej przez nich metodologii, przydzielili instytucjom rynku pracy funkcjonującym w powiecie leżajskim osiem punktów na dziesięciostopniowej skali oceny. Jest to więc wynik na poziomie bardzo dobrym. Wysoki wynik oceny wydaje się być zdecydowanie uzasadniony, zwłaszcza biorąc pod uwagę wysoki poziom aktywności społecznej mieszkańców powiatu leżajskiego. Aktywność ta nie tylko przekłada się na dużą ilość organizacji pozarządowych, ale również na ich działania i rolę jaką spełniają w powiecie. Na szczególną uwagę zasługuje działalność Leżajskiego Stowarzyszenia Rozwoju, które znacząco podnosi potencjał powiatu, jest to bowiem jedna z najistotniejszych organizacji zajmujących się wspieraniem lokalnego rozwoju w całym województwie podkarpackim.

5.2 Analiza działalności PUP pod kątem aktywności projektowej, współpracy ze szkołami i pracodawcami z terenu powiatu

Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku prowadzi stałą współpracę ze szkołami funkcjonującymi na terenie powiatu. Współpraca ta opiera się głównie na: prowadzeniu cyklicznych spotkań doradców zawodowych z uczniami, jednodniowej praktyce uczniów w

PUP w ramach „Dnia Przedsiębiorczości” oraz udostępnianiu szkołom raportów z zakresu monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych.

W zakresie kontaktów z lokalnymi przedsiębiorcami, Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku podejmuje działania wykraczające poza wymogi ustawowe i mające charakter niesformalizowanego porozumienia. Urząd Pracy pełni funkcję lokalnego pośrednika w nawiązywaniu kontaktów z pracodawcami poprzez organizację spotkań na potrzeby konkretnych projektów. Leżajski PUP współpracuje z lokalnymi przedsiębiorstwami w ramach programu „Rotacja pracy”, który umożliwia wszystkim pracodawcom podwyższenie kwalifikacji pracowników dzięki zastępstwu na danym stanowisku.

Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku w okresie 2005-2008 uzyskał środki na realizację siedmiu projektów, z których: dwa finansowane były w ramach Działania 1.2. SPO RZL, dwa w ramach Działania 1.3. SPO RZL, po jednym projekcie z zakresu Działania 1.1, 1.5, 1.6, SPO RZL oraz dwa projekty w ramach Działania 1.4. SPO RZL i Inicjatywy Equal. Niemniej jednak dwa ostatnie projekty nie zostały uwzględnione poniżej, ze względu na fakt, iż ich liderami były organizacje inne niż PUP w Leżajsku, który pełnił jedynie rolę partnera w realizacji.

Projekt „Aktywni na starcie” został złożony w ramach Działania 1.2. SPO RZL, a jego realizacja przypadała na okres od marca 2005 do lipca 2007 roku. Podstawowym celem projektu była aktywizacja młodzieży z powiatu leżajskiego. Liczba beneficjentów objętych projektem wyniosła 600 osób. Całkowita wartość projektu oszacowana została na kwotę 2 688 300 zł (z czego 2 225 000 zł to dofinansowanie z EFS).

Projekt „Pierwszy krok do pracy” był dofinansowany w ramach Działania 1.2 SPO RZL i wdrażany od marca 2006 do października 2007 roku. Zasięgiem projektu objęto młodzież do 25 roku życia pozostającą bez pracy w okresie do 24 miesięcy. W tym działaniu przewidziano wsparcie dla 650 osób zamieszkałych na terenie powiatu leżajskiego. Wartość projektu wyniosła 2 483 700 zł (z czego dofinansowanie EFS to 1 939 000 zł).

Projekt realizowany od marca 2005 do grudnia 2006 roku, w ramach Działania 1.3 SPO RZL to „Pięć kroków do pracy”. Zasadniczym celem projektu była aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych i zagrożonych długotrwałym bezrobociem. Łączne środki przeznaczone na projekt wyniosły 1 288 691 zł.

Projekt „Kolejny krok do pracy” to przedsięwzięcie wdrażane przez Leżajski PUP od marca 2006 do października 2007 roku. Inicjatywa ta została podjęta w ramach działania 1.3. SPO RZL i była adresowana do osób powyżej 25 roku życia, zarejestrowanych jako

bezrobotni przez okres nie dłuższy niż 24 miesiące. Liczbę beneficjentów projektu ustalono na 362 osoby. Całkowita wartość projektu to 1 400 200 zł (z czego 1 068 000 zł to dofinansowanie EFS).

Projekt pod nazwą „PUP kompetentnym liderem i partnerem w rozwoju zasobów ludzkich w powiecie leżajskim” jest realizowany od sierpnia 2006 do marca 2008 roku w ramach Działania 1.1. SPO RZL. Projekt ma na celu rozwój kompetencji i usług oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku i obejmuje 53 pracowników tego urzędu. Całkowita wartość projektu i jego dofinansowania to 856 110,48 zł (projekt nie zakłada wkładu własnego).

Kolejny projekt pod nazwą „Szansa na powrót” był realizowany w ramach Działania 1.5. SPO RZL od września 2005 do lipca 2007 roku. Projekt miał na celu reintegrację zawodową i społeczną bezrobotnych klientów pomocy społecznej powiatu leżajskiego. Liczba beneficjentów projektu wynosi 76 osób (z czego 60 osób to bezrobotni w wieku od 25 do 50 lat, a pozostałe 16 osób to pracownicy ośrodków pomocy społecznej i PUP). Kwota dofinansowania wyniosła 489 133,01 zł.

Projekt realizowany przez Leżajski PUP w ramach Działania 1.6. SPO RZL to „Aktywna kobieta w powiecie leżajskim”. Celem projektu były działania na rzecz polepszenia sytuacji kobiet na leżajskim rynku pracy. Przedsięwzięcie to PUP wdrażał wraz z Leżajskim Stowarzyszeniem Rozwoju oraz Stowarzyszeniem „Kobiety Razem”. Beneficjentami projektu były bezrobotne kobiety w wieku 35-55 lat zamieszkałe na terenach wiejskich oraz posiadające zawód umożliwiający świadczenie usług. Projekt realizowany był od listopada 2005 do końca 2007 roku i zakładał wartość dofinansowania z EFS w wysokości 491 522,05 zł.

Realizacja powyższych programów i wysokość ich dofinansowania pozwoliła na uzyskanie łącznej oceny aktywności projektowej leżajskiego PUP na poziomie bardzo dobrym. Jest to ocena jak najbardziej zasłużona również ze względu na wysokie standardy zarządzania i obsługi klienta urzędu. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż PUP w Leżajsku posiada certyfikat zarządzania jakością poświadczający zgodność z normami EN ISO 9001:200.

5.3 Różnorodność ofert i ich jakość

5.3.1 Projekty adresowane do młodzieży (absolwenci i osoby do 25 roku życia)

W powiecie leżajskim w latach 2005 i 2006 rozpisano dwa projekty adresowane do młodzieży. Projekty te były realizowane do 2007 roku (odpowiednio do lipca i października) i finansowane ze środków funduszy zewnętrznych. Były to projekty dysponujące znacznymi środkami na ich wdrożenie (4 870 270 zł) oraz oferujące wsparcie dla dużej liczby beneficjentów – łącznie dla 1152 osób. Z danych wynika, iż działania te objęły swoim zasięgiem blisko 87% ogółu osób do 25 roku życia zarejestrowanych jako bezrobotne – jest to wynik niezwykle wysoki. Natomiast wartość środków, jaka średnio przypadała na jednego beneficjenta, wyniosła ok. 4 228 zł. Stąd też bardzo wysoka łączna ocena, jaką uzyskał powiat leżajski w kwalifikacji dotyczącej projektów ukierunkowanych na osoby do 25 lat i absolwentów. Na uwagę zasługuje fakt, iż owe dwa projekty nie są jedynymi działaniami skierowanymi do młodzieży z terenu powiatu leżajskiego. Innego typu formy wsparcia dla osób młodych (głównie uczniów) oferuje Fundusz Lokalny prowadzony przez Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju. W jego ramach finansowano między innymi programy: Godzina po lekcjach, Stypendium, Agrałka, Mogę na scenie – mogę w życiu.

5.3.2 Projekty pozostałe, nie adresowane do młodzieży

W powiecie leżajskim od 2005 roku, według przyjętych na potrzeby niniejszego raportu kryteriów, zainicjowanych zostało siedem projektów nie skierowanych do młodzieży. Były to projekty:

- „PUP kompetentnym liderem i partnerem w rozwoju zasobów ludzkich w powiecie leżajskim” o wartości 856 110,48 zł, obejmujący 53 pracowników PUP;
- „Pięć kroków do pracy” o wartości 1 288 691 zł;
- „Kolejny krok do pracy” o wartości 844 200 zł, obejmujący 266 beneficjentów;
- „Aktywność szansą na zatrudnienie” o wartości 404 365,40zł, obejmujący 30 osób niepełnosprawnych;
- „Szansa na powrót” o wartości dofinansowania 489 133,01 zł, obejmujący 76 beneficjentów;
- „Aktywna kobieta w powiecie leżajskim” o wartości dofinansowania 532 910,66 zł;
- „Przedsiębiorcy na start” o wartości 1 011 206,26 zł, obejmujący 76 osób.

Trzeba zwrócić przy tym jednak uwagę, że inicjatorem aż pięciu z tych projektów jest PUP w Leżajsku, natomiast po jednym projekcie koordynowało: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju.

Na uwagę zasługuje również fakt, iż poza wymienionymi programami funkcjonowały również inne formy mające realny wpływ na lokalny rynek pracy. Większość z tych programów realizuje lub realizowało Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju.

Ponadto na terenie powiatu realizowany jest (od 01.07.2005r. do 31.03.2008r.) projekt w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL projekt „Czas na pracę – praca na czas”, której realizatorem jest Stowarzyszenie Promocji Przedsiębiorczości w Rzeszowie.

5.3.3 Inne przedsięwzięcia interesujące z punktu widzenia rynku pracy

Wartym wymienienia jest również projekt realizowany we współpracy z Leżajskim Stowarzyszeniem Rozwoju, Stowarzyszeniem „Kobiety Razem” oraz z ETC Netherlands. Głównym celem projektu było stworzenie możliwości zatrudnienia i generowanie dodatkowego dochodu kobiet z terenu powiatu leżajskiego poprzez szkolenia z zakresu kroju i szycia.

Na ponowne podkreślenie zasługuje fakt, iż powiat leżajski posiada kilka bardzo prężnych organizacji działających na jego terenie. Wśród nich wyróżnia się zwłaszcza Powiatowy Urząd Pracy i Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju. Liczba projektów wpływających na lokalny rynek pracy, wdrażanych w powiecie i skierowanych zarówno do młodzieży jak i pozostałych beneficjentów jest bardzo wysoka. Również wysoka jest wielkość pozyskanych w ich ramach środków oraz liczba beneficjentów objętych projektami.

Wszystkie te elementy były czynnikiem wysokiej łącznej oceny różnorodności i jakości oferty instytucji rynku pracy powiatu leżajskiego.

5.4 Inicjatywy

5.4.1 Strefy aktywności gospodarczej, parki, inkubatory

Na terenie powiatu leżajskiego funkcjonują dwa rodzaje inicjatyw wspierających aktywność gospodarczą w formie Specjalnej Sfery Ekonomicznej oraz Parku Przemysłowego. W powiecie wyodrębniony został obszar 11 ha funkcjonujący na zasadach specjalnej sfery ekonomicznej w ramach SSE EURO-PARKU Mielec, powstałej w 1995 roku. Ponadto, w 2005 roku Urząd Gminy Leżajsk powołał do życia Park Przemysłowy „Stare Miasto-Park” umiejscowiony na obszarze Gminy Leżajski w miejscowościach Stare Miasto i Wierzawice.

5.4.2 Inicjatywy okołobiznesowe

W powiecie leżajskim inicjatywy okołobiznesowe występują głównie w ramach działalności prowadzonej przez Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju. Do inicjatyw tych należy zaliczyć: Punkt Konsultacyjny dla MŚP, Fundusz poręczeń kredytowych oraz Fundusz pożyczkowy dla przedsiębiorstw.

5.4.3 Pozostałe inicjatywy

Do pozostałych inicjatyw, jakie występowały w analizowanym powiecie, eksperci zaliczyli istnienie lokalnego porozumienia na rzecz zatrudnienia, jak również porozumienia między samorządem a biznesem oraz innymi instytucjami (np. organizacjami pozarządowymi).

W powiecie leżajskim poziom inicjatyw oceniony został przez ekspertów CDS na poziomie wysokim (ocena łączna dla powiatu leżajskiego: 9 punktów). Duże znaczenie dla rozwoju powiatu leżajskiego ma funkcjonowanie na jego obszarze specjalnej sfery ekonomicznej oraz parku przemysłowego, a także szeregu inicjatyw okołobiznesowych, które mają realny wpływ na lokalną przedsiębiorczość. Niezwykle ważną rolę w tym zakresie spełnia Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju. Instytucja ta nie tylko dysponuje szerokim wachlarzem usług skierowanych do przedsiębiorców, ale również pozyskała do współpracy kluczowe dla regionu przedsiębiorstwa, organizacje i jednostki publiczne.

6. PRZEGLĄD INICJATYW BADAWCZYCH DOTYCZĄCYCH LOKALNEGO RYNKU PRACY

Rynek pracy powiatu leżajskiego nie należy do rynków, które poddawane były często działaniom badawczym czy analitycznym. Co prawda powiat leżajski nie był często bezpośrednim celem badawczym, był jednak on ujmowany w badaniach szerszych, obejmujących całe województwo podkarpackie. Należałoby tu wymienić następujące badania:

1. Podkarpacki Monitoring Zawodów Nadwyżkowych i Deficytowych współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego Unii Europejskiej oraz budżetu państwa w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (Działanie 2.1). Projekt był realizowany przez Instytut Gospodarki Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie.

W ramach projektu opracowane zostały analizy i raporty dotyczące stanu, kierunku zmian oraz określenia prognoz dotyczących zawodów nadwyżkowych, równoważnych oraz deficytowych dla poszczególnych powiatów woj. podkarpackiego, poradnik dla gimnazjalistów, licealistów oraz instytucji rynku pracy, poradnik multimedialny pomocny w wyborze zawodu z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy oraz publikacja książkowa dotycząca zawodów nadwyżkowych i deficytowych w woj. podkarpackim dla okresu 2000-2006.

2. „Indeks Gotowości Rynkowej - nowy instrument monitorujący szanse na pracę absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych województwa podkarpackiego (IGR)” - projekt finansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środków budżetu państwa, realizowany w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, Działanie 2.1. W oparciu o badania socjologiczne (jakościowe i ilościowe) oraz analizy dokumentów źródłowych dokonana została korelacja między czynnikami determinującymi szanse na zatrudnienie absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w województwie podkarpackim i zbudowano Indeks Gotowości Rynkowej.

Należy pamiętać, że warunkiem skutecznego działania instytucji obsługi rynku pracy jest dostępność do rzetelnej i szybkiej informacji o rynku pracy, umożliwiającej jego rozpoznanie

oraz ocenę efektywności podejmowanych przez różne podmioty działań zaradczych. Publiczne służby zatrudnienia (powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy) w Polsce dysponują dostępem do szerokiego zakresu informacji dotyczących cech bezrobotnych (rejestrowanych) oraz ofert pracy zgłaszanych do urzędów. Na podstawie comiesięcznych sprawozdań przygotowywanych przez powiatowe urzędy pracy sporządzane mogą być analizy lokalnych rynków pracy.

Analizy te zawierać mogą informacje o strukturze bezrobotnych według różnych cech (wiek, płeć, wykształcenie, czas pozostawiania bez pracy) oraz o rozmiarach i natężeniu bezrobocia. Praktyka pokazuje jednak, że są to informacje niewystarczające do tego, aby skutecznie móc działać. Powyższe informacje należy uzupełnić badaniami socjologicznymi o charakterze sondażowym.

Rynek pracy powiatu leżajskiego wymaga szeregu działań analitycznych, w tym badań sondażowych. Bardzo istotne, z perspektywy skutecznej realizacji projektów na rzecz rozwiązywania problemów lokalnego rynku pracy, są projekty badawcze dotyczące następujących kwestii:

- postaw i zachowań bezrobotnych na rynku pracy (aktywność w poszukiwaniu pracy, mobilność),
- przewidywanych zmian zatrudnienia wynikających z przekształceń strukturalnych gospodarki,
- oceny liczebności i struktury kategorii ludzi, którzy zamierzają wejść lub powrócić na rynek pracy,
- charakterystyki sytuacji osób bezrobotnych, których szanse na znalezienie pracy oceniane są jako nikłe (np. osoby niepełnosprawne, bez kwalifikacji, starsze wiekiem, długotrwale bezrobotne),
- rozpoznawania zamierzeń przedsiębiorców działających na lokalnym rynku pracy w zakresie przyjęć i zwolnień pracowników i ich oczekiwań w stosunku do potencjalnych pracowników,
- oceny działań podejmowanych przez instytucje obsługi rynku pracy.

Oczywiście, niektóre z wyżej wymienionych zagadnień ujmowane są w prowadzonym przez Główny Urząd Statystyczny badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) jednakże zaobserwowane tam prawidłowości odnoszą się do rynku krajowego i ich przydatność do analiz rynku regionalnego bądź lokalnego, w tym przypadku powiatu leżajskiego, jest niewielka.

7. MOCNE I SŁABE STRONY POWIATU LEŻAJSKIEGO W KONTEKŚCIE RYNKU PRACY

Charakterystyczną cechą powiatu leżajskiego jest wysoki udział mieszkańców wsi (70,32%), a co za tym idzie wysoki udział osób pracujących w rolnictwie indywidualnym (36,89%). Udział ludności wiejskiej bez pracy jest na poziomie 74,8% ogółu bezrobotnych. Z jednej strony stwarza to ogromne problemy społeczne z drugiej zaś ogromny potencjał do wykorzystania. Biorąc pod uwagę dużą stopę bezrobocia oraz stosunkowo młody wiek ludności powiatu leżajskiego można stwierdzić, iż region ten charakteryzuje się możliwością zakupu taniej siły roboczej.

W lepszym przyjrzeniu się problemom leżajskiego rynku pracy z pewnością pomocna może być analiza SWOT. Jest to narzędzie pozwalające posegregować posiadane informacje na cztery grupy cech:

1. S (Strengths) – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę leżajskiego rynku pracy
2. W (Weaknesses) – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę czy wadę,
3. O (Opportunities) – szanse: wszystko to, co stwarza dla leżajskiego rynku pracy szansę korzystnej zmiany,
4. T (Threats) – zagrożenia: wszystko to, co stwarza niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

S (Strengths) – mocne strony:

- istniejący potencjał ludzki (szczególnie młodzież); tania siła robocza;
- duża liczba organizacji pozarządowych;
- aktywna działalność Leżajskiego Stowarzyszenia Rozwoju;
- walory krajobrazowe, klimatyczne, przyrodnicze i kulturowe sprzyjające rozwojowi agroturystyki;
- posiadane zasoby wykwalifikowanych specjalistów w rzemiośle wikliniarskim oraz tradycja i doświadczenie w produkcji;
- placówka doświadczalna przy Zakładach Chemicznych w Sarzynie;
- zdobywanie doświadczenia w pracy poza granicami kraju i przenoszenie ich na lokalny rynek (migracja zarobkowa);

- dostępne lokalne zasoby piasku, żwiru oraz gliny, gazu, torfu, wód głębinowych, które mogą być podstawą do tworzenia biznesu w tej dziedzinie;
- istniejąca nowoczesna baza i doświadczenie w organizacji szkoleń, seminariów i konferencji.

W (Weaknesses) – słabe strony:

- ograniczone finansowe możliwości kształcenia osób ze wsi, i co za tym idzie niski poziom wykształcenia ludności wiejskiej;
- niski poziom zarobków w stosunku do innych regionów;
- niskie i niedostosowane do potrzeb rynku pracy kwalifikacje osób bezrobotnych;
- skromna oferta turystyczna, zwłaszcza w okresie zimowym oraz słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna (brak przystosowanych ścieżek rowerowych, zabezpieczenia zbiorników wodnych);
- ujemna migracja młodych ludzi, ucieczka ludzi wykształconych do dużych aglomeracji miejskich;

O (Opportunities) – szanse:

- istniejące programy wspierające przeciwdziałanie bezrobociu;
- bliskość rynków zagranicznych (Ukraina, Słowacja);
- rosnące zainteresowanie rozwojem sektora małych i średnich przedsiębiorstw: prorozwojowa polityka rządu, priorytety strategii województwa;
- program rozwoju rolnictwa (ogrodnictwa) jako szansa dla przemysłu rolno spożywczego;
- doświadczenie Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Boguchwale w zakresie rozwoju agroturystyki.

T (Threats) – zagrożenia:

- nienadążanie programów szkolnych za potrzebami rynku pracy;
- przewaga atrakcyjnych ofert pracy poza powiatem;
- duża odległość od znaczących centrów przemysłowych;
- bliskość konkurencyjnych stref ekonomicznych;
- małe zainteresowanie inwestowaniem przez inwestorów zewnętrznych.

Podsumowanie

Istotnym elementem każdej gospodarki jest rynek pracy. Termin ten oznacza stan, w którym mają miejsce transakcje kupna pracy, czyli angażowania pracowników oraz transakcje sprzedaży pracy, czyli zgłaszania chęci jej podjęcia za określoną płacą. Funkcjonowanie rynku pracy jest określone rozmiarami i strukturą podaży pracy i popytu na pracę, a przede wszystkim wzajemnymi proporcjami pomiędzy zasobami siły roboczej i zapotrzebowaniem na pracę.¹⁹ Sprawny rynek pracy jest warunkiem właściwego funkcjonowania gospodarki rynkowej. Jest to rynek specyficzny ze względu na jego ważny wymiar społeczny. Z uwagi na fakt, że przedmiotem wymiany na tym rynku jest świadczenie pracy, wszelkie zakłócenia z tym związane dotyczą bezpośrednio występujących na nim podmiotów. Podstawową funkcją rynku pracy wynikającą z jego definicji jest utrzymanie równowagi pomiędzy popytem a podażą pracy w dłuższym okresie czasu. Dokonuje się to poprzez stworzenie pracodawcom możliwości pozyskania pracowników dysponujących odpowiednim potencjałem roboczym, z drugiej zaś potrzebom ekonomicznym i społecznym.²⁰

Rynek pracy powiatu leżajskiego, podobnie jak i rynek pracy w całym województwie, charakteryzował się dużą nierównowagą pomiędzy popytem a podażą zasobów pracy. Należy zaznaczyć, iż zasoby pracy są ściśle związane z sytuacją demograficzną powiatu, z liczbą ludności, płcią, strukturą wiekową, wykształceniem oraz rozmieszczeniem przestrzennym. Jednak czynnik demograficzny choć ważny, nie jest jedynym jaki wpływa na zróżnicowanie rynku pracy: nie można pominąć kwestii związanych z sytuacją gospodarczą powiatu, zatrudnieniem oraz bezrobociem.

Obszar powiatu leżajskiego należy do średnio zaludnionych regionów Podkarpacia. Ludność powiatu leżajskiego stanowi około 3,3% mieszkańców województwa (wg danych na koniec 2006 roku). Gęstość zaludnienia powiatu jest równa średniej dla województwa i wynosi 118 osób/km². Powiat leżajski należy do średnio zurbanizowanych powiatów na Podkarpaciu. Znaczący jest fakt, iż przyrost naturalny na 1000 mieszkańców wyróżnia powiat w całym województwie. Jego wysoki poziom 2,0 wynika przede wszystkim z sytuacji w mieście oraz gminie Leżajsk oraz gminie Nowa Sarzyna. Struktura wieku mieszkańców pozwala na określenie powiatu jako młodego. W odniesieniu do danych wojewódzkich udział grupy w okresie przedprodukcyjnym w całości populacji jest wysoki.

¹⁹ W. Makać, *Obserwacja statystyczna rynku pracy w Polsce*, Rynek Pracy Nr 1 (96)

²⁰ Por. J. Unolt, *Ekonomiczne problemy rynku pracy*, Warszawa 1996.

Grupę tą należy traktować przede wszystkim jako kapitał rozwojowy powiatu. Ostatnie dane dotyczące poziomu wykształcenia ludności powiatu leżajskiego pochodzące ze Spisu Powszechnego Ludności z 2002 roku pokazały, że ludność powiatu jest gorzej wykształcona niż przeciętnie ludność Podkarpacia. Wśród mieszkańców dominują osoby z wykształceniem zawodowym oraz podstawowym. Sytuacja ta wskazuje na konieczność podejmowania zdecydowanych działań zmierzających do poprawy poziomu wykształcenia, zwłaszcza na terenach wiejskich. Saldo migracji, które zarówno w ruchu wewnętrznym jak i zewnętrznym dla powiatu od wielu lat jest ujemne, może również przyczyniać się do niskiego wskaźnika wykształcenia w powiecie, bowiem zazwyczaj na migrację decydują się osoby lepiej wykształcone.

Powiat leżajski pod względem rozwoju przedsiębiorczości, na tle województwa wypada dość niekorzystnie. Według stanu na koniec roku 2006 r. w powiecie leżajskim, w rejestrze REGON zarejestrowanych było 3 558 podmiotów gospodarki narodowej, z których przeważająca większość (95,0%) należała do sektora prywatnego. Większość podmiotów gospodarki narodowej, znajdujących się na terenie powiatu leżajskiego i zarejestrowanych w rejestrze REGON na koniec 2006 roku, związanych było ze świadczeniem usług rynkowych oraz z budownictwem. Do najbardziej rozwiniętych sektorów zalicza się branże: rolno-spożywcza, chemiczna, maszynowa oraz włókienniczo-odzieżowa. Natomiast do nowo rozwijających się dziedzin zaliczyć należy przede wszystkim wikliniarstwo, które prężnie funkcjonuje głównie w mieście i gminie Nowa Sarzyna.

Do podstawowych problemów powiatu leżajskiego obejmujących sferę gospodarczą należy zaliczyć jego peryferyjne położenie oraz ograniczony rynek doradztwa dla przedsiębiorców. Dużym problemem powiatu jest również brak rozwiniętych tradycji współpracy w prowadzeniu „wspólnej” działalności gospodarczej (grupy producenckie rolnicze, rzemieślnicy). Do znacznych barier sfery gospodarczej można także zaliczyć niską dostępność funduszy zewnętrznych dla przedsiębiorców oraz brak wypracowanych form współpracy małych firm z instytucjami finansowymi.

Szczególną uwagę zwraca brak aktualnych danych dotyczących społecznych problemów mieszkańców powiatu leżajskiego. W tej sferze widoczna jest pilna potrzeba nie tylko aktualizacji danych, lecz również głębszych opracowań odnoszących się do tej tematyki. Według danych z 2004 roku do najistotniejszych problemów powiatu związanych ze sferą społeczną należą brak pracy dla młodych absolwentów nieposiadających doświadczenia zawodowego oraz zbyt aktywności gospodarcza społeczności lokalnej w stosunku do

oczekiwań przy jednoczesnej wysokiej jakości kapitału ludzkiego i korzystnych uwarunkowaniach instytucjonalno-organizacyjnych.

Na koniec 2006 r. w powiecie odnotowano 16 573 osób pracujących, z tego ponad jedna trzecia pracowała w rolnictwie oraz leśnictwie i łowiectwie. Natomiast wśród pracujących poza rolnictwem jedynie 6,8% pracuje na własny rachunek prowadząc firmę (osoby te zamieszkują głównie miasto Leżajsk oraz gminę Nowa Sarzyna). Zauważalny jest niskim poziom przedsiębiorczości w pozostałych gminach wiejskich. Struktura sektorowa powiatu leżajskiego charakterystyczna jest dla regionów rolniczych o czym świadczy wysoki odsetek pracujących w rolnictwie. Odsetek pracujących w przemyśle był niższy w stosunku do średnich dla województwa oraz kraju. W powiecie leżajskim wyraźnie gorzej jest też rozwinięta infrastruktura usługowa. Niemniej jednak, jeśli przyjrzymy się zmianom pracujących w powiecie na przestrzeni lat 2003-2006 to zauważymy, iż obniżył się odsetek osób pracujących w rolnictwie. Wzrósł natomiast odsetek osób pracujących w sektorach: przemysł i budownictwo oraz usługi.

Analizując zjawisko bezrobocia w powiecie leżajskim w latach 1999-2007 zauważymy, iż w ciągu tego okresu nastąpił szereg zmian, które mogą mieć w przyszłości duży wpływ na rozwój rynku pracy, czy też szeroko rozumianego kapitału ludzkiego. Bezrobocie w omawianym okresie przeszło dwa etapy. Pierwszy miał miejsce w latach 1999-2001, kiedy to można było zauważyć wzrost liczby osób bezrobotnych, drugi natomiast etap to lata 2002-2007, kiedy to liczba bezrobotnych zaczęła spadać.

Charakterystyczną cechą bezrobocia w powiecie leżajskim, jak zresztą i w Polsce są wahania sezonowe liczby bezrobotnych. Spowodowane to jest przede wszystkim natężeniem prac rolnych i budowlanych w okresach letnich, a co za tym idzie zwiększeniem liczby ofert pracy. Z drugiej strony w miesiącach letnich obserwuje się zwiększony napływ do rejestrów urzędów pracy absolwentów szkół, który powiększają szeregi bezrobotnych.

Analizując wskaźnik, jakim jest stopa bezrobocia zauważymy, że na przestrzeni omawianych siedmiu lat ulegał on pewnym wahaniom, nieco innym niż liczba bezrobotnych. Powiat leżajski należy do grupy powiatów o wysokiej stopie bezrobocia. Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, z roku na rok znacznie spada odsetek osób uprawnionych do pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Charakterystyczną cechą bezrobocia na Podkarpaciu jest duży udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi wśród ogółu bezrobotnych. Powiat leżajski należy do grupy powiatów o najwyższym w województwie podkarpackim odsetku bezrobotnych zamieszkałych na wsi. Na koniec grudnia 2006 r. w

rejestrach urzędów pracy pozostawało 3 823 osób zamieszkałych na terenach wiejskich, co stanowiło 74,8% ogółu bezrobotnych (odsetek dla województwa wyniósł 63,4% a dla Polski 43,5%). Z ogólnej liczby bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich, kobiety stanowiły 52,8% (tj. 2 019).

Analizując strukturę bezrobocia w powiecie leżajskim ze względu na płeć, zauważymy, że ponad połowę bezrobotnych stanowią kobiety. Na koniec grudnia 2007 r. kobiety stanowiły 55,2% ogółu zarejestrowanych. W grupie bezrobotnych kobiet ponad jedna trzecia z nich jest w przedziale wiekowym 25-34 lata, jedna czwarta natomiast jest w przedziale wiekowym 18-24 lata. Najmniej, bezrobotnych kobiet jest w przedziale wiekowym 55-59 lat. Wśród bezrobotnych mężczyzn więcej, niż miało to miejsce u kobiet, jest bezrobotnych w wieku niemobilnym. Porównując strukturę wykształcenia oddzielnie dla płci zauważymy, że kobiety są lepiej wykształcone od mężczyzn. Kobiety dominują wśród bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, policealnym i średnim zawodowym oraz wyższym. Mężczyźni natomiast przeważają wśród bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej. Jeśli chodzi o relację pomiędzy płcią a czasem pozostawania bez pracy to zauważymy, iż im dłuższy czas pozostawania bez pracy, tym większy udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych. Wśród bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 1 roku kobiety stanowią ponad połowę. W relacji płci i stażu pracy można dostrzec, iż więcej jest w kategorii bezrobotnych kobiet osób bez stażu pracy oraz wśród bezrobotnych ze stażem do 1 roku niż w kategorii bezrobotnych mężczyzn.

Struktura bezrobotnych wg wieku pokazuje, że w najgorszej sytuacji są osoby młode, w wieku 25-34 lata (blisko jedna trzecia bezrobotnych) oraz osoby w wieku 18-24 lata (jedna czwarta bezrobotnych). Na przestrzeni omawianych siedmiu lat struktura bezrobotnych wg wieku uległa znacznym zmianom. Zmniejszył się przede wszystkim odsetek bezrobotnych młodych. O ile pocieszającym jest spadek bezrobocia wśród ludzi młodych, o tyle niepokojący jest jego wzrost w grupie ludzi mniej mobilnych zawodowo.

Wykształcenie jest czynnikiem, który jeszcze bardziej niż wiek różnicuje sytuację bezrobotnego na rynku pracy. Wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych przeważają osoby słabo wykształcone. Ponad jedna trzecia to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, a ponad jedna czwarta to osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. Najrzadziej wśród bezrobotnych można spotkać osoby legitymujące się wykształceniem

wyższym. W ciągu omawianego okresu struktura bezrobotnych wg wykształcenia uległa pewnym zmianom. Zaobserwowano wzrost bezrobotnych lepiej wykształconych.

Rejestrujący się w urzędach pracy bezrobotni to najczęściej osoby bez stażu pracy lub też posiadający niewielki staż. W ciągu pięciu ostatnich lat wzrósł odsetek bezrobotnych z niewielkim stażem pracy (1-5 lat) oraz bez stażu pracy. Wzrósł także odsetek bezrobotnych z najdłuższym stażem pracy (powyżej 30 lat). W omawianym okresie spadł natomiast odsetek osób bezrobotnych ze stażem pracy do 1 roku.

Analizując problem bezrobocia na rynku pracy powiatu leżajskiego pod względem czasu pozostawania bez pracy, zauważymy, że wśród bezrobotnych dominują osoby długotrwale bezrobotne. Należy jednak zauważyć, że w ciągu lat 2003-2006 doszło do zmniejszenia się odsetka osób przebywających na bezrobociu dłużej niż 12 miesięcy

Powiat leżajski jest niewątpliwie jednym z powiatów województwa podkarpackiego dysponujących największym potencjałem instytucji rynku pracy. Sytuację powiatu w tym zakresie kształtują w głównej mierze działania dwóch kluczowych instytucji: Powiatowego Urzędu Pracy oraz Leżajskiego Stowarzyszenia Rozwoju. Instytucje te wyróżniają się aktywnością nie tylko na tle powiatu leżajskiego, ale również na tle całego regionu, charakteryzuje je wysoka profesjonalizacja usług i systemu zarządzania, duży potencjał organizacyjny, kadrowy, merytoryczny i finansowy.

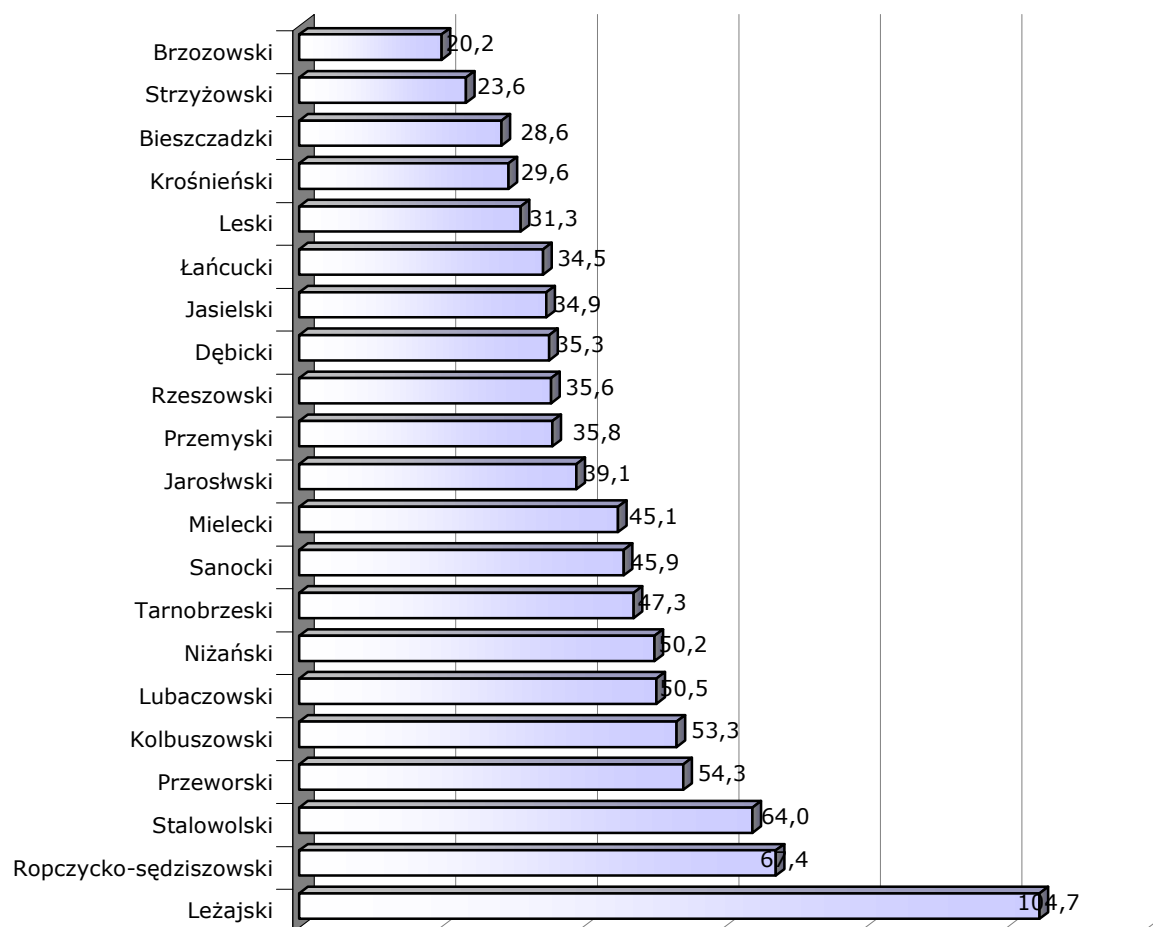
Niezwykle istotnym jest fakt, iż Powiatowy Urząd Pracy, na podstawie oceny przeprowadzonej przez Centrum Doradztwa Strategicznego, został uznany za najbardziej aktywny tego typu urząd deklasując pod tym względem pozostałe powiaty. Na ten pierwszorzędny wynik wpływ miała duża ilość i różnorodność wdrażanych projektów oraz wysokość funduszy uzyskanych na ich realizację.

Istotny wpływ na sytuację rynku pracy nie tylko w powiecie leżajskim, ale i w ościennych powiatach, posiada Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju. Jest to organizacja zapewniająca szerokie spectrum inicjatyw okołobiznesowych niezwykle ważnych dla rozwoju przedsiębiorczości w regionie. Instytucję tą charakteryzuje szeroki wachlarz usług oraz udział projektów kierowanych do mieszkańców powiatu, w tym projektów o charakterze międzynarodowym.

Efektywność powyższych instytucji jest wysoka również dzięki bardzo wyraźnej i skutecznej współpracy międzysektorowej owocującej komplementarnością podejmowanych działań, partnerstwem w ramach realizacji przedsięwzięć oraz konsekwentnym rozszerzaniem oferty dostępnej w powiecie. Na szczególną uwagę zasługuje współpraca Powiatowego

Urzędu Pracy i funkcjonujących w rejonie Leżajska organizacji pozarządowych. Za inny przykład może posłużyć również zaangażowanie jednego z najistotniejszych inwestorów powiatu, który udzielił środków własnych na rzecz rozwoju Funduszu Pożyczkowego oraz Funduszu Poręczeń Kredytowych koordynowanych przez Leżajskie Stowarzyszenie Rozwoju. Dodatkowo widoczna jest wysoka aktywność samorządu terytorialnego w zakresie wspierania rozwoju przedsiębiorczości i podejmowania inicjatyw o charakterze gospodarczym. Aktywność ta jest potwierdzona istnieniem (w tak niewielkim powiecie, jak powiat leżajski) Specjalnej Sfery Ekonomicznej oraz Parku Przemysłowego.

Podczas budowy całościowego wskaźnika potencjału instytucji rynku pracy (PIRP) wzięto pod uwagę takie aspekty, jak: liczba i potencjał instytucji rynku pracy, analiza działalności Powiatowego Urzędu Pracy, różnorodność i jakość oferty projektowej oraz inicjatywy. Uzyskane oceny skorelowano z liczbą mieszkańców powiatu aktywnych zawodowo. Diagnoza regionalnego rynku pracy województwa podkarpackiego opracowana przez Centrum Doradztwa Strategicznego scharakteryzowała potencjał instytucji rynku pracy poszczególnych powiatów. W oparciu o wskaźnik PIRP za powiat o najwyższym potencjale instytucji rynku pracy uznano powiat leżajski, który osiągnął wynik 104,66. Na dalszych pozycjach zestawienia, z dużą stratą punktową w stosunku do leżajskiego lidera, usytuowały się odpowiednio powiaty: ropczycko-sędziszowski (67,35), stalowowolski (64,04) oraz przeworski (54,28)

Wykres 58 Ranking powiatów województwa podkarpackiego w oparciu o wskaźniki PIRP

Źródło: *Diagnoza regionalnego rynku pracy województwa podkarpackiego*, CDS, Kraków 2007

Rynek pracy powiatu leżajskiego nie był często poddawany działaniom badawczym czy analitycznym. Częściej był on ujmowany w badaniach szerszych, obejmujących całe województwo podkarpackie. Do najistotniejszych inicjatyw badawczych, w których dane dotyczące powiatu leżajskiego zostały uwzględnione należą: Podkarpacki Monitoring Zawodów Nadwyżkowych i Deficytowych (współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego Unii Europejskiej oraz budżetu państwa w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego realizowany w ramach Działania 2.1) oraz „Indeks Gotowości Rynkowej - nowy instrument monitorujący szanse na pracę absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych województwa podkarpackiego (finansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środków budżetu państwa, realizowany w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, Działanie 2.1.).

Należy również dodać, iż publiczne służby zatrudnienia (powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy) dysponują dostępem do szerokiego zakresu informacji dotyczących cech bezrobotnych (rejestrowanych) oraz ofert pracy zgłaszanych do urzędów. Niemniej jednak dla skuteczniejszego działania należy uzupełnić istniejące informacje o badania socjologiczne o charakterze sondażowym. Bardzo istotne, z perspektywy skutecznej realizacji projektów na rzecz rozwiązywania problemów lokalnego rynku pracy, są projekty badawcze dotyczące następujących kwestii związanych z postawami i zachowaniami bezrobotnych na lokalnym rynku pracy oraz oceną liczebności i struktury kategorii ludzi, którzy chcą wejść lub powrócić na rynek pracy. Szczególną uwagą badawczą należałoby objąć sytuację osób bezrobotnych, których szanse na znalezienie pracy oceniane są jako nikłe. W celu dokładniejszego poznania leżajskiego rynku pracy oraz stymulowania jego właściwego rozwoju należałoby podjąć działania związane z przewidywaniem zmian zatrudnienia wynikających z przekształceń strukturalnych gospodarki oraz z rozpoznaniem zamierzeń przedsiębiorców działających na lokalnym rynku pracy w zakresie przyjęć i zwolnień pracowników i ich oczekiwań w stosunku do potencjalnych pracowników.

Spis tabel

Tabela 1	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sektorów własnościowych. Sektor prywatny wg stanu na koniec 2006 r. w powiecie leżajskim	9
Tabela 2	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sektorów własnościowych. Sektor publiczny wg stanu na koniec 2006 r. w powiecie leżajskim	10
Tabela 3	Przedsiębiorczość w powiecie leżajskim na tle pozostałych powiatów województwa podkarpackiego wg stanu na koniec 2006 r.	10
Tabela 4	Podmioty gospodarki narodowej według liczby pracujących w powiecie leżajskim w latach 1999-2001	12
Tabela 5	Podmioty gospodarki narodowej na obszarach wiejskich według liczby pracujących w powiecie leżajskim w latach 1999-2001	12
Tabela 6	Liczba ludności w powiatach województwa podkarpackiego wg stanu na 31 XII 2006 (wg faktycznego miejsca zamieszkania)	18
Tabela 7	Ludność wg faktycznego miejsca zamieszkania w powiecie leżajskim wg gmin - stan na koniec 2006 r.	19
Tabela 8	Podstawowe wskaźniki demograficzne dla powiatu leżajskiego - stan na koniec 2006 r.	20
Tabela 9	Ludność powiatu leżajskiego według płci - stan na koniec 2006 r.	21
Tabela 10	Ludność wg wieku oraz wskaźnik obciążenia demograficznego w województwie podkarpackim według powiatów - stan na koniec 2006 r.	24
Tabela 11	Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminach powiatu leżajskiego - stan na koniec 2006 r.	25
Tabela 12	Ludność Polski, województwa podkarpackiego i powiatu leżajskiego ze względu na poziom wykształcenia w 2002r.	27
Tabela 13	Migracje w powiecie leżajskim na pobyt stały wg typu i kierunku	28
Tabela 14	Gęstość zaludnienia i migracja na terenie gmin powiatu leżajskiego	29
Tabela 15	Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w województwie podkarpackim wg powiatów	31
Tabela 16	Aktywność zawodowa mieszkańców powiatu leżajskiego w 2002 r.	33
Tabela 17	Ludność według głównego źródła utrzymania w powiecie leżajskim	33
Tabela 18	Bierni zawodowo w powiecie leżajskim według wykształcenia w 2002 r.....	35
Tabela 19	Bierni zawodowo w powiecie leżajskim według wieku w 2002 r.....	35
Tabela 20	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w latach 2002-2006 w powiatach województwa podkarpackiego.....	39
Tabela 21	Zmiany liczby pobierających zasiłki dla bezrobotnych w powiecie leżajskim w latach 2005-2006	44
Tabela 22	Bezrobotni zamieszkali na wsi według stanu na koniec 2006 r.....	44
Tabela 23	Zmiany liczby bezrobotnych na wsi w latach 2000-2006 (według stanu na koniec roku) w powiecie leżajskim	45
Tabela 24	Zmiany liczby bezrobotnych na wsi w latach 2000-2006 (według stanu na koniec roku) w powiecie leżajskim	47
Tabela 25	Zmiany struktury wieku bezrobotnych w powiecie leżajskim w latach 2000-2006 ...	52
Tabela 26	Zmiany struktury wykształcenia bezrobotnych w powiecie leżajskim w latach 2000-2007	54
Tabela 27	Zmiany struktury stażu pracy bezrobotnych w powiecie leżajskim w latach 2003-2007	55
Tabela 28	Zmiany struktury czasu pozostawiania bez pracy bezrobotnych w powiecie leżajskim w latach 2003-2006	57
Tabela 29	Odsetek bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w woj. podkarpackim oraz powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007 r.	58
Tabela 30	Struktura bezrobotnych długotrwale według czasu pozostawiania bez pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	59
Tabela 31	Struktura bezrobotnych długotrwale według wieku i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	60
Tabela 32	Struktura bezrobotnych długotrwale według wykształcenia i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	62

Tabela 33	Struktura bezrobotnych długotrwale według stażu pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	63
Tabela 34	Struktura bezrobotnych do 25 roku życia według czasu pozostawania bez pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	64
Tabela 35	Struktura bezrobotnych do 25 roku życia według wykształcenia i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	65
Tabela 36	Struktura bezrobotnych do 25 roku życia według stażu pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	66
Tabela 37	Struktura bezrobotnych powyżej 50 roku życia według czasu pozostawania bez pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	68
Tabela 38	Struktura bezrobotnych powyżej 50 roku życia według wykształcenia i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	69
Tabela 39	Struktura bezrobotnych powyżej 50 roku życia według stażu pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	70
Tabela 40	Struktura bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych według czasu pozostawania bez pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	71
Tabela 41	Struktura bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych według wieku i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	73
Tabela 42	Struktura bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych według wykształcenia i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	74
Tabela 43	Struktura bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych według stażu pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	75
Tabela 44	Struktura bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko według czasu pozostawania bez pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	76
Tabela 45	Struktura bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko według wykształcenia i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	77
Tabela 46	Struktura bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko według stażu pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	78
Tabela 47	Struktura bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko według wieku i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	79
Tabela 48	Struktura bezrobotnych niepełnosprawnych według czasu pozostawania bez pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	81
Tabela 49	Struktura bezrobotnych niepełnosprawnych według wykształcenia i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	82
Tabela 50	Struktura bezrobotnych niepełnosprawnych według stażu pracy i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	83
Tabela 51	Struktura bezrobotnych niepełnosprawnych według wieku i płci w powiecie leżajskim oraz woj. podkarpackim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	84
Tabela 52	Struktura zawodów nadwyżkowych, zrównoważonych i deficytowych w ujęciu grupy średniej zawodów szkolnictwa zawodowego, określana dla absolwentów z 2006 roku w powiecie leżajskim	87
Tabela 53	Zawody najbardziej nadwyżkowe w powiecie leżajskim wg stanu na koniec I półrocza 2006 roku	89
Tabela 54	Zawody najbardziej deficytowe w powiecie leżajskim wg stanu na koniec I półrocza 2006 roku	89
Tabela 55	Zawody charakteryzujące się największą ilością ofert pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec I półrocza 2006r.	90
Tabela 56	Struktura ofert pracy dla powiatu leżajskiego	91

Spis wykresów

Wykres 1	Zmiany liczby podmiotów gospodarki narodowej w latach 1995-2006	9
Wykres 2	Struktura wielkości podmiotów gospodarczych znajdujących się w rejestrze REGON w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2006 r.	11
Wykres 3	Struktura branżowa podmiotów gospodarczych znajdujących się w rejestrze REGON w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2006 r.	13
Wykres 4	Odsetek zamieszkałych na terenach miejskich w powiatach województwa podkarpackiego wg stanu na koniec 2006 r.	20
Wykres 5	Wartość wskaźnika feminizacji w poszczególnych grupach wiekowych w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2006 r.	22
Wykres 6	Ludność wg grup wiekowych w 2006 w województwie podkarpackim i powiecie leżajskim	23
Wykres 7	Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci	24
Wykres 8	Udział ludności w wieku 0 - 25 lat w ogóle ludności powiatów województwa podkarpackiego według stanu na koniec 2006 r.	26
Wykres 9	Struktura sektorowa własności w powiecie leżajskim w latach 2003-2005	36
Wykres 10	Pracujący wg sektorów ekonomicznych w Polsce, województwie podkarpackim oraz w powiecie leżajskim w 2006 r. (w %).....	37
Wykres 11	Zmiany wśród pracujących w rolnictwie w Polsce, województwie podkarpackim oraz w powiecie leżajskim w latach 2003-2006 (w%)	37
Wykres 12	Pracujący w przemyśle w Polsce, województwie podkarpackim oraz w powiecie leżajskim w latach 2003-2005 r.	38
Wykres 13	Pracujący w usługach w Polsce, województwie podkarpackim oraz w powiecie leżajskim w latach 2003-2006 r.	38
Wykres 14	Zmiany liczby bezrobotnych w powiecie leżajskim w latach 1998-2007	41
Wykres 15	Stopa bezrobocia rejestrowanego w poszczególnych powiatach województwa podkarpackiego wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	42
Wykres 16	Zmiany stopy bezrobocia w Polsce, województwie podkarpackim oraz w powiecie leżajskim w latach 2004-2006	43
Wykres 17	Zmiany odsetka pobierających zasiłek dla bezrobotnych w powiecie leżajskim w latach 2000-2006	43
Wykres 18	Zmiany liczby bezrobotnych na wsi w latach 2000-2006 (wg stanu na koniec roku) w Polsce, na Podkarpaciu oraz w powiecie leżajskim	45
Wykres 19	Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych w powiecie leżajskim w latach 2000-2006 (w%)	46
Wykres 20	Bezrobotni wg płci i wieku w powiecie leżajskim według stanu na koniec 2007 r. (procentowanie w obrębie grupy wiekowej)	48
Wykres 21	Bezrobotni wg płci i wieku w powiecie leżajskim według stanu na koniec 2007 r. (procentowanie w obrębie płci)	48
Wykres 22	Bezrobotni wg wykształcenia w powiecie leżajskim według stanu na koniec 2006 r. (procentowanie w obrębie typu wykształcenia)	49
Wykres 23	Bezrobotni wg wykształcenia w powiecie leżajskim według stanu na koniec 2007 r. (procentowanie w obrębie płci)	49
Wykres 24	Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w powiecie leżajskim według stanu na koniec 2007 r.	50
Wykres 25	Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007 r.	50
Wykres 26	Bezrobotni wg stażu pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007 r. (procentowanie w obrębie okresu stażu pracy)	51
Wykres 27	Bezrobotni wg stażu pracy w powiecie leżajskim według stanu na koniec 2007 r. (procentowanie w obrębie płci)	51
Wykres 28	Bezrobotni wg wieku w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007r.	52
Wykres 29	Struktura wieku bezrobotnych w województwie podkarpackim i powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007 r.	53
Wykres 30	Bezrobotni wg wykształcenia w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007 r.	53

Wykres 31	Struktura wykształcenia bezrobotnych w woj. podkarpackim i powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007r.	54
Wykres 32	Struktura stażu pracy bezrobotnych w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007 r.	55
Wykres 33	Struktura stażu pracy bezrobotnych w woj. podkarpackim i powiecie leżajskim według stanu na koniec 2007 r.	56
Wykres 34	Struktura czasu pozostawiania bez pracy bezrobotnych w powiecie leżajskim wg stanu na koniec 2007 r.	56
Wykres 35	Struktura czasu pozostawiania bez pracy bezrobotnych w woj. podkarpackim i powiecie leżajskim według stanu na koniec 2007 r.	57
Wykres 36	Struktura bezrobotnych długotrwale według czasu pozostawiania bez pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	59
Wykres 37	Struktura bezrobotnych długotrwale według wieku w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	60
Wykres 38	Struktura bezrobotnych długotrwale według wykształcenia w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	61
Wykres 39	Struktura bezrobotnych długotrwale według stażu w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	62
Wykres 40	Struktura bezrobotnych do 25 roku życia według czasu pozostawiania bez pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	64
Wykres 41	Struktura bezrobotnych do 25 roku życia według wykształcenia w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	65
Wykres 42	Struktura bezrobotnych do 25 roku życia według stażu pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	66
Wykres 43	Struktura bezrobotnych powyżej 50 roku życia według stażu pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	67
Wykres 44	Struktura bezrobotnych powyżej 50 roku życia według wykształcenia w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	68
Wykres 45	Struktura bezrobotnych powyżej 50 roku życia według stażu pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	69
Wykres 46	Struktura bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych według czasu pozostawiania bez pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	71
Wykres 47	Struktura bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych według wieku w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	72
Wykres 48	Struktura bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych według wykształcenia w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	73
Wykres 49	Struktura bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych według stażu w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	74
Wykres 50	Struktura bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko według czasu pozostawiania bez pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r. (w miesiącach).	76
Wykres 51	Struktura bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko według wykształcenia w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	77
Wykres 52	Struktura bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko według stażu pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	78
Wykres 53	Struktura bezrobotnych samotnie wychowujących dziecko według wieku w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	79
Wykres 54	Struktura bezrobotnych niepełnosprawnych według czasu pozostawiania bez pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	80
Wykres 55	Struktura bezrobotnych niepełnosprawnych według wykształcenia w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	81
Wykres 56	Struktura bezrobotnych niepełnosprawnych według stażu pracy w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	82
Wykres 57	Struktura bezrobotnych niepełnosprawnych według wieku w powiecie leżajskim wg stanu na koniec grudnia 2007 r.	83
Wykres 58	Ranking powiatów województwa podkarpackiego w oparciu o wskaźniki PIRP 120	120

Spis rysunków

Rysunek 1	Lokalizacja powiatu leżajskiego w województwie podkarpackim	4
Rysunek 2	Gminy powiatu leżajskiego	5

Literatura i źródła

Analiza lokalnego rynku pracy w powiecie leżajskim, [w:] Podkarpacki Monitoring Zawodów Nadwyżkowych i Deficytowych, Instytut Gospodarki Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, Rzeszów 2006.

Analiza ofert pracy w województwie podkarpackim, BD Center Consulting, Rzeszów 2007

Dziewięcka-Bokun L., K. Zamorska (red.), Mitreğa M., *Bezrobocie i formy jego łagodzenia*, (w:) *Polityka społeczna. Teksty źródłowe*, Wrocław 2003.

Kryńska E. (red.), *Mobilność zasobów pracy. Analiza i metody stymulacji*, IPiSS, Warszawa 2000

Podkarpacki Monitoring Zawodów Nadwyżkowych i Deficytowych, Instytut Gospodarki Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, Rzeszów 2006.

Leksykon rynku pracy, Krajowy Urząd Pracy, Warszawa 1997.

Makać W., *Obserwacja statystyczna rynku pracy w Polsce*, Rynek Pracy Nr 1 (96).

Plan Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Leżajskiego na lata 2004-2006, Centrum Doradztwa Strategicznego, Kraków 2004.

Raport z badań instytucji rynku pracy w województwie podkarpackim, Centrum Doradztwa Strategicznego, Kraków 2007.

Sprawozdanie z realizacji zadań dotyczących promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej wykonanych w 2006r. przez Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku, PUP Leżajski 2007.

Unolt J., *Ekonomiczne problemy rynku pracy*, Warszawa 1996.

Walawender P., *Małe i średnie przedsiębiorstwa na rynku pracy województwa podkarpackiego*, Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, Rzeszów 2002.

Warunki i możliwości podnoszenia kwalifikacji bezrobotnych, MPiPS, Warszawa 2007

Strony internetowe:

Główny Urząd Statystyczny: www.stat.gov.pl

Gmina Grodzisko Dolne: www.grodziskodolne.pl

Gmina Kuryłówka: www.kurylowka.pl

Gmina Leżajsk: www.lezajsk.ug.gov.pl

Gmina Nowa Sarzyna: www.nowasarzyna.pl

Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku: www.praca.lezajsk.pl

Starostwo Powiatowego: www.starostwo.lezajsk.pl